

100. Yılında Tarihsel TKP... Geçmiş olmayanın geleceği olmaz! - H. Fırat

TKP'nin 100. Yılı, solun tarihine ve tarihsel kaynaklarına ilişkin gerçekleri yerli yerine oturtmanın anlamlı bir vesilesi olabilmelidir. Bu yapılabildiği ölçüde, bugünün Türkiye'sinde TKP ismini

kullanmakla kalmayan (ki bunun esasa ilişkin bir önemi yoktur, kapanın elinde boş bir avuntu olarak kalabilir!), daha bir de her türden gerçeklik ve sorumluluk duygusunu yitirerek, kendini onun

yüzyıllık dolaysız uzantısı sayabilen, ciddi ciddi "partimizin 100. Yılı" diyebilen ciddiyet yoksunu çevreler de (ki sayıları birden fazladır) yerli yerine oturtulmuş olacaktır.

s.12

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2020 Özel / 24
27 Kasım 2020

Kızıl Bayrak

www.kizilbayrak47.net

"İkinci Keman" dan da öte!..

Friedrich Engels

200. Yaşında!..

4

Pandemi yönetemiyorlar... Suçlular, hesap verecekler!

İşçi ve emekçiler, kendilerine ölümü, açlığı, yoksulluğu, işsizliği reva görenlerden hesap sormak için daha fazla vakit kaybetmeden inisiyatifi ele almalıdır.

9

İnsanca yaşamaya yeten asgari ücret için mücadeleye!

Asgari ücret zammı, bir bütün olarak işçi sınıfını ilgilendirmektedir. Çünkü bu zam, diğer ücretlere yapılacak olan zam oranlarını da belirlemektedir.

19

Proletaryanın büyük önderi eserleriyle hep yaşayacak!

Kapital gibi dev bir eseri işçi sınıfına armağan etme görevini tamamlayan Engels, sayısız eseriyle de işçi ve emekçilerin mücadelesine ışık tuttu.

Engels 200 yaşında! Devrim hakkı tek gerçek "tarihi hak"tır!

s.16

Materyalist tarih anlayışı üzerine

s.18

Friedrich Engels 200. Yaşında!..

“İkinci Keman”dan da öte!..

200. doğum yılını kutlamakta olduğumuz büyük insan, Friedrich Engels, Marksizm olarak tanımlanan dünya görüşünün Marx’la ayrılmaz biçimde iki kurucusundan biridir. Özellikle de Marx’ın ölümünün ardından çok büyük bir alçak gönüllülükle kendi rolünü ve katkısını olduğundan az göstermeye çalışması onun sağlam ve erdemli karakterinin bir göstergesidir.

Eleanor Marx ölümünün ardından Engels’in kişilik özelliklerini ve erdemlerini sıralarken, “belki de en önemlisi onun alçak gönüllülüğüdür” diyor. Bu sade tanım ilk planda akla Engels’in dar insan ilişkileri alanındaki erdemini getiriyor. Oysa onun gerçek alçak gönüllülüğü tarihe karşıdır; kendi kuşağı ve gelecek kuşaklar önünde sergilediği tutumdur. “Kırk yıllık” can dostundan ayrıldığı daha ilk adımda, mezarı başında yaptığı o unutulmaz konuşmada, “nasıl ki Darwin organik doğanın gelişme yasasını bulduysa, Marx da insan tarihinin gelişme yasasını” buldu derken, çağımızın biricik devrimci dünya görüşünü, Marx’ın adına ve eserine sıkı sıkıya bağlıyordu.

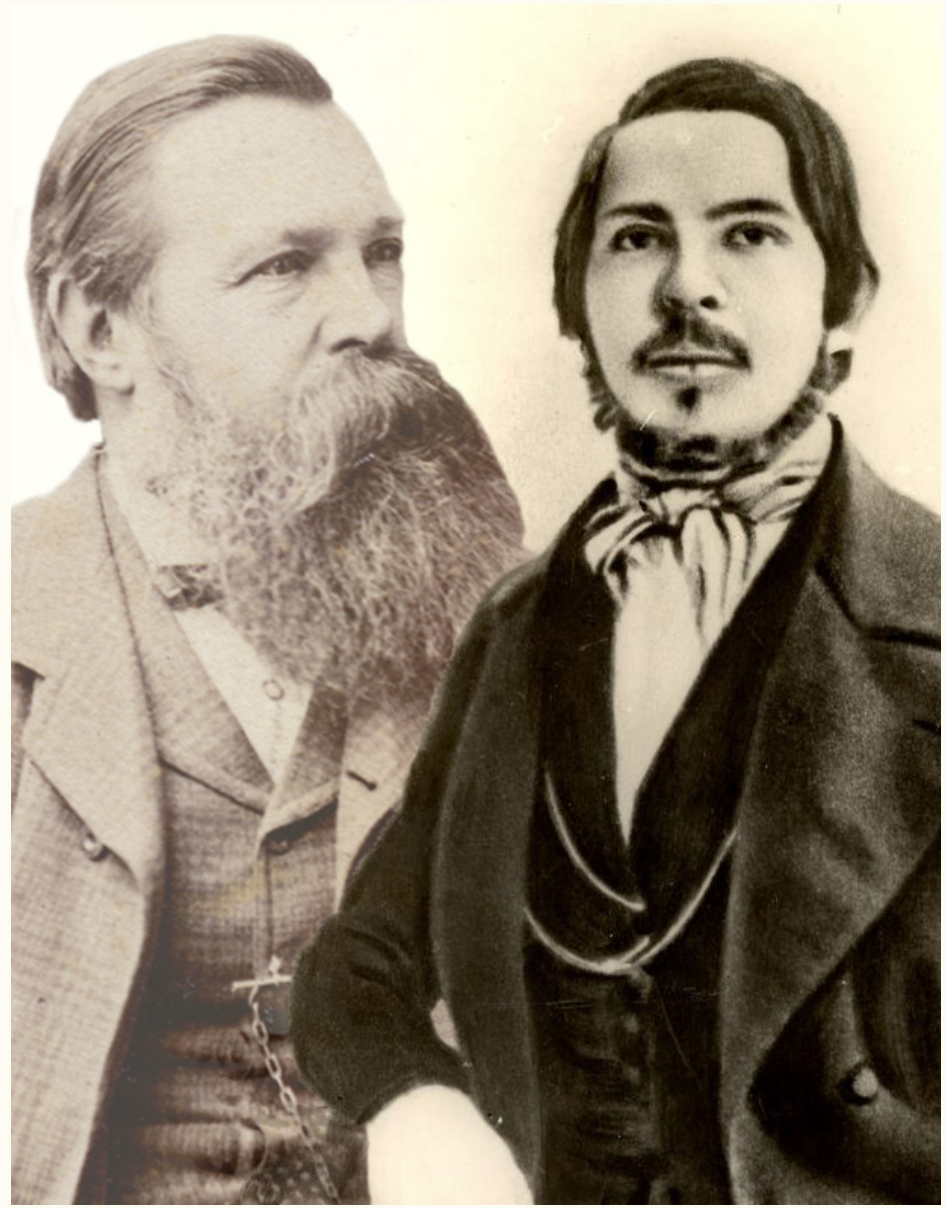
Bunun çok değerli bir dostun uğurlanması esnasında gösterilmiş bir yüce gönüllülük olmadığına, tersine çok iyi düşünülmüş bir tutum ve tercih olduğuna Engels’in sonraki tüm yaşamı tanıklık etmektedir. *Komünist Manifesto*’ya Marx’ın yokluğunda ilk önsözü, onun ölümünden birkaç ay sonra, 1883 tarihli Almanca baskıya yazdı. Yalnızca üç paragraftan oluşan bu son derece kısa önsöze şöyle başlıyordu:

“Bu baskının önsözünü, ne yazık ki, tek başıma imzalamak zorundayım. Marx, Avrupa’nın ve Amerika’nın tüm işçi sınıfının herhangi bir başka kişiye olduğundan çok daha fazla şey borçlu olduğu bu adam, Highgate Mezarlığında yatıyor ve mezarının üstünde ilk çimlere büyüme başladı bile.”

Marx’a yeterince onur veren sözlerdir bunlar ve tartışılmaz gerçeğin sade bir anlatımıdır. Ama Engels daha da ileri gidiyor, “**Manifesto**’ya egemen olan temel düşünce”yi özetliyor ve ekliyor:

*“Bu temel düşünce, yalnızca ve tamamıyla Marx’a aittir. Bunu, daha önce de birçok kez belirttim; ne var ki, bunun bizzat **Manifesto**’nun önünde de yer alması şimdi özellikle zorunludur.”*

Engels’in aynı düşünceyi daha sonra da birçok kez yinelediğini biliyoruz. Böyle bir alçak gönüllülüğü, böyle tutarlı bir yüce gönüllülüğü ancak Engels çapında, onun kişilik ve karakter özelliklerine sahip bir insan gösterebilir.

Engels’in Marx’a ilişkin yargısı temelde doğrudur, ama kesinlikle “tamamıyla” doğru değildir. Yeni dünya görüşünün doğumunda ve temel hareket noktaları üzerinden ortaya konulmasında Marx ile Engels’in oynadığı rolü birbirinden ayırmak kolay değildir. Dünya görüşünün Marx’ın adını taşıması anlaşılır bir durumdur, zira teoriyi en belirleyici noktalarda işleyen ve sonuçlarına götüren odur. Engels’in kendisi bunu, “özellikle iktisat ve tarih alanında yön verici temel fikirlerin büyük çoğunluğu ve özellikle de bu fikirlerin kesin ifadelendirilişleri, Marx’ın işidir” sözleriyle vurguluyor. Ama bu gerçek devrimci dünya görüşünün ortaya konulmasında, işlenmesinde ve geliştirilmesinde bu iki büyük insanın bir tek kişymişçesine birlikte iş gördükleri gerçeğini yine de değiştirmemektedir.

Bunun böyle olduğuna bizzat Marx tanıklık etmektedir. Yeni dünya görüşünün temel esaslarının en özlü bir biçimde sunulduğu ünlü Önsöz’de söylediklerine bakalım:

“Deutsch-Französische Jahrbücher’de, iktisadi kategorilerin eleştirisine katkının dahice denemesini yayınlamasından beri yazışarak devamlı surette fikir alışverişinde bulunduğum Friedrich

Engels, benim vardığım sonuca, başka bir yoldan (İngiltere’de Emekçi Sınıfların Durumu adlı yapıtıyla karşılaştırınız) ulaşmıştı. 1845 ilkyazında, o da gelip Brüksel’e yerleştiği zaman, birlikte çalışmaya ve Alman felsefesinin bakış açısı karşısında kendi bakış açımızı oluşturmaya karar verdik.”

Tarihsel hareketin iktisadi temeli ve proletaryanın tarihsel devrimci rolü, marksist dünya görüşünün iki kilit düşüncesidir. İlki tarihsel materyalizmin temel hareket noktasını vermiş, ikincisi sosyalizmin ütopyik tasarımlar yığını olmaktan çıkıp maddi sınıfsal bir eksene oturmasını sağlamıştır. Engels ilkinde temel önemde katkısını “*iktisadi kategorilerin eleştirisine katkının dahice denemesi*”yle, ikincisine “*İngiltere’de Emekçi Sınıfların Durumu adlı yapıtıyla*” vermiştir.

Bu bizzat Marx’ın tarih önündeki tartışılmaz tanıklığıdır. Aynı tanıklığı, Marx ve Engels’e hayranlığı birbirinden ayrılmayan, onları en tam ve en derinden kavrayan kişi olarak Lenin üzerinden de görüyoruz. Engels’in ölümü üzerine kaleme aldığı makalesinde şunları söylemektedir:

“... Engels’in İngiltere’de Emekçi Sınıfın Durumu’nu yazmakla, yaptığı hiz-

metin büyüklüğünü yukarda belirtmiştik. Engels'ten önce de, birçok kimse, proletaryanın acılarını yazmış ve ona yardımın gerekli olduğunu belirtmiştir. Proletaryanın sadece acı çeken bir sınıf olmadığını; aslında proletaryayı dayanılmaz bir biçimde ileri iten ve nihai kurtuluşu için savaşıyor olan şeyin içinde bulunduğu utanç verici ekonomik durum olduğunu söyleyen ilk kişi Engels'tir. Ve savaşan proletarya kendine yardım edecektir. İşçi sınıfının politik hareketi, kaçınılmaz olarak, işçileri tek kurtuluşlarının sosyalizmde olduğunu kavramaya götürecektir. Öte yandan sosyalizm ancak, işçi sınıfının siyasal mücadelesinin amacı olduğu zaman, bir güç olacaktır. Engels'in, İngiltere'de işçi sınıfının durumu üzerine yazmış olduğu kitabının temel fikirleri, şimdi düşünen ve savaşım veren proletaryanın tümü tarafından benimsenen, ama o zaman, tümüyle yeni olan fikirlerdir."

Lenin üzerinden bir başka önemli tanıklığı daha sahibiz. 1913 yılında ilk kez olarak dört cilt halinde yayınlanan Marx-Engels Mektuplaşması üzerine kaleme aldığı makalenin sonunda önce şu bilgiyi veriyor: "Bir yıl sonra, 23 Kasım 1847 tarihli mektubunda, Engels, Marks'a, **Komünist Manifesto'nun bir taslağını hazırladığını bildiriyor ve bu arada, başta önerilen soru-yanıt yöntemine karşı olduğunu açıklıyordu. Engels, 'şöyle başlıyorum: Komünizm Nedir? Ondan sonra, doğrudan doğruya proletaryaya, onun doğuşunun tarihine, eski emekçilerle arasındaki farka, proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişkinin gelişmesine, bunalımlara, sonuçlarına geçiyorum... Sonunda, Komünistlerin Parti siyasetine.'** diye yazıyor."

Lenin'in bu bilgiden mutluluk içinde çıkardığı sonuç şudur:

"Engels'in bütün dünyayı dolaşmış olan ve bugün de bütün temel noktalarıyla doğru ve sanki dün yazılmışçasına gerçek ve güncel olan bir yapıtının ilk taslağı üzerine yazdığı bu tarihsel mektup, **Marks ve Engels'in adlarının, modern sosyalizmin kurucusu olarak yan yana geçmesinin ne kadar haklı olduğunu açıkça kanıtlar.**" (Vurgular bizim)

Sonuca gelmiş bulunuyoruz: 200. doğum yılını kutlamakta olduğumuz büyük insan, Friedrich Engels, Marksizm olarak tanımlanan dünya görüşünün Marx'la ayrılmaz biçimde iki kurucusundan biridir. Özellikle de Marx'ın ölümünün ardından çok büyük bir alçak gönüllülikle kendi rolünü ve katkısını olduğundan az göstermeye çalışması onun sağlam ve erdemli karakterinin bir göstergesidir.

Marksist dünya görüşü denilince ilk elden akla Komünist Manifesto ve Marx'ın büyük eseri Kapital gelmektedir. Engels'in ilkinde katkısını Lenin'in tanıklığı

ğ üzerinden gördük. (Marx'ın Manifesto'yu kaleme alırken Engels'in Komünizmin İlkeleri başlıklı metninden gereğince yararlandığını ayrıca biliyoruz). Ama tarih içinde Engels'in adı Kapital'le de sıkı sıkıya bağlıdır. Kapital Marx'ın en verimli yıllarını adadığı dev eseridir kuşkusuz. Ama eğer Engels olmasaydı, biz onun düzenlenmiş ve bitmiş yalnızca ilk cildine sahip olabilecektik. Engels Marx'ın eserini başta işçi sınıfı olmak üzere tüm insanlığa kazandırmak için yıllarını vermiştir ve bu uğurda kendi çalışmalarını seve seve bir yana bırakmıştır.

Bu tutum bize alçak gönüllülüğünün yanı sıra Engels'in bir başka büyük erdemini, dava için her türlü fedakarlığa hazır olmak özelliğini veriyor. Bu da kişi ya da kişilere değil, fakat davaya ve tarihe karşı sorumluluğun bir yansımasıdır Engels'te. Kendi temel önemde çalışmalarını bir yana bırakarak Marx'ın eserini tamamlamak, Marx için değil fakat proletaryanın

kurtuluş davası için yapılmış bir fedakarlıktır. Dünya işçi sınıfı hareketinin önceliği örneğin Doğanın Diyalektiği konulu ve isimli bir bilimsel felsefi eser değil, ama kapitalist toplumun yapısını, işleyiş yasalarını ve onulmaz çelişkilerini ortaya koyan Kapital'di. İkinci ve Üçüncü ciltleri yayına hazırlanmamış olsaydı, Kapital yarım ve eksik, dolayısıyla işlevini gereğince yerine getiremeyen bir eser olarak kalacaktı. Bugün kapitalist ekonominin yapısal bunalımlarının işleyiş mantığını açık seçik kavrayabiliyorsak eğer, bunu Engels'in Kapital'in Üçüncü Cildini yayınlanabilir hale getirmesine borçluyuz.

Bu konuda Lenin'in tanıklığı yeterince açık ve güçlüdür. Lenin, Engels'in ölümü üzerine kaleme aldığı makalesinde, Kapital'in son iki cildinin iki insanın, Marx ve Engels'in ortak yapıtı olduğunun altını çizmektedir:

"Avusturyalı sosyal-demokrat Adler, haklı olarak, **Kapital'in ikinci ve üçüncü cildini yayınlamakla Engels'in, dostu olan bir dehaya yüce bir anıt, farkında olmadan, üzerine silinmez bir biçimde kendi adını kazıdığı bir anıt diktiğini belirtmiştir. Gerçekten de Kapital'in bu iki cildi, iki insanın yapıtıdır: Marx ve Engels'in. Eski hikayeler, dostluğun çeşitli dokunaklı örnekleriyle doludur. Avrupa proletaryası diyebilir ki, onun bilimi, aralarında, insan dostluğu konusunda en dokunaklı eski hikayelerin de ötesine geçen bir ilişki**

bulunan iki bilim adamı ve savaşı tarafından yaratılmıştır..."

Engels'in son derece güçlü devrimci karakteri konusunda dikkate değer bir örnek daha vermek istiyoruz. Bugün herkesin Engels'in eseri olduğunu bildiği Almanya'da Devrim ve Karşı-Devrim'i, 1913'te Marks-Engels mektuplaşmaları yayınlanana kadar Marx'a ait biliniyordu. Engels Marx'ın kızları da dahil kimseye bu konuda bir açıklamada bulunma ihtiyacı duymamıştı. O gerçekte Marx'ın eseriyle kendisinininkinin birbirinden ayrılmayacağını, şu veya bu eserin kimin imzasını taşıdığına hiçbir önemi olmadığını herkesten çok daha iyi biliyordu.

Marx'ın ölümünün ardından yalnızca dünya görüşünü geliştirmek ve zenginleştirmek değil, gitgide güç kazanan uluslararası işçi hareketine neredeyse günü gününe yol göstermek ve yardım etmek de Engels'in omuzlarına kaldı. Engels bunun hakkını fazlasıyla verdi. Ama Komün

sonrası dönemin bu barışçı gelişme döneminde hareket büyüdükçe ideolojik bozulma emareleri de çoğalmaya başladı. Oportünizm sessiz ve derinden mayalansa da, Engels onu başını kaldırdığı her durumda ideolojik olarak ezmeye çalıştı. Marx'ın ölümünden hemen önce, "Zürich üçlüsü"nü hedef alan ünlü Genelge Mektupla başlayan

bu çaba, Erfurt Programı hazırlıkları ve tartışmaları sırasında özellikle önem kazandı. Engels tüm engellemelere rağmen, Marx'ın onbeş yıldır çekmecelerde gizlenen Gotha Programı Taslağının Eleştirisi'ni yayınlayarak, daha o sıralar iyiden iyiye güç kazanan oportünizme önemli bir darbe vurdu. Fransa'da ve Almanya'da Köylü Sorunu çalışması bu doğrultudaki son çabalarından biriydi ve dolaysız olarak her iki partideki oportünist eğilimleri hedef alıyordu.

Büyüyen oportünizm gerçeği karşısında her vesileyle devrimci dünya görüşünün temel ilke ve esasları üzerinden uyarıcı ve eğitici olmaya çalışan Engels, örneğin sonraki dönemin ünlü oportünistlerinden İtalyan Turati'ye ölümünden kısa bir süre önce (1894) şunları yazıyordu:

"1848'den bu yana sosyalistlere en büyük başarıyı sağlayan taktikler, **Komünist Manifesto'da ortaya konanlardır: 'İşçi sınıfının burjuvaziye karşı savaşımının geçmek zorunda olduğu çeşitli gelişme aşamalarında, [komünistler] her**

zaman ve her yerde, bir bütün olarak hareketin çıkarlarını temsil ederler. ... Komünistler işçi sınıfının acil hedeflerine ulaşılması ve o andaki çıkarlarının gerçekleştirilmesi için savaşırlar; ama şimdiki hareket içerisinde, bu hareketin geleceğini de temsil eder ve gözetirler."

"Dolayısıyla, iki sınıf arasındaki savaşımın her evresine aktif biçimde katılırlar; bunu yaparken, bu evrelerin ilk büyük amaca giden yalnızca çok sayıdaki aşamalar olduğu olgusunu hiçbir zaman gözden kaçırmazlar; ilk büyük hedef de, toplumu yeniden örgütlemenin aracı olarak siyasal iktidarın fethedilmesidir. Onların yeri, işçi sınıfının çıkarına doğrudan sonuçlara ulaşmak için savaşım verenlerin saflarıdır. Tüm bu siyasal ve toplumsal başarıları kabul ederler ama yalnızca **alacağın taksidi** olarak. ... Büyük amacı hiçbir zaman gözden kaçırmayan bu taktikler, ileri yürüyüşlerinin bir aşamasını sonal amaç sanan -saf cumhuriyetçiler olsun, duygusal sosyalistler olsun- öteki, daha az açık görüşlü partileri bekleyen kaçınılmaz düş kırıklıklarından sosyalistleri korur..."

Komünist Manifesto'nun devrimci bakış açısını ve taktik ilkelerini, onu izleyen elli yıla yaklaşan deneyimi de tanımlayarak, Turati gibilerine bu denli ayrıntılı biçimde hatırlatmak ihtiyacı belli ki boşuna değildir. Engels muhakkak ki II. Enternasyonal partilerinin yapısal zaafalarının çok iyi biçimde farkındaydı. Bunun en açık belirtilerini de Alman ve Fransız partilerinde görüyordu. Fakat her şey rağmen iyimserdi, tarih bu iyimserliği haklı çıkarmasa da.

Marksist dünya görüşünün oluşumu ve gelişimine katkılarını ilk çalışmalarının yanı sıra Manifesto ve Kapital üzerinden işaret ettiğimiz Engels'in en temel eserlerinin daha sözünü bile etmiş değiliz. Doğanın Diyalektiği, Anti-Dühring, Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu, Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, Konut Sorunu vb., tüm bu eserler Marksizm'in en temel klasikleri arasındadır. (Lenin'in Anti-Dühring'i bir sosyalizm ansiklopedisi olarak nitelermesini ve Devletin Kökeni'nden en büyük övgülerle söz etmesini hatırlatalım).

İki yıl önce Marx'ın doğumunun 200. Yılıydı. Bunu vesile ederek kapitalizm çağının devrimci dünya görüşü olarak Marksizm'in doğumunu hazırlayan tarihsel, toplumsal ve düşünsel koşullar ve kaynaklar üzerinde durmuştuk. Bu çerçevede Marx üzerine söylenen her şey eşit ölçüde Engels için de geçerlidir.

Doğumunun 200. Yılı gibi anlamlı bir vesileyle Engels'in yaşamı ve eserleri üzerinde durmaya devam edeceğiz.

Pandemiye yönetemiyorlar...

Suçlular, hesap verecekler!

Dünyada ve Türkiye’de pandeminin yeni dalgalar ve piklerle toplumun üzerine çullandığı bir döneme girmiş bulunuyoruz. Gerçeği yansıtmayan resmi veriler dahi tablonun her geçen gün ağırlaştığını ortaya koyuyor.

Yaşanan insani yıkıma rağmen kapitalist devletlerin uyguladığı pandemi politikaları, sistemin yaşadığı çöküş ve çürümenin derinliğini gözler önüne seriyor. Pandemiye kriz ortamında yakalanan Türkiye kapitalizmi ise adeta her tarafından dökülüyor. Sağlık ve eğitim sistemleri çöküşün eşliğine gelen, salgın karşısında maske gibi en temel gereçleri dahi karşılamaktan aciz kalan, yüzünü tamamen kapitalistlerin ihtiyaçlarına ve çok yönlü krizin yarattığı yeni sorun alanlarına dönmüş bulunan bir rejim gerçekliği ile karşı karşıyayız.

Tablo böyleyken, AKP iktidarının sözcüleri toplumun aklıyla alay edercesine açıklamalar yapmaya devam ediyorlar. Her akşam çarpıtılmış rakamları topluma duyuran ve bir ölü sayacı misyonu hareket eden Sağlık Bakanı’nın son açıklamaları ise aymazlıkta geline nokta gözlere önüne serdi. “Bilim Kurulu”nun geçtiğimiz günlerde aldığı kararları açıklayan Bakan Koca, iktidarın salgın karşısında “dur bakalım ne olacak” bakışıyla hareket ettiğini ortaya koydu:

“Tedbirlerle ilgili geçen hafta sonu başladı kısıtlamalar. Kısıtlamalar sonrası 1 hafta 10 gün içerisinde sonucu görmek mümkün olur. Şu an değerlendirmek açısından erken olduğunu, önümüzdeki hafta bu anlamda daha net, kısıtlamaların nasıl bir pandeminin seyrini değiştirdiğini görmüş olacağız. Ona göre ilave tedbir alınıp alınmaması gerektiği öneri olarak sunulmuş olacak.”

Bilim insanları ve sağlık meslek örgütlerinin, salgının kontrol altına alın-

bileceğini, bunun için zorunlu alanlar dışında üretimin durdurulması ve belli bir süreyle kapsayan genel bir karantinanın uygulanması gerektiğini döne döne hatırlatmasına rağmen, Koca’nın açıklaması, AKP-MHP bloğunun salgın karşısında benimsediği akıl ve bilim dışı politikanın güncel bir itirafı olarak kayıtlara geçti.

İktidarın küresel pandemi karşısında sergilediği aymazlığın ve yaşadığı aczin gerisinde, kapitalist sömür düzeninin yapısal işleyişi yer almaktadır. Çünkü bu düzende sermaye birikiminin kesintiye uğramaması, artı değer sömürsünün aksamadan devam etmesi esastır. Bu ise sömürü çarklarının dönmelerini, yani üretimin aralıksız sürmesini zorunlu kılar. Dolayısıyla pandeminin bilimsel ölçütlere göre yönetilmesinin önündeki en büyük engel, kapitalizmin bu temel gerçekliğidir. Türkiye’nin kapitalist ekonomisinin tam bir iflas tablosu ile yüzyüze olması ise durumu daha da ağırlaştırmakta, yıkımı derinleştirmektedir.

İşte Fahrettin Koca gibi iktidar sözcülerinin tüm yalan ve manipülasyonları bu gerçeklerin üzerini örtmeyi amaçlamaktadır.

PANDEMİ VE EKONOMİK KRİZ DERİNLEŞİYOR, YIKIM BÜYÜYOR

Pandemiye yönetme konusunda tam bir acze düşen, emekçileri ölüme terk eden siyasi iktidar, tümüyle ekonomik krizin yönetimi ile ilgilenmektedir.

Kapitalist sistemde “kriz yönetimi”, ortaya çıkan faturanın tümüyle işçi sınıfı ve emekçilere ödetilmesi anlamına gelmektedir. Ama zor yoluyla, ama başka araç ve yöntemlerle... Pandemiye elleri bögüründe izleyenlerin bu koşullarda dahi yeni “acı reçeteler”den bahsetmesi, “reform” adı altında sömürü koşullarını ağırlaştırarak uygulamaları gündeme getirmesi bundandır. Sadece sekiz aylık pandemi döneminde yaşananlar, bu gerçeği tartışmasız bir şekilde ortaya koymaktadır. Salgın ülkede kol gezerken esnek ve kurlsız çalışma koşullarının olağan hale getirilmesi, işten atma ve ücretsiz izne gönderme saldırısının yaygınlaşması, emekçilere açık sınırının altında kalan ücretlerin dayatılması, AKP-MHP iktidarının gerçekte neyle meşgul olduğunu somut bir şekilde göstermiştir.

Tüm bu nedenlerden ötürü sermaye ile dinci-faşist iktidar salgında yaşamını

ytiren her bir insanın kanını ellerinde taşımaktadır. Ekonomik krizi yönetmek adına faturayı döne döne işçi sınıfı ve emekçilere ödeten sermaye ve devleti, pandeminin yarattığı ağır yıkımın bir numaralı sorumlusudur.

İçinden geçtiğimiz olağanüstü koşullar işçi sınıfının omuzlarına yeni sorumluluklar yüklemektedir. Bu sorumlulukların başında ise tüm bu yaşananların hesabını sermayeden ve AKP-MHP rejiminden sorma görevi yer almaktadır. Geline yerde salgın her gün yüzlerce insanın canına mal oluyorken, fabrikalar ölüm kamplarına dönmüşken, sermaye sınıfından ve onun iktidarından hesap sorma konusunda vakit kaybetmek yıkımı daha da büyütecektir.

Bu nedenle, ekonomik krizin ve pandeminin yükünü omuzlayan işçi ve emekçiler, kendilerine ölümü, açlığı, yoksulluğu, işsizliği reva görenlerden hesap sormak için daha fazla vakit kaybetmeden inisiyatifini ele almalı, harekete geçmeli, işyeri komitelerini kurup mücadeleyi büyütmelidir. Toplumun içine sürüklendiği kapsamlı yıkımdan başka bir çıkış yolu bulunmamaktadır.

Türkiye en çok yeni vaka görülen 4. ülke

Koronavirüs salgınında vaka-hasta çarpıtması başta olmak üzere verileri eksik göstererek yalan ve manipülasyonla gerçekleri saklayan Sağlık Bakanlığı bu tutumunu sürdürüyor. Bakanlığın Türkiye’nin tümü için açıkladığı can kayıpları yalnızca İstanbul’daki can kayıplarının hâlâ altında seyrediyor.

Bakanlık, yalanlarının ifşa olmasının ardından günlük koronavirüs tablosuna “günlük vaka sayısı”ni ekledi. 26 Ka-

sım’da açıklanan tabloda, iddiaya göre 29.132 yeni vaka tespit edildi. Yalnızca test sonucu pozitif çıkanların sayıldığı, diğer belirtiler üzerinden koronavirüs teşhisi konanların sayılmadığı “vaka sayısı” ile Türkiye dünyada en çok günlük vaka görülen 4. ülke oldu. 26 Kasım veri-

lerine göre ilk beşte sırayla ABD, Hindistan, Brezilya, Türkiye ve İtalya yer aldı.

İSTANBUL’DAKİ CAN KAYIPLARI BAKANLIĞI YALANLADI

Ayrıca, Sağlık Bakanlığı’nın iddialarına göre ülkede koronavirüsten 174 kişi-

nin daha yaşamını yitirdiği öne sürüldü. Fakat İstanbul Büyükşehir Belediyesi, kent genelinde aynı gün 231 kişinin virüs nedeniyle yaşamını yitirdiğini duyurdu. Bakanlığın yalanını ortaya seren açıklamada şöyle denildi: “İBB Mezarlıklar Daire Başkanlığı, bugün İstanbul’da 231 kişinin salgın hastalıklar nedeniyle hayatını kaybettiğini açıkladı. Toplam hayatını kaybeden kişi sayısı ise 493 olarak açıklandı.”

Uyuşturucu-kara para sarmalında Çakıcı'lı reform

ABD'de seçimleri kaybeden Trump'ın yerini Biden'a bırakmasının kesinleşmesi, içerde Albayrak'ın istifası sonrasında AKP şefinin ekonomi ve hukuk reformlarından söz ederek, yönünü Avrupa Birliği ve ABD'ye dönmesi düzen siyasetinde heyecana yol açtı. Bu coşkulu günler, AKP-MHP iktidarının özel affıyla serbest bırakılan ülkücü-mafya bozuntusu bir yaratığın, burjuva sistemin olmazsa olmazlarından olan ana muhalefet partisi başkanına yönelik "kazığa oturtma" tehditlerinin medyada yer almasıyla birlikte yerini şaşkınlığa bıraktı. Olay, Tayyip Erdoğan ve avnesi ABD seçimlerini kazanan Biden'a göre yeni bir pozisyon alarak rotasını AB'ye doğru kırmışken, yargı reformundan söz açmışken soğuk düş et-kisi yaptı.

Bunun bir yol kazası olduğu teselliyle AKP şefinden açıklama beklenirken, ırkçı-faşist partinin şefinden "Çakıcı benim dava arkadaşım" açıklaması geldi. Bu gibi durumlarda ortaya atılarak iyi polis rolü oynayan Arınç'ın açıklamalarıyla yeniden teselli bulanların canlanan umutları, saray reisinin yeraltı dünyasının reisine sahip çıkarak Arınç'ı "fitne yaymak"la itham etmesiyle yerle bir oldu. "Cumhurbaşkanı çok ağır konuştu, rencide oldum" diyen Arınç, "Reis"le yaptığı görüşme sonrasında Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu'ndan istifa ettiğini açıkladı. Burjuva medya kuruluşları, egemen sınıfın politikacıları arasında yaşanan didişme üzerinden olumlu bir beklenti yaratmak amacıyla, bu "yeni" durumla ilgili günlerce mesai tüketip toplumu oyaladılar.

Gelinen yerde sınıf ve emekçi kitlelerin oyalanması, gerici-faşist iktidar için hayati bir önem kazanmış bulunuyor. Zira AKP-MHP rejiminin dışarıya yönelik sürdürdüğü askeri yayılmacılık, işçi ve halk hareketini bastırmak için "Takviye Müdahale Polis Gücü" oluşturması, keza onbinlerce bekçi kontenjanı açarak faşist çeteleri silahlandırması, ülke düzeyinde polisiye operasyonlarla halk hareketini ezme saldırganlığı geri teperek, toplum üzerinde inşa ettikleri korku duvarını aşındırdı.

Türkiye'deki karanlığın sahipleri, dışarıda sürdürülen askeri yayılmacılık serüveninde Libya'da denklem dışına düşer-

lerken, Karabağ savaşında "tek millet, iki devlet" şarlatanlığıyla kıskırtıkları savaştan da umduklarını bulamadılar. Emperyalist hayallerle sürdürdükleri yayılmacılık ve fetihlerle ekonomilerini büyütme hayallerinin sonuna geldiler. Yayılma hayalleriyle girdikleri militarist maceranın yükünü taşıyamayan bütçe alabora oldu. Borç yükü katlanarak artarken, Merkez Bankası rezervleri eksi 50 milyar dolara dayandı. Albayrak'ın geri çekilmesiyle döviz kurlarında yaşanan gevşemeyi kalcılaştırmak için yapılan 4,75 puanlık faiz artışının üzerinden bir hafta geçmeden Türk Lirası yeniden eski seviyesine doğru yol aldı, dolar yeniden 8 TL'nin üzerine çıktı. Batmış ve iflas etmiş bir ekonomiye finans kapitalin girişini sağlamak için ekonomide ve yargıda reform söylemleri gündeme getirildi.

Yargıda reform hamlesiyle emperyalist sermayenin ülkeye giriş ve çıkışının güvencelenmesi amaçlanıyor. Aynı dönemde torba yasalara sıkıştırılan (iş yasalarında işçilerin tazminat haklarının gasp edilmesi, 25 yaş altı ve 50 yaş üstü emekçilerin alenen sigortasız çalışmaya mahkum edilmeleri, emeklilik haklarının ortadan kaldırılması gibi gaspları içeren) saldırılarla da tekellere ucuz ve güvencesiz emek gücü garantisi veriliyor. Hedeflenen, "küresel tedarik zincirleri yeniden kurulurken" emperyalist sermayeye kuralsız, ucuz ve güvencesiz bir iş gücü pazarı sunarak, sofradan kemik kapmaktır. Nitekim daha reform söylemleri gündeme getirilmeden önce, "Tedarik zincirlerinin yeniden paylaşıldığı, üretim ve lojistik merkezlerinin tekrar belirlendiği, yeni bölgesel ittifakların kurulduğu, siyasi ve ekonomik arenanın yeniden şekillendiği bir kavşaktayız" diyen Erdoğan, "piyasa kurallarına" uygun adımlar tasarladıklarının altını çizmişti.

Erdoğan'ın başlattığı emek düşmanı saldırgan reform söylemleri sermaye çevrelerinde büyük destek gördü. Tedarik zincirleri ve üretim üslerinin yapılması yönünden Türkiye'nin potansiyel merkezlerden biri olarak görüldüğünü belirten TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Erdoğan'ın açıklamalarını, "Talih hazır olana güler. Fırsatların kazası olmaz", "Sizin son grup toplantınızdan başlayarak yaptığınız açıklamaları, bu açıdan

çok değerli görüyorum. Verdiğiniz de-meçlerle pozitif bir ortam oluştu" coşku-suyla karşıladı.

TÜSİAD tarafından düzenlenen ve Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın da hazır bulunduğu "COVID-19 Sonrası Küresel Tedarik Zincirlerinde Türkiye'nin Yeri" başlıklı webinar serisinin açılış konuşmasını yapan TÜSİAD Başkanı Simone Kaslowski de aynı konuları gündeme getirdi: "Geldiğimiz noktada Covid-19'un ekonomik sonuçları bize şunu gösterdi: Küresel tedarik zincirlerinin faaliyet gösterdiği koşullar hakkındaki belirsizliği azaltmak için öngörülebilir düzenleme, ticaret ve yatırım ortamı politikası vazgeçilmezdir." Kaslowski, küresel kapitalist tedarik zincirlerinden pay kapabilmek için "yargı bağımsızlığı"nın önemine, sermayenin ülkeye giriş ve çıkışlarda yaşadığı çekincelerin ve endişelerin giderilmesi için yargı reformunun aciliyetine dikkat çekti.

Ekonomi ve yargı reformu söylemleri üzerine, muhalefet de olmanın verdiği avantajla hareket eden CHP Başkanı Kılıçdaroğlu'nun, "Hemen yarın sabah, samimiysen, hukukta gerçekten reform yaparsan bu insanları derhal kamudaki görevlerine iade edeceksin. O zaman biz anlarız ki bunlar gerçekten samimi" diye seslenmesi ise, uyuşturucu ticaretiyle beslenen yeraltı dünyasını ve onların arkasındaki saray iktidarının ortağı 'dava arkadaşlarını' harekete geçirmeye yetti.

Bu atılanlığın arkasındaki kirli çıkarların ne olduğu az çok bellidir. Çakıcı ve dava arkadaşı Bahçeli arasındaki kader birliği gibi, sermaye hükümetleri ve mafya baronlarının kontrol ettiği kara para ile ilişkileri de yeni bir olgu değildir. "Türkiye: Uyuşturucu ve Siyaset" başlıklı makalesinde Türkiye'deki yeraltı dünyasını, çeteleri, terör örgütlerini, siyasetle ilişkilerini, uyuşturucu trafiği üzerinden Avrupa'ya uzanan siyasi ve ideolojik güç mücadelesini inceleyen Walter Posch, mafya ile burjuva politikacılar arasındaki sarmalın dayandığı ekonomik gücün büyüklüğünü şöyle dile getiriyor: "Uyuşturucunun üç ana güzergâhından biri, Afganistan kaynaklı İran-Türkiye-Balkanlar hattı. Avrupa'da uyuşturucu pazarının yıllık hacmi 30 milyar Avro. Afganistan'da kalan kısmı 1 milyar euronun bile altında. Ulaşımı sağlayan İran-Türk maf-

yası aslan payını topluyor."

Merkezi Paris'te bulunan Uyuşturucu Jeopolitiği Gözlemevi ise, Eylül 1997 tarihli *Dünya Uyuşturucu Jeopolitiği* adlı raporunda, o dönemin başbakanı Tansu Çiller'i, uyuşturucu kaçırarak, haraç alan ve adam kaçırarak sağcı bir çeteyi yönetmekle suçlamıştı. Türkiye'de uyuşturucu ve siyaset bağlantısına dikkat çeken, Çiller, Ağar, Bucak, Çatlı ve Kocadağ'ın adlarının geçtiği Susurluk olayına geniş yer veren raporda şöyle deniyor: "Çiller'in koruduğu Mehmet Ağar'ın istifası polis ve hükümetten bazı kişilerin mafya ile bağlantısını ortaya koyuyor. İslamcılarla koalisyona yapan Çiller, MİT raporlarında uyuşturucu kaçakçılığı, haraç dışında Almanya, Hollanda, Belçika ve Azerbaycan'da adam kaçırma olaylarını gerçekleştiren eylemler yapan aşırı sağcı bir mafya çetesini yönetmekle suçlanıyor."

Dava arkadaşına sahip çıkan Bahçeli'nin AKP'den Bülent Arınç'ın kellesini aldığı günlerde, Diyarbakır'da Kürt avukat ve politikacılara yönelik büyük bir operasyon gerçekleştirildi. AKP'nin eski Diyarbakır vekili Ensarioğlu hakkında da dava açıldı. Derinleşen ekonomik, siyasi ve toplumsal krize bir çözüm bulamayan, kamuoyu yoklamalarının da gösterdiği gibi seçmen tabanının erimesini durduramayan AKP-MHP rejimi sarsılmaya başlayan korku imparatorluğunu mafya-paramiliter güçler üzerinden tahkim etmeyi deneyecektir. İsimleri 1990'ların faili meçhul cinayetleriyle, kaçırılma olaylarında kullanılan beyaz toroslarla özdeşleşen bir dönemin işkenceci ve katillerinin piyasada boy göstermesi tesa-düf değildir. Mehmet Ağar, Engin Alan ve Korkut Eken ile birlikte mafya bozuntusu Alaattin Çakıcı'nın Bodrum Yalıkavak'daki buluşmalarından çekilen resimlerin medyaya servis edilmesi AKP-MHP ittifakının "yeni" ortaklarının kimler olduğunu gösteriyor.

Elinde "ekonomi ve yargı reformu" balonu olan AKP şefi, "tedarik zincirlerinin yeniden paylaşıldığı kavşakta" uluslararası sermayeyi, yanına aldığı Çakıcılarla karşılamaya çıkıyor. Bu tablo, çürüyen ve kokuşan düzenin hazin gerçeğidir.

AB-Türkiye ilişkilerinde yeni dönem

Avrupa Birliği ile Türkiye arasında yaşanan "gerilimler", son günlerde basın üzerinden yapılan karşılıklı açıklamalarla gündemde yeniden öne çıktı. *Deutsche Welle Türkçe*, AB-ABD hattında Erdoğan'a yönelik ortak bir strateji üzerinde anlaşmalar yapıldığını yazdı: "Türkiye'yi agresif bir dış politika izlemekle eleştiren ABD ve Avrupa ülkeleri yaptırımları da içeren adımlarla Erdoğan üzerindeki baskıyı artırmaya hazırlanıyor. Uzmanlara göre ilişkilerde 'kırılma noktasına' gelindi. Türkiye, ABD ve Avrupa ülkeleriyle yaşadığı gerilimlerin ardından yeni bir yol ayrımına yaklaşıyor. Fransa ve Yunanistan'ın girişimleriyle, Türkiye'ye yönelik yaptırım seçeneklerini de içeren yeni bir strateji oluşturan Avrupa Birliği (AB), önümüzdeki birkaç hafta içinde olumlu gelişmeler yaşanmazsa, Erdoğan yönetimi üzerinde baskıyı artıracak adımlar atmaya başlayacak. 10-11 Aralık tarihlerinde Brüksel'de düzenlenecek AB liderler zirvesinin, bu açıdan kritik bir dönüm noktası olacağı belirtiliyor."

Ekim ayı başında düzenlenen AB liderler zirvesinde Fransa, Yunanistan ve Kıbrıs'ın Türkiye'ye karşı yaptırım talepleri olmuştu. Ancak bu talep Almanya'nın başını çektiği kimi ülkeler tarafından beklemeye alınmış, zirve sonuç bildirisinde Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki doğalgaz arama ve sondaj faaliyetlerini sürdürmesi durumunda aralık ayındaki zirvede yaptırımlar konusunun yeniden gündeme getirileceği tehdidinde bulunulmuştu. ABD'nin de bu hafta devreye girerek Fransa ile birlikte hareket edeceklerini belirtmesi, Erdoğan yönetimine gösterilecek tavır konusunda AB ile eşgüdüm içinde olacakları mesajını vermesi, Türk sermaye devleti üzerindeki baskıyı daha da artmış görünüyor.

Aralık ayında düzenlenecek Avrupa Birliği liderler zirvesi öncesinde, dönem başkanlığını yapan Almanya'dan da Ankara'ya bu hafta uyarı niteliğinde açıklamalar geldi. Almanya Başbakanı Angela Merkel, önümüzdeki ay yapılacak zirvede AB'nin Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki doğalgaz arama faaliyetlerini ele alacağını tekrarlarken, Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de "provokasyonlara devam etmesi halinde" yaptırım konusunun aralık ayındaki AB zirvesinde tekrar ele alınabileceğine

işaret etti.

AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Joseph Borrell ise AB Dışişleri Bakanları Konseyi toplantısı sonrasında yaptığı açıklamada, Türkiye'ye yönelik olası yaptırımlar konusunda aralık ayına kadar verilen süreyi hatırlattı. Borrell, konuyla ilgili olarak "Zaman doluyor ve Türkiye ile ilişkilerimizde bir dönüm noktasına doğru ilerliyoruz" ifadesini kullandı. Tüm bu açıklamaların ardından gerici faşist iktidarın şefi Erdoğan, "Kendimizi başka yerlerde değil, Avrupa'da görüyor, geleceğimizi Avrupa ile birlikte kurmayı tasavvur ediyoruz" yönünde açıklamaları ile kısa bir süre önce "Eyy Avrupa" efenemelerinden hızla çark etmiş görünüyor.

Yakın zamanda Ankara'dan Doğu Akdeniz'de gerilimi artıran adımlardan vazgeçmesini isteyen AB, olumlu adımlar atılması halinde, AB'nin pozitif bir gündem çerçevesinde diyalog ve iş birliği kapısını aralamaya hazır olduğunu duyurmuştu. Hatta ilişkileri daha da geliştirmeye dönük üst düzey siyasi görüşmeler, Gümrük Birliği'nin modernizasyonu, vize serbestisi gibi görüşmelere başlamaya hazır olduğu mesajını da vermişti.

1996 yılından bu yana Avrupa Birliği yolculuğunda Türkiye'nin bu tür "gerilimlere ve tehditlere" defalarca maruz kaldığı, ama bunların boş sözlerden ibadet olduğu bilinen bir gerçektir. Çünkü kapitalist sistem içerisinde ilişkilerin boyutlarına ve nasıl devam edeceğine her zaman sermayenin çıkarları yön vermek-

tedir. Basın üzerinden bolca yapılan bu danışıklı dövüşün aksine, kapitalist tekelin finanse ettiği ve onlar adına "bilimsel" çalışmalar yapan kurumların ortaya koydukları raporlar bambaşka bir tablo ortaya koymaktadır.

Alman basınındaki bir habere göre, Almanya, Fransa, İspanya, Polonya, Yunanistan ve İtalya'nın önde gelen düşünce kuruluşları (Alman Politika ve Bilim Vakfı-SWP bünyesindeki Uygulamalı Türkiye Araştırmaları Merkezi-CATS, Fransa Uluslararası İlişkiler Enstitüsü-IFRI, İspanyol Elcano Kraliyet Enstitüsü, Polonya Uluslararası İlişkiler Enstitüsü-PISM, İtalyan Uluslararası İlişkiler Enstitüsü-IAI ile Yunanistan'ın Avrupa ve Dış Politika Vakfı-ELIAMEP), Türkiye-AB ilişkilerinin geleceğiyle ilgili bir rapor hazırlayarak, ilişkilerin seyrine ilişkin bir yol haritası belirledi. Avrupalı karar alıcılar için hazırlanan rapor, AB ve Türkiye uzmanları tarafından kaleme alındı.

Doğu Akdeniz'deki gerilimi düşürmek, AB ile Türkiye arasında diyalogu geliştirmek için hazırlanan rapor, AB-Türkiye ilişkilerinde yeni bir "yol haritası" öneriyor. Raporda, AB'nin Türkiye'ye yönelik geçtiğimiz yıllarda izlediği stratejinin başarısız olduğuna dikkat çekilirken, 1-2 Ekim AB liderler zirvesinde alınan kararların artık Türkiye'ye dönük yaklaşımın değişeceğinin bir işareti olduğu, AB'nin Türkiye ile ilişkilerinde "yeni bir evreye" hazır olduğu mesajı verildiği belirtiliyor. Türkiye'nin demokrasi, hukuk devleti ve insan hakları alanlarında olumlu adımlar

atmasını sağlayabilmek için AB'nin bugüne kadar uyguladığı baskı politikasının olumlu sonuç getirmediği gibi, Ankara ile ilişkilerin bu süre zarfında daha da kötüleştiği vurgulanıyor. Raporda, "Müzakere sürecini askıya almak, Gümrük Birliği müzakerelerini bloke etmek ve üst düzey diyalogu iptal etmek ne Türkiye demokrasisinin gerilemesini önleyebildi ne de Ankara'nın Doğu Akdeniz'deki AB üye devletlerine karşı politikalarını aske-rileştirmesinden vazgeçmesini sağladı" tespitine yer veriliyor.

Raporda, AB'nin Gümrük Birliği'nin yenilenmesi konusunda müzakerelere kapı aralaması, olumlu karşılandı. "Gümrük Birliği, belki de AB'nin Türkiye ile müzakere edebilmek için kullanabileceği en etkili araç" görüşüne yer verildi. Türkiye'nin uzun süredir talep ettiği Gümrük Birliği'nin modernizasyonunun, bir taraftan Ankara'yı ödüllendirme izlenimi yaratacağı ama asıl olarak da Avrupa ülkelerinin ekonomik çıkarına olduğuna işaret edildi. Uzmanlar araştırma yürüttükleri Fransa, Almanya, İtalya, İspanya, Polonya ve Yunanistan'da, özellikle ekonomi çevrelerinde, ticaret bakanlıklarında, ekonominin ana paydaşlarında, yani Avrupalı kapitalist tekel arasında Türkiye ile Gümrük Birliği modernizasyonuna önem atfedildiğinin altını çizdiler. AB-Türkiye ilişkilerini canlandırabilecek Gümrük Birliği'nin yenilenmesi görüşmelerinin, üyelik müzakereleri kapsamından ve bununla ilintili demokratikleşme beklentilerinden ayrı düzlemde

yürütülmesini önerirlerken, güvenlik, dış politika ve ortak ticaret konularının ise süreçte belirleyici olmasını tavsiye ettiler.

Zaten Gümrük Birliği'nin ortadan kaldırılma veya askıya alınma talebinin AB genelinde benimsenme şansı yok denecek kadar az. Birlik üyesi ülkelerinin çoğunluğu böyle bir yapıma siyasi ve asil olarak da ticari nedenlerden ötürü sıcak bakmıyor. AB ülkelerinin çoğunun Türkiye ile düzenli ticari ilişkileri var. Gümrük Birliği esas olarak AB ekonomilerine, yani kapitalist tekellere kazandırıyor. Bu mekanizmanın ortadan kaldırılıp Türkiye'ye ticaret alanında üçüncü ülke muamelesi yapılması, kapitalist tekellerin Türk pazarındaki rekabet gücünü olumsuz etkileyecek bir gelişme. Dahası, Fransız Senatosu geçen yıl hazırladığı bir raporda Türkiye ile Gümrük Birliği'nin güncellenmesinin hem Türk hem AB ekonomilerinin çıkarına olduğunu not etmişti.

Söz konusu raporun sonuç kısmında, önümüzdeki dönemde, Türkiye ile diyalog kapsamında AB'ye gündemde tutması önerilen talepler ise şöyle özetleniyor: *"Türkiye'nin düzensiz göçle mücadele konusunda işbirliğini sürdürmesi, dış politika ve güvenlik konularında tek yanlı adımlardan kaçınması ve AB ile uyumlu hareket etmesi, Avrupa güvenliği için güvenilir bir partner olması, Doğu Akdeniz'deki askeri girişimlerine son vermesi, transatlantik ittifakının stratejik ortak çıkarları doğrultusunda hareket etmesi..."*

ESAS OLAN SERMAYENİN STRATEJİK ÇIKARIDIR

Bir taraftan AB öte taraftan Türkiye cephesinden, basın üzerinden sürdürülen ve hiçbir ciddiyeti olmayan açıklamaların aksine, sermayenin çıkarları üzerine kurulu bütün ticari ilişkiler katlanarak devam etmektedir. Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat), 2019 uluslararası ticaret verilerine göre, 27 üyeli AB'nin aralık ayında Türkiye'ye toplam ihracatı 172,8 milyar, ithalatı ise 149,4 milyar euroya ulaştı. AB, aralık ayında yaklaşık 23,4 milyar avroluk ticaret fazlası verdi. 19 üyeli Euro Bölgesi'nin 2019 yılındaki toplam ihracatı ise 186,1 milyar euro, ithalatı 163 milyar euro seviyesine çıktı. Böylece Euro Bölgesi, söz konusu dönemde yaklaşık 23,1 milyar euroluk ticaret fazlasına ulaştı. Rakamların da ortaya koyduğu gibi, AB ile Türkiye arasındaki en sorunlu dönemlerde bile kapitalist tekeller için vurgun vurma kanalı olan ticari ilişkiler hiç aksama yaşamadan devam etmiştir.

Kuşkusuz tüm bu ticari ilişkilerin düzeyine rağmen Türkiye'nin Suriye'de, Libya'da, Doğu Akdeniz'de ve son olarak Dağlık Karabağ'daki askeri yayılmacı eğilimleri AB emperyalistlerini rahatsız

etmektedir. İlişkilerdeki gerilimlerin ana nedeni bunlardır ve son dönemlerde sıkça dillendirilen yaptırım tehditleri ile Türkiye'ye sınırları hatırlatılmaktadır. Dikkate değer bir diğer mesele ise, Avrupalı emperyalistler tarafından Türkiye'de insan hakları ihlalleri, "hukukun üstünlüğü ve yargının bağımsızlığı"nın ayaklar altına alınması, azınlıklara ve Kürtlere karşı yapılan baskılar konusunda her vesile ile dile getirilen demagojik söylemlerdir. Bu söylemlerin gerçek yaşamda hiçbir samimiyeti ve değeri yoktur. Çünkü Türk sermaye devleti tarafından uygulanan tüm bu saldırılar konusunda bugüne kadar AB emperyalistleri ciddi anlamda tek bir adım atmamışlardır. Tam tersine, başta silah olmak üzere, sermaye devletinin elini güçlendiren her türlü destek sunmaktadır.

Örneğin Suriye operasyonu nedeniyle silah satışına getirilen kısıtlamaya rağmen bu yıl Almanya'nın Türkiye'ye silah ihracatı, rekor kırarak, son 14 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Türkiye 2019 yılının ilk sekiz ayında Almanya'dan 250 milyon 400 bin euro değerinde silah ithal etti. Söz konusu rakam, henüz sene sonu gelmemiş olmasına rağmen, Türkiye'nin 2005'ten bu yana en fazla ithalatı bu yıl yaptığını gösteriyor. Almanya Türkiye'ye geçtiğimiz yıl da 242 milyon 800 bin euro değerinde silah satmış, bu da Almanya'nın toplam 770,8 milyon euro tutarındaki yıllık silah ihracatının yaklaşık üçte birine tekabül etmişti. Türk sermaye devleti böylelikle geçen yıl Alman savunma sanayi ürünlerinin açık ara bir numaralı alıcısı oldu. Bu sene sözde Suriye hareketi nedeniyle silah satışının kısıtlanması kararına rağmen Türkiye büyük ihtimalle yine birinci sırada yer alacak.

Almanya ve Avrupalı emperyalistler bu silahların hem içerde hem de dışarıda başta Kürt halkı olmak üzere bölge halklarına karşı kullanıldığını çok iyi bilmektedirler. Buna rağmen kapitalist silah tekellerinin çıkarları uğruna göz yumulmaktadır. Bu nedenle onların demokrasi, insan hakları, Kürtlerin ve Ortadoğu halklarının özgürlüğü üzerine ettikleri bütün sözler koca bir yalandan ibarettir. Dolayısıyla AB ile Türkiye arasında yaşanan sorunların esasa ilişkin bir önemi yoktur. Çünkü bu ilişkilerde asıl belirleyici olan kapitalist sistemin hiyerarşisi içerisinde efendi-uşak rollerinin kabul edilmesi ve ona uygun davranılmasıdır. Sermaye devletinin temsilcisi, gerici faşist AKP iktidarının şefi Erdoğan'ın *"Kendimizi başka yerlerde değil, Avrupa'da görüyor, geleceğimizi Avrupa ile birlikte kurmayı tasavvur ediyoruz"* yönlü açıklamaları da Avrupalı emperyalistlere ve onların kurallarına biat edileceğinin hatırlatılmasından başka bir şey değildir.

İstanbul ve Gebze'de Ekim Devrimi seminerleri

Sınıf devrimcileri İstanbul ve Gebze'de Alaattin Karadağ ve Ekim Devrimi üzerine üç etkinlik gerçekleştirdi.

İstanbul ve Gebze'de gerçekleştirilen etkinliklerde Alaattin Karadağ'ın katledilişinin 11. yılı vesilesiyle saygı duruşu gerçekleştirildi. Alaattin Karadağ'ın devrim ve sosyalizm mücadelesine adanmış bir sıra neferi olduğu vurgulanarak, partisine ve devrime bağlılığına değinildi.

Alaattin Karadağ şahsında yapılan saygı duruşu ve konuşmanın ardından Ekim Devrimi'nin 103. yeni Ekim'lerin partisinin 22. yılı vesilesiyle "Devrimci parti, devrimci sınıf" gündemli seminer geçildi.

Seminerde ilk olarak Ekim Devrimi'nin tarihsel gelişim süreçleri ele alındı. Sunumun ikinci bölümünde ise devrimin gelişim sürecinde devrimci partinin hazırlığı ve hayati rolüne değinildi. Yapılan sunumda "parti, sınıf, devrim" ilişkisi güncel gelişmeler üzerinden ele alınarak devrime hazırlık için devrimci parti, devrimci sınıf ve devrim diyalektiğinin önemine vurgu yapıldı.

Sınıfın ve çeşitli toplumsal kesimlerin öfke biriktirdiği ve öfkeyi dışarıya vuracak bütün kanalların sermaye, iktidar ve sendikal bürokrasi tarafından tıkandığı bu günlerde, sınıf devrimcilerine düşen görevler tartışıldı. Önümüzdeki dönemi sınıfın eylemini örgütlemek ve devrimci partiyi daha güçlü zeminde inşa etmek için yapılması gerekenler anlatıldı.

Gerçekleştirilen sunum ardından söz katılımcılara bırakıldı. Çok sayıda katılımcı söz alarak, güncel gelişmeler ışığında, "parti, sınıf, devrim" ilişkisi üzerine anlamlı katkılar sundular. Etkinlikler canlı bir atmosferde tamamlandı.

GENÇ KOMÜNİSTLERDEN ANMA VE EKİM DEVRİMİ SÖYLEŞİSİ

Genç komünistler de Ekim Devrimi'nin 103. yılı vesilesiyle "Ekim Devrimi ve devrimci partinin önemi" üzerine söyleşi gerçekleştirdiler. Katledilişinin 11. yılında Alaattin Karadağ'ı andılar.

Söyleşide ilk olarak Ekim Devrimi'nin ön sürecine dair konuşmalar yapıldı. Konuşmalarda yeni bir çağ açan Ekim Devrimi'nin başarıya ulaşmasında devrimci partinin rolü üzerinde du-

ruldu. Bolşevik partinin sınıf hareketi ile sosyalizmin devrimci birliği üzerine inşa edildiği vurgulanarak, bu sayede işçi sınıfının tarihsel misyonunu hayata geçirebildiği anlatıldı. Sosyalist Ekim Devrimi'nin dünya çapında büyük etkiler yarattığı, Latin Amerika ve Çin gibi ülkelerde devrimlerin önünü açtığı vurgulandı. Sosyalizmin inşası yolunda, devrimci partisi ile bütünleşen işçi sınıfının kadın sorunu, eğitim sorunu, ulusal sorun ve sağlık sorunu gibi birçok alanda ne gibi çözümler ürettiği üzerine konuşuldu.

SSCB'nin çöküşü ile birlikte sol-sosyalist parti ve örgütlerin işçi sınıfına arkasını döndüğü, proleter devrimler çağının bittiğine dair söylemlerin kullanılmaya başlandığı ifade edildi. Dünya ölçeğinde kendine sosyalist diyen birçok çevrenin gerici burjuva ideolojisinin etkisiyle sisteme entegre olduğunun altı çizildi. Öte yandan, pandemi sürecinin işçi sınıfının toplumsal konumunu bir kez daha çarpıcı bir şekilde gözler önüne serdiği vurgulandı.

Genç komünistler Ekim Devrimi üzerine yapılan söyleşinin ardından, polis tarafından katledilen komünist devrimci Alaattin Karadağ'ı 11. ölüm yıldönümünde bir kez daha andı. Anmada Alaattin Karadağ'ın yaşamı ve devrimci mücadelesi üzerine bir anlatım gerçekleştirildi. Sonrasında yapılan konuşmalarda temel vurgu devrimci kimlik üzerine oldu.

Parti ve devrimci kadro arasındaki diyalektik ilişki üzerine duruldu. Alaattin Karadağ'ın işkencede, çatışmada ya da faaliyette sergilediği örnek tavırların gerisinde davaya bağlılık ve parti çizgisinden güç alan siyasal bakışın yer aldığı anlatıldı. Yapılan konuşmalarda Alaattin Karadağ'ın yoldaşlarına olan özenli ve samimi tavırlarına dair anıları aktararak yoldaşlık ilişkilerinin önemi üzerine duruldu.

Son olarak yeni Alaattinler yaratmanın yolunun Marksist-Leninist dünya görüşünü kuşanarak mücadeleyi her alanda büyütmekten ve devrimci partiyi devrimci sınıfla bütünleştirme çabasını güçlendirmekten geçtiği vurgulandı. Söyleşi ve anma etkinliği çeşitli konular üzerine yapılan sohbetlerin ardından bitirildi.

Sinbo'da işçi forumu

Ücretsiz izin saldırısına karşı fabrika önünde direnen TOMİS üyesi Sinbo işçileri işçi forumu gerçekleştirdi. Direniş çadırı önünde "Pandemi sürecinde işçi sınıfına yönelik saldırılar ve ne yapmalı?" başlıklı gerçekleştirilen işçi forumu salgın boyunca ölümlerle baş başa bırakılan sağlık emekçilerine atfedildi.

İşçi forumu açılış konuşmasında Tüm Otomotiv ve Metal İşçileri Sendikası olarak, ücretsiz izin saldırısının başladığı günden bu yana çeşitli araç, yol ve yöntemle mücadele ettiklerini belirterek ücretsiz izin saldırısına karşı kurulan direniş çadırının 4. gününde gerçekleştirilen forumu sağlık emekçilerine atfedildiğini ifade etti.

"SUSARAK HAKLARIMIZI YİTİRİYORUZ"

Pandemi sürecinin başından bu yana hiçbir önlem alınmadan ölümlerle baş başa bırakılan, koronavirüsten kaynaklı yaşamını yitiren sağlık emekçileri adına yapılan 1 dakikalık saygı duruşunun ardından Sinbo'daki örgütlenme süreci aktarıldı.

Direnen işçilerden biri "Pandeminin başladığı zaman, devlet bazı torba yasalar çıkardı. Bu yasalar patronlar için düzenlenmişti. İlk çıkarılan yasa kısa çalışma ödeneği yasasıydı. Sinbo'da pek çok işçi kısa çalışma ödeneğinden faydalandı. Bu fabrikadaki iş yükünü artırdı. Diğer yasa ise ücretsiz izindi. Patron bu yasayı kötüye kullanarak, pandemi önlemi olarak sendikal faaliyet yürüten işçileri ücretsiz izne çıkardı." ifadelerini kullandı.

Bir diğer işçi söz alarak Türkiye'de işçilerin sendikalaşırken karşılaştığı sorunlara değinerek şunları ifade etti: "İşçi sınıfı karşı karşıya kaldığı saldırılar karşısında susuyor. Susarak hiçbir şey elde edemeyiz. Susarak haklarımızı yitiriyoruz. Sendikalı olmak yasal hakkımızdır, yasal hakkımızı kullanmalıyız. Ancak bu şekilde çalışma şartlarını kötü ve ağır olmaktan çıkarabiliriz."

Yeni Dünya İçin Çağrı Gazetesi adına yapılan konuşmada pandemi süreci boyunca tüm ülkelerde işçilere dönük pek çok saldırının hayata geçirildiğini, bu dönemin patronlar için bir fırsat olduğu

ifade edildi.

Devrimci Gençlik Birliği adına yapılan konuşmada işçilerin karşı karşıya kaldığı açlık ve ölüm ikileminin, öğrenciler açısından da eğitim ve sağlık arasında bırakıldığı, uzaktan eğitimin fırsat eşitsizliğini bir kez daha açığa çıkardığı ifade edilerek "Sinbo işçileri bize yürünmesi gereken yolu gösteriyor. Bir kez daha direnişinizi selamlıyoruz" dedi.

"DİŞE DİŞE MÜCADELE ETMELİYİZ"

Devrimci Tekstil İşçileri Sendikası adına yapılan konuşmada pandemi sürecinde tekstil sektöründe işçilerin durumu aktararak "Saldırılar karşısında yapmamız gereken tabandan birliğimizi kurup, onurumuza sahip çıkmaktır. Patronlar pandemiyi fırsata çevirirken biz dışa dışa mücadele etmeli, örgütlü davranmak zorundayız. Aksi takdirde bedeller ödenerek kazandığımız haklarımız bir bir elimizden gidecek" denildi.

İnşaat İşçileri Sendikası adına yapılan konuşmada "Resmi rakamlara göre 2.5 milyon işçi ücretsiz izne çıkarıldı. Sinbo işçilerinin ücretsiz izin saldırısına karşı buradaki direnişleri önemli bir yerde durmakta" denildi. Konuşmanın devamında pandemi sürecinde inşaat sektöründe yaşananlara değinerek şartların ağırlığına dikkat çekildi ve direniş selamlandı.

Ardından koronavirüs testi pozitif çıktığı için karantinada olan TOMİS Başkanı

Dilbirin Acar telefonla bağlanarak direniş selamladı. Covid-19'un işçi sınıfı hastalığı olduğunu ancak buna karşı mücadele eden Sinbo işçilerinin direnişinin önemli olduğunu ifade ederek "TOMİS direniş alanlarında kuruldu, direniş çadırlarında mücadele etmeye devam edecek" dedi.

"BU ATMOSFERİ DAĞITACAK OLAN ÖRGÜTLÜ, DEVRİMCİ İŞÇİLERDİR"

Yapılan bir başka konuşmada ise gerçek anlamda hiçbir önlem alınmadığı için fabrikalar salgının merkezi durumuna geldiği ifade edildi. Konuşmada şunlar ifade edildi: "Çabaları, sermayenin yaşadığı krizi daha rahat aktarmak ve on yıllardır geçirmeye çalıştıkları saldırıları pandemi vesilesiyle hayata geçirme çabalarıdır. Ses çıkaran işçiler ise ücretsiz izin saldırısı ile cezalandırılmak istendi. Buradaki sınıfsal tavra karşı işçi sınıfı örgütlü bir sınıf olarak çıkmadığı sürece bu saldırılarla karşı karşıya kalacağız. Yaratılan korku atmosferini dağıtmak zorundayız. Bu atmosferi dağıtacak olan bilinçli, örgütlü, devrimci işçilerdir. İşçi sınıfının devrimcilerle bütünleşmesiyle mümkün olacaktır."

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü'nde de direniş çadırında yapılacak programa çağrı yapılarak forum sona erdi.

KIZIL BAYRAK / İSTANBUL

Sinbo direnişçilerine destek ve dayanışma

Sinbo fabrikasında çalışan Tüm Otomotiv ve Metal İşçileri Sendikası'na (TOMİS) üye öncü işçilerin 18 Kasım'da başlattıkları onurlu direnişleri devam ediyor. Sinbo direnişçilerinin kamuoyuna yaptıkları açıklamada, 600 kişinin çalıştığı fabrikada Sinbo patronunun ve yönetiminin sadece sendikaya üye işçileri hedef alarak, işlerine son verdiği belirtiliyor.

Emek düşmanı, kan emici tüm patronların pandemiyi bahane ederek işçi sınıfına yönelik işten çıkarma ve ücretsiz izin saldırısına, asalaklar takımına mensup Sinbo patronu da başvurduğu görülüyor.

Günümüz dünyasında insanlığın karşı karşıya kaldığı ağır ve ölümcül bir salgın koşullarında dahi burjuvazi, her fırsatta genel olarak işçileri ama özel olarak da fabrika ve işletmelerdeki öncü işçileri hedef almaktadır. Böylece, sınıfın daha geri kesimlerine gözdağı verip, sömürü çarklarını sorunsuzca çevirmek peşindedir. Bu nedenle bütün fabrika ve işletmeler, çalışan milyonlarca işçi için adeta birer esir kampına dönüşürmüştür. Bu ağır sömürü düzenini sürdürmek için işçilerin en ufak bir haklarını aramalarına, en sıradan insani talepleri için bir araya gelmelerine izin

verilmiyor. Kapitalistler, bunun için, her zaman olduğu gibi bugün de sınıfın öncü kesimlerini hedef haline getirip, tasfiye ediyorlar.

Bunun son örneğini Sinbo patronunun TOMİS'te örgütlenen onurlu ve başı dik öncülerine karşı uyguladığı işten atma saldırısında görüyoruz. Sinbo patronunun Sinbo işçilerine yönelik bu saldırısı, tümüyle politik bir saldırıdır. TOMİS'te örgütlenen öncü işçiler, bu saldırıya kendi sınıf konumları ve bilinci üzerinden direniş bayrağını onurla yükselterek, sınıfsal bir yanıt verdiler.

Kan emici Sinbo patronu, bu saldırıyla içerdeki 600 Sinbo işçisine gözdağı vermeyi ve onların hak arama bilincini hedeflemiştir. Bunda başarı sağlamanın yolunun ise başka şeylerin yanı sıra TOMİS gibi devrimci bir sendikanın fabrikada örgütlenmesini engellemekten ve sınıf bilinçli öncü işçilerin kapı dışarı edilmesinden geçtiğini düşünmektedir. Sinbo yönetimi bu saldırıyla sesiz sedsız bir şekilde bir yükten kurtulacağına inanıyordu muhtemelen.

Ancak onurlu ve cesur öncü Sinbo

direnişçileri bunu patronun kursağında bıraktı. Saldırıyı kararlı bir direnişle yanıtladılar. Direnişi 8. gününde başlangıçtaki coşkuyla sürdürerek büyük bir sempati ve desteği daha şimdiden kazandıkları gibi, sınıf cephesinde de umut yaratmış bulunuyorlar. Onlar aynı zamanda açtıkları direniş çadırını direniş okuluna da çevirerek, yaptıkları düzenli eğitim çalışmalarını sınıf bilinçlerini yükseltip pekiştirerek, yarının daha da sert geçecek olan sınıf kavgalarına hazırlık yapıyorlar.

Her türden toplumsal mücadele dinamizminin devlet terörüyle bastırılıp ezildiği, dinci-faşist karanlığın hüküm sürdüğü bugünün Türkiye'sinde Sinbo işçilerinin direnişi yol gösteriyor. Kararlılığı, bilinci ve militanlığıyla mayasını Greif ve Metal Fırtınası'ndan alıyor.

Bütün gelişmeler, biricik çıkış yolunun devrimci bir işçi hareketi yaratmaktan geçtiğini döne döne kanıtıyor. Bunu başarmak için de bütün dikkatler işçi sınıfı içinde çalışmaya verilmeli, daha çok Sinbolar, Greif ve Metal Fırtınalar yaratılmalıdır. Devrimci sınıf partisi bunu

mutlaka başaracaktır.

Bu inanç ve heyecanla direniş bayrağını onurla taşıyan TOMİS sendikası üyeleri olan Sinbo işçisi direnişçiler Ferdi Çolak, Dilben Türker, Tamer Yılmaz, Hüsne Kuralay ve Kardelen Çelik'in yükselttikleri bayrak Avrupa'da yaşayan bizleri heyecanlandırmış oldu.

Sevgili direnişçi Sinbo işçileri, kardeşler,

Direnişinizin bundan sonraki seyrinde sizleri daha yakından takip edecek ve kavganızın sesi olmak için çalışacağız. Bu çerçevede BİR-KAR (İşçilerin Birliği Halkların Kardeşliği Platformu) İşçi Komisyonu'nun çağırısına katılıyor, İsviçre BİR-KAR olarak sizler için topladığımız maddi bağışı en kısa zamanda ileteceğimizi duyuruyoruz. Türkiye'de direniş sürdüren tüm işçi bölüklerini, başta defalarca azgın polis saldırılarına uğraya Ermenek maden işçilerini, Kocaeli Dilovası'nda bulunan Systemair HSK fabrikasındaki işçilerin direnişini ve Ankara'ya yürümek isteyen metal işçilerini selamlıyoruz.

Yaşasın Sinbo direnişi! Selam olsun direnen işçilere!

İşgal, grev, direniş!

BİR-KAR / İSVİÇRE

İnsanca yaşamaya yeten asgari ücret için mücadeleye!

Ekonomik, siyasal ve sosyal sorunların üstünü örtmeye çalışan saray rejimi, birkaç ay öncesine kadar ekonominin “yukarı yönde pik yaptığı” yalanını diline dolamıştı. Fakat bizzat sarayın şefi, damat bakanın istifası ve Merkez Bankası başkanının görevden alınmasının ardından ekonomide “acı reçete” uygulanacak noktaya geldiğini itiraf etmek zorunda kaldı.

Erdoğan’ın “acı reçete” söylemi, ekonomik krizin pandemiyle birlikte çöküş noktasına geldiğinin de itirafı oldu. Her defasında “IMF’ye borç verecek duruma geldik” safatasını diline dolayan T. Erdoğan, “acı reçete” ile “yerli ve milli” karakterli IMF’siz IMF politikalarının uygulanacağını da itiraf etti. Bu kararların hayata geçmesi ise işçi ve emekçiler açısından sömürünün daha da katmerleşmesi, işsizliğin korkunç boyutlara gelmesi, sefaletin daha derinden hissedilmesi anlamına geliyor.

Kontrolden çıkan koronavirüs salgını karşısında, çöken ekonomi nedeniyle ciddi tedbirler alamayacak duruma gelen AKP-MHP ittifakı, çözümü, gerçekleri çarpıtma, verileri gizleme gibi yöntemlere başvurmakta buluyor. İktidara geldiklerinden beri her fırsatta sermayenin çıkarları için işçi ve emekçileri derin bir sefalete sürükleyenlerden, pandemi koşullarında farklı bir tutum geliştirmelerini beklememek gerekir. Keza, kriz ve pandeminin faturasını işçi ve emekçilere ödetmek için hayata geçirilen uygulamalarla çalışma yaşamı daha fazla esnek ve kuralsız hale gelmiş, işsizlik ve hayat pa-

halılığı ise artmış bulunuyor. Pandeminin yarattığı ek sorunlarla beraber, işçi ve emekçilerin borç ve geçim krizi de derinleşmiş durumda. Türkiye Bankalar Birliği’nin (TBB) araştırmasına göre bireysel kredi borçlanması Eylül ayında, geçen yılın aynı ayına göre %46 artmış durumda. Yine başka bir araştırmaya göre 2020 Şubat-Eylül arası dönemde hanelerin %43’ünün borçları artmış bulunuyor. Uygulanacak olan “acı reçete” de geçmişte olduğu gibi ülke zenginliklerinin sermayeye aktarılması ve bütçede oluşan açığın kapatılması için hayata geçirilecek. Söz konusu reçetenin temel kalemlerini ise ücretlere yapılan zamların olabildiğince düşük tutulması, yüksek oranlı vergi artışları ve temel tüketim ürünlerine gelecek olan fahiş zamlar oluşturacaktır. Yani 2021’de de yine fatura işçi ve emekçilere kesilmek istenmektedir.

İşte bu koşullar ve hazırlıklar üzerinden, milyonlarca işçiyi doğrudan etkileyecek olan asgari ücret görüşmeleri başlayacak. Asgari ücret zammı, sadece bu ücretle çalışanları değil, bir bütün olarak işçi sınıfını ilgilendirmektedir. Çünkü asgari ücret zammı, diğer ücretlere yapılacak olan zam oranlarını da belirlemektedir. Hayat pahalılığının arttığı, alım gücünün ise rekor düzeyde düştüğü bir dönemde asgari ücret zammı daha da önemli hale gelmektedir.

Aralık ayında yıllardır gerçekleşen orta oyunu yine sahnelenecek ve Asgari Ücret Tespit Komisyonu toplanarak tüm işçi sınıfını ilgilendiren asgari ücret zammını görüşecek. Geçen seneki görüşme-

lerde olduğu gibi masaya işçi sınıfı adına “kapattım oldu” diyen sendika ağası Türk İş Başkanı Ergün Atalay oturacak. Aynı masada işçi sınıfının yaşam şartları dışında her şeyin dikkate alınmasını isteyen TİSK ve sermaye devleti temsilcileri yerini alacaklar. “Ülke gerçekliği” masalları eşliğinde bir kez daha işçi ve emekçilere sefalet ücretlerini reva görecekler.

Türkiye’de çalışan nüfusun büyük bir kesimi asgari ücret alıyor. Geriye kalanlar ise asgari ücretin biraz üzerinde ücretlere çalıştırılıyor. Hal böyleyken “ülke gerçekliği”, açlık ve yoksulluğa mahkûm edilen işçi sınıfının gerçekliğinden başka bir şey değildir. Bunun temel sorumluları ise sermaye ve onun hizmetinde olan devlettir. Bu nedenle, sermayenin çıkarları için oluşturulan komisyonlardan işçi ve emekçilerin çıkarına karar almalarını beklemek ölüden göz yaşı beklemekle eş değerdir.

İşçi sınıfı ve emekçiler adına bu tablo üzerinden yapılması gereken şey ise açık: Yaşam koşullarını doğrudan belirleyen ücret sorunu üzerinden inisiyatifini ele almak, insanca yaşamaya yeten asgari ücret için mücadeleyi büyütme! Bunun için, işçi ve emekçiler şimdiden buldukları her alanda asgari ücretin belirlenmesinde “biz de varız” diyen bir mücadele hazırlığına girişmelidir. Asgari ücretin insanca yaşamaya yetecek şekilde belirlenmesi ve her koşulda vergi dışı bırakılması için her yerde ısrarlı, kararlı bir mücadeleye hazırlanmalıdır.

Madencilere polis-jandarma saldırdı

Ermenek’te direnişlerini sürdüren madenciler, kendilerine verilen sözün tutulmaması üzerine direnişlerinin 87. gününde bir kez daha Ankara’ya yürüyüş başlatmak istedi.

İşçilerin yürüyüşe geçecekleri yerde, jandarma madencilerin önüne yine barikat kurdu. “Yolu aç jandarma geliyoruz Ankara!” sloganını atarak tepkilerini gösteren madenciler, hakları banka hesaplarına yatırılana dek direneceklerini belirtti.

Barikatın başında yolun açılmasını bekleyen işçiler, sermaye devletinin kolluk güçlerini teşhir etti.

Bir süre sonra madenciler, Ermenek Katliamı’nda kaybettikleri arkadaşlarını anarak yürüyüşe geçmek istedi. Bunun üzerine polis ve jandarma, biber gazı ve tazyikli suyla madencilere saldırdı.

Saldırıda birçok işçi darp edilerek gözaltına alındı. Saldırıdan etkilenen işçiler olduğu belirtilirken, işçiler “Güçleri bize yetiyor” diyerek saldırıya tepki gösterdi.

Bağımsız Maden-İş Genel Başkanı Tahir Çetin ve Sendika Uzmanı Büşra Yılmaz’ın da aralarında olduğu çok sayıda işçi saldırıda gözaltına alındı. Saldırıda rahatsızlanan işçiler ve ailelerine sağlık ekipleri müdahale etti.

ERMENEK’TE SIKIYÖNETİM

Bağımsız Maden-İş, “Haksız gözetiltiler derhal serbest bırakılsın, fiili sokağa çıkma yasağı son bulsun” diye açıklama yaptı. Kentte sıkıyönetim ilan edildiğine dikkat çekilen açıklamada, hukuksuz uygulamalar teşhir edilerek şu ifadeler kullanıldı:

“Direniş alanı olan Güneyyurt Meydanı’ndaki madenciler ve aileleri meydandan zor kullanarak dışarı çıkarıldı hatta madencilerin meydanadaki eşyaları dağıtıldı, meydan talan edildi. Sendikamızın öncülüğünde yürütülen direnişi hukuka aykırı bir şekilde engellemek isteyen devlet bütün Güneyyurt beldesinde fiili sıkıyönetim başlattı. Madencilerin ve Ermenek halkının meydana girmesine, sokakta dolaşmasına dahi izin verilmemektedir. Kolluk kuvveti ... vatandaşlara sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini söyleyerek görevini kötüye kullanmakta, seyahat hürriyetini, kişi özgürlüğü ve güvenliğini hiçe sayarak suç işlemektedir.”

“Mücadelenin görevlerine odaklanmalıyız!”

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi sözcüsü Murat Çakır ile pandemi, sınıfa yönelik saldırılar ve mücadele programı üzerine konuştuk.

-İktidar, çarkların dönmesi için üretim alanlarında gerekli önlemleri almıyor. Türkiye’de koronavirüsün ilk görüldüğü günden bugüne önlem almak bir yana, sermayenin çıkarlarını gözetip, işçilerin çalışma ve yaşam koşullarını ağırlaştıran bir dizi yasal düzenleme ve uygulama hayata geçirildi. Gelenen aşamada fabrikalar Covid-19 merkezlerine dönüşmüş durumda. Covid-19 hastalığı da hızlı buralarda yayılıyor. Bu konuda neler ifade edeceksiniz?

İlk resmi ilk vaka 11 Mart’ta açıklandı ve akabinde günde üç binin üzerine çıkan hasta sayısı olduğu belirtildi. Bugünden bakınca anlaşıldı ki vaka sayısı açıklanandan kat be kat fazla ve yine 4-5 kat ölüm var. Kimlerin hastalandığı ya da hayatını kaybettiğine bakarsak ne gibi önlemler alındığı ortaya çıkıyor. Covid-19 hastalığı sonucu yüzlerce işçi hayatını kaybetti. Yine ölenlerin yüzde 80’i yaşlı ama çoğunluğu yoksul, emekçi mahallelerde oturanlar, yani emekli işçiler. Bu durum, hastalıktan etkilenenlerin işçi sınıfı olduğu gerçeğini gözler önüne seriyor.

İlk süreçte binlerce işçi işsiz kaldı. Devamında, “işten atılmaları yasaklandı!” dendi ama bu uygulanmadı ya da günlük 38, aylık 1168 TL bir ücret verildi. Ki bu parayla nasıl geçinebilirsin? Alınması gereken toplumsal tedbirler göz ardı edildi, maske-mesafe-hijyen denilerek bireysel tedbirler ön plana çıkarıldı. Buna rağmen bizler fabrikalarda, hastanelerde, bürolarda, atölyelerde vb. üretim-hizmet alanlarında toplu çalışmak, toplu halde barınmak ve beslenmek durumunda kaldık. Otobüs-metrobüs-metro-minibüs gibi toplu taşıma araçlarını kullanmak zorunda bırakıldık.

“Salgından en az etkilenen 3. ekonomiyiz.” denildi. Fabrikalarda 24 saat çalışma devam etti. Kargo ve market işçileri bugüne kadar görülmemiş şekilde yoğun çalıştırıldı. Hastalanan işçi sayısının çok olduğu işyerleri üretime devam etsin diye ‘kapalı devre çalışma’ uygulamaları yapıldı ki zaten şantiyelerde ve hastanelerde bu düzen fiilen vardı. Büro işçileri evden çalışmaya başladı ama mesai sa-

atleri fiilen yok sayıldı. Üstelik işyerinde ki su, yemek, ısınma vb. masraflar evden çalışanların üzerine yüklendi.

İşyerlerinin açık olması, yeterli önlem alınmaması ve ayrımcı politikalar koronavirüsün yaygınlaşmasını kolaylaştırdı. Vestel örneğinde görüldüğü gibi birçok işçinin öldüğü bir fabrikada üretim hiç durmadı. Fabrikaların salgın merkezlerine dönüşmesi, toplu taşımanın yaygın kullanılması, yoksul, emekçi mahallelerinde virüsün daha hızla yayılmasına yol açtı. Bugün ‘Hayat Eve Sığar’ uygulamasına baktığınızda fabrikaların olduğu bölge ve mahallelerin kırmızı alarm verdiği görülmektedir.

Tabii birçok konuya değinilebilir ama bunu sadece Türkiye’ye özgü olarak görmeyelim. Dünya işçi sınıfı, eş zamanlı olarak salgınla ve sermayenin saldırılarıyla karşı karşıyadır.

- Bir dizi çalışma alanında mevcut yasaların dahi uygulanmadığını biliyoruz. Kuralsızlığın kural haline geldiği, fabrikalar başta olmak üzere çalışma alanlarının denetlenmediği koşullarda Covid-19’u önlemek adına alındığı iddia edilen önlemler sizce ne ifade ediyor?

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın kısıtlama tedbirleri olarak açıkladığı her yasaklamanın en başında belirttiği “tedarik ve üretim zincirlerinin aksamaması” söylemi durumu açıklıyor. Önemli olan kapitalist sistemin devamı. Bu dönemde sermayenin korunması ve büyümesinin devamlılığı hedefleniyor. Nitekim, büyük şirketlerin açıkladığı kar oranlarının artışına bakarsak, her koşulda kazandıklarını görürüz. Bizim payımıza ise “Çarklar dönüyor işçiler ölüyor” sloganında ifadesini bulan ölüm, hastalık, işsizlik vb. düşüyor.

-Sağlık emekçileri ve işçiler Covid-19’dan en fazla etkilenen kesimleri oluşturuyorlar. İşçi sağlığı ve güvenliği anlamında, bu kesimlerin salgın kapsamında hakları nasıl tanımlanmalı?

SGK Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 7 Mayıs’ta bir genelge yayınladı. Genelgede “COVID-19’un bulaşıcı bir hastalık olduğu dikkate alındığında, söz konusu salgına maruz kalan ve sağlık hizmet sunucularına müracaat eden sigortalıların hastalık kapsamında provizyon alması gerekmektedir” denildi. Böylece Covid-19 bir iş kazası, meslek hastalığı değil, “hastalık” olarak belirtildi. Yani, biz üretim-hizmet alanında, işe gidip gelirken hastalanacağız ve sosyal güvencemiz olmayacak. Bu durum kabul edilemez. Aktif bir kampanya ile “Covid-19 sağlık emekçileri için meslek hastalığı, diğer işkollarında çalışan işçiler için iş kazası olarak tanınmalı” talebini örgütlemeliyiz.

Covid-19’un meslek hastalığı mı, iş kazası mı, işle ilgili bir hastalık olarak mı sınıflandırılacağına dair uzmanların çeşitli tartışmaları mevcut. Ancak, sınıf emektarları bu tartışmayı işçi sınıfının bütünü açısından ve sonuç alıcı bir şekilde ele almalıdır. Covid-19 hastalığına yakalanmak “faal” işçiler için iş kazası kapsamında olmalıdır. İş kazasını, örneğin salt inşaattan düşme sonucu ani ölümler olarak anlamamalıyız. İş kazasının etkisi bir süreç sonunda da meydana gelebilir. Örneğin bir işçi Covid-19 hastalığını geçirmiş olsa da, sonrasında buna bağlı günler-aylar süren sağlık sorunları yaşayabilir veya ölebilir. Önemli olan, bu süreçte neden-sonuç ilişkisinin/illiyet bağının kurulmasıdır. Yargıtay, 2009 yılında domuz gribi sonucu meydana gelen işçi ölümüne iş kazası demiş mesela. Sağ-

lık emekçileri için ise koronavirüs ailesi kökenli hastalıklar olan SARS ve MERS, “bildirimi zorunlu bulaşıcı hastalık” olarak belirtilmiş. O halde, sınıf emektarları açısından odaklanması gereken tıbbi ve hukuki tartışmalar yerine, bu çıkış noktalarından devam ederek Covid-19 ile ilgili talebimizi kabul ettirme iradesini ortaya koymaktadır.

- İşçi ve emekçiler “işçi sağlığı ve güvenliği” adına neler yapılmalı?

Türkiye’de her yıl yüzlerce işçi hayatını kaybediyor, binlercesi yaralanıyor. Neden? Daha fazla kar için. Neden? Sermaye üretim sürecinde tek karar veren olduğu ve bunun değişmeyeceğini kabul ettirilebildiği için. Kapitalizmde iş cinayetleri zorunludur.

Ne yapmalıyız? Taleplerimizi oluşturarak örgütlenmeliyiz. Üretenlerin yöneten olduğu bir düzeni, sosyalizmi kurma ufkumuz olmalıdır.

- Türkiye’de işçi ve emekçilere dayatılan ölüm-açlık ikilemine karşı neler yapılmalıdır?

İSİG mücadelesinin her dönem karşılaştığı temel bir sorun bu: Ölüm mü açlık mı? Tuzla tersanelerinde, iş cinayetlerine karşı mücadele gelişince üretimi farklı bölgelere taşımaya yöneldiler. Bir dönem işçi sayısını otuz binden 6-7 bine düşürdüler, işsizlik çoğaldı. Ölüm mü açlık mı ikilemi, özellikle madencilerin ifade ettiği bir gerçeklik. Yerin altında ölüm, yukarıda açlık var. Bu yüzden madenciler evden çıkarken helallik alırlar. Şimdi de kitlesel bir biçimde, özellikle 10 No’lu torba işkolunda işsizlik mevcut. Türkiye, tarihinin en kitlesel işsizlik sorunuyla karşı karşıya.

Bu soru sistemin devamlılığını esas alan ve öyle düşünmemizi isteyen bir soru, ölüm ve açlık birbirinin alternatifi değildir. Biz ‘güvenli’ olarak ‘çalışmak’ istiyoruz. İşçi sınıfı bunu 1848’den beri ifade ediyor. Mücadelelerimiz sonucu hem yaşam hem de çalışma hakkımızı kazanabiliyoruz. İş cinayetlerini azaltıyoruz. Lokal direnişler, grev gibi araçlarımızla da iş güvencemize, ücretimize sahip çıkıyoruz. İşyeri, işkolu, havza, şehir ve tabii ki ulusal düzeyde örgütlenerek, uluslararası işçi sınıfıyla dayanışarak. Tabii yine aynı cevabı veriyoruz. Tahayyülümüz kapitalist bir uygarlığın devamı mı, yoksa yeni bir

uygarlık mı, sosyalizm mi?

- Sizce sendikalar ve meslek örgütleri salgına karşı önlem alınması için ve iktidarın salgın fırsatçılığıyla devreye soktuğu saldırılara karşı üzerlerine düşen görevleri yerine getiriyorlar mı?

Salgın sonucu en çok ölen sağlık emekçileri oldu. Bu alanda temel refleks gösteren ve sürece hâkim olan örgütlülük TTB. Başta hekimler olmak üzere, sağlık emekçilerinin ölümlerini, ağır-sağlıksız çalışma koşullarını gündeme getirmeye, meslek hastalığı talebini örgütlemeye çalışan TTB'nin mücadelesi tek başına ne kadar yeterli olabilir. Sağlık alandaki diğer örgütlerin de hızla merkezi düzeyde pandemiye karşı daha fazla hareketlenmesi gerekiyor. DİSK ve bağlı sendikaların hukuki girişimleri, araştırmaları ve belli pratikleri mevcut ama yeterli değil. Türk-İş ve Hak-İş ise daha yeni Covid-19'un iş kazası/meslek hastalığı olması üzerine açıklama yapma noktasına geldiler. Tüm Çalışanlar İçin Sağlık Platformu'nun ilk iki aylık pratiği ve İİSŞP açıklamaları da dikkate alınmalı. Yine İnşaat-İş, Dev Yapı-İş, Dev Turizm-İş, Enerji-Sen, Dev Sağlık-İş, Birleşik Metal-İş, Dev Tekstil, Limter-İş, Basın-İş, Gıda-İş ve Bağımsız Maden-İş'in salgına karşı eylem, açıklama, iş durdurma, araştırma gibi hareketlilikleri önemli bir yerde duruyor.

Genel olarak sorunumuz şu: Tarihte işçi sınıfı sadece 100 yıl evvel bu düzeyde bir pandemiyle (İspanyol Gribi) ile karşılaştı. Bu yüzden ilk başta 'pandemi koşullarına dair' tam olarak ne yapılabileceğini anlayamadık. Belli adımlar atıldı ama hayat bizi önümüzdeki aylarda yaptıklarımızla ya da yapamadıklarımızla sınıyacak. Sendikal anlayışa esas olarak ekonomik mücadele çizgisi hâkim. Bugün de salgın sonucu ölümler ve hastalanmalardan ziyade işsizlik vurgusu öne çıkıyor. Bizim şu süreçte salgına karşı yapılan her mücadeleyi desteklemeye ve büyütme, gücümüzü yoğunlaştırmaya, mücadele çizgisini belirginleştirilmeye ihtiyacımız var.

-Sendikalar, meslek örgütleri, demokratik kitle örgütleri Covid-19 salgını ve kölelik uygulamalarına karşı neler yapmalı?

İSİG Meclisi olarak hazırladığımız Eylül ayı iş cinayetleri raporunun sonunda şu çağrı vardı: "Bizler, sadece her ay kaç işçinin iş cinayetinde hayatını kaybettiğini söyleyerek, infografikler yaparak ya da işçiler için salt talepler oluşturarak gerçeklerin değişmeyeceğinin farkındayız. Bunlar bize ancak yol gösterebilir. Bu süreçte çıkış noktalarımızı ve taleplerimizi bizzat işyerlerinde işçi komite, konsey ve meclislerimizi örgütleyerek hayata

geçirebiliriz. Salgın sürecinde birçok işyerinde işçilerin kendiliğinden mücadele deneyimleri başladı. Sınıf sendikalarına düşen görev bu deneyimleri sahiplenerek yön göstermek, kurumsallaştırmak ve ülke çapında bir direniş-dayanışma hattını oluşturmaktır."

Buradan hareketle, işçi sağlığını işyerlerinde yöneticilerin (sermayenin) iradesine bırakmamak ve komite/meclis yapılanmaları ile mücadeleyi işyerlerine taşımak zorundayız. Önlemler alınmıyorsa veya eksik hayata geçiyorsa salgınla mücadele için işyerlerinde işçi denetimini esas alan bir örgütlenmeyi hayata geçirmek zorundayız. Bunun için de direniş ve dayanışma ekseninde örgütlü hareket eden bir işçi tutumu ve önderliği gerekiyor.

- Koronavirüsün ekonomik ve sosyal hayata etkilerinin azaltılması gereksiyile çıkarılan 7244 sayılı kanun hakkında neler düşünüyorsunuz?

Kanun bize yönelik değil, sermayeyi korumak için çıkarıldı. Tüm dünyada benzer adımlar atılıyor. Bu noktada taleplerimizi daha yüksek sesle örgütlemeliyiz. Birincisi, Covid-19 sağlık emekçileri için meslek hastalığı, diğer işkollarında çalışan işçiler için ise iş kazası olarak tanınmalıdır. İkincisi, işyerlerinde başta üretim alanları olmak üzere ulaşım, beslenme, barınma gibi tüm alanlarda İSİG önlemleri alınmalıdır. Üçüncüsü, kronik hastalığı olan ve belli bir yaşın üzerindeki işçiler bu süreçte idari-ücretli izne çıkarılmalıdır. Dördüncüsü, işten atılmaları yasaklanmalı ve 1168 TL değil tam ücret ödenmelidir. Beşincisi, çalışma saatleri ücretlerde kesintiye gidilmeden azaltılmalı, 4-6 saat olarak düzenlenmelidir. Altıncısı, işçilere ücretsiz-yaygın testler yapılmalı, vakaların arttığı işyerlerinde üretime ara verilmelidir. Yedincisi, evden çalışan işçilerin çalışma saatleri düzenlenmeli ve iş için yaptıkları harcamalar karşılanmalıdır.

Tabi bu taleplere bir de örgütlenme ve eylem yapma yasaklarının kaldırılması eklenmelidir. Örgütlü bir güçsüz sınıf tavrını geliştirebilirsiniz, bu olmadıkça çıkan yasaları eleştirip ona karşı talepler tasvir edersiniz en fazla. Sınıf mücadelesinde atlanabilecek bir eşik var ve bunu başarabilirsek yeni bir dönemin ilk adımlarını atmış olacağız.

- Son olarak neler eklemek istersiniz?

Sınıfın bütününe kapsayacak talepler oluşturmak ve kazanımlar elde ederek somut bir hattı belirginleştirmek gerekiyor. Bunun için mücadelenin görevlerine odaklanmalıyız. Hepimize kolay gelsin...

Metal işçilerinin Ankara yürüyüşüne polis saldırısı

İşten çıkarma ve ücretsiz izin saldırılarına karşı direnişte olan Birleşik Metal-İş Sendikası üyesi işçilerin Ankara yürüyüşüne polis saldırdı.

Birleşik Metal-İş Sendikası Gebze Şubesi önünden başlayacak yürüyüş için toplanan işçilerin önü polisler tarafından kesildi. Barikat önünde açıklama yapan işçiler "İşçiye değil, patronlara barikat!" sloganları atarak beklediler.

Yürüyüşün engellenme gerekçesini Kocaeli Valiliği'nin eylem ve etkinlik yasasına dayandıran polis işçilere saldırdı. İlk saldırıda iki işçi gözaltına alındı.

"İŞÇİLERE DEĞİL, PATRONLARA BARİKAT"

Bekleyiş devam ederken DİSK Genel Sekreteri ve Birleşik Metal-İş Genel Başkanı Adnan Serdaroğlu bir açıklama yaparak 15.00-16.00 vardiyasından çıkan işçileri bekleyeceklerini duyurdu. Birleşik Metal-İş Genel Sekreteri Özkan Atar da bir konuşma gerçekleştirdi. Gebze 1 ve 2 No'lu şubelerindeki fabrika baş temsilcilerinin fabrikalara gitmeleri istendi. Polis baş temsilcilerin eylem alanından çıkmasına izin vermedi ve kısa süreli bir arbeye yaşandı. Polis Birleşik Metal-İş Gebze 1 Nolu Şube Başkanı Selçuk Çiftçi'yi "provokatörlükle" suçladı.

Şube binası önünde bekleyişlerini sürdüren işçilere polis bir kez daha saldırdı. Gözaltına alınan işçilerin ardından kalan diğer metal işçileri oturma eylemi gerçekleştirdi. Oturma eylemine de saldıran polis 100'den fazla kişiyi gözaltına aldı.

Birleşik Metal-İş Sendikası gözaltılarla ilgili bir açıklama yayınladı. Açıklamada "Sendikamızın Genel Başkanı dahil 99 işçi ve sendikacı gözaltında. Sendikamızın Gebze Şube binası abluka altında. Giriş çıkış engelleniyor" denildi.

Gözaltına alınanlar arasında metal işçilerinin yanı sıra dayanışma için gelenler de oldu. Petrol-İş, Eğitim Sen, Bağımsız Maden-İş sendikaları temsilcilerinin, Kent Emekçileri Dayanışması'ndan, Yaşar Usta Emek Portalı'ndan

kişilerin de olduğu ifade edildi.

FABRİKALARDA EYLEMLER

Metal işçileri fabrikalarında gözaltıları protesto etti. Çok sayıda fabrikada gerçekleştirilen eylemde basın metni okundu ve sloganlar atıldı. "İşçilere değil, patronlara barikat!", "İnadına sendika, inadına DİSK!", "Faşizme karşı omuz omuza!" sloganlarının atıldığı eylemlerde gözaltına alınanların serbest bırakılmaları istenildi. İlerleyen saatlerde tüm gözaltılar serbest bırakıldı.

METAL İŞÇİLERİ ANKARA'DA

Saldırıdan bir sonraki gün (25 Kasım) saat 10.00'da Birleşik Metal-İş Sendikası Gebze Şubesi önünde yapılan açıklama ile Ankara yürüyüşü başladı.

Sendika binasından çıkan işçiler basın açıklaması gerçekleştirdiler. Yapılan açıklamada gerçekleşen saldırı süreci anlatılarak mücadeleden vazgeçilmeyeceği ifade edildi. Açıklamada "HSK'da 12 arkadaşımız daha işten çıkartıldı" denilerek Valiye şöyle seslenildi:

"Organize Sanayi Başkanı olmanız size patronlara ayrıcalıklı davranmanızı mı gerektiriyor?"

Dün yaşadıklarımız sonucunda bizlerinde girişimleri ile belli bir uzlaşma sağlandı. Bugün belirli sayıda arkadaşımız ile yürüyeceğiz. Biz belirli bir süreyi yürüyeceğiz. Sonra İLO'ya geçeceğiz. Sonra bakanlığa geçeceğiz."

Açıklamada DİSK Genel Başkanı Arzu Çerkezoğlu da bir konuşma gerçekleştirdi. Çerkezoğlu konuşmasında metal işçilerinin baskılara ve saldırılara karşı vazgeçmediğini ve dünya işçi sınıfına umut olduklarını ifade etti.

Açıklamanın ardından sloganlar ve alkışlarla yürüyüşe başlandı.

Açıklama boyunca "Direne, direne kazanacağız!", "Baskılar bizi yıldırmaz!", "İşçiler açken, patronlara huzur yok!", "Patronların kölesi olmayacağız!", "Gün gelecek devran dönecek patronlar işçiye hesap verecek!", "Birleşe birleşe kazanacağız!" sloganları atıldı. Günün ilerleyen saatlerinde metal işçileri Ankara'ya ulaştılar.

100. Yılında Tarihsel TKP...

Geçmişi olmayanın geleceği

GİRİŞ

“Türkiye Komünist İşçi Partisi dünyada ve Türkiye’de zafer ve yenilgilerden oluşan zengin bir devrimci mirasın üzerinde yükselmektedir. Partimiz bu mirası kararlılıkla savunmakta, kendisini onun bugünkü temsilcisi ve yarınlara taşıyıcısı saymaktadır.”

“Fakat öte yandan partimiz, bizzat bu aynı devrimci geçmişin çok yönlü bir eleştirel değerlendirmesinin ürünü olmuştur. Zayıf, eksik ve kusurlu olan her noktada bu geçmişi devrimci eleştiriye tabi tutmuş, ondan gelecekteki mücadeleler için gerekli dersleri ve sonuçları çıkarmaya çalışmış, bu temel üzerinde devrimci bir yenilenmenin ifadesi olmuştur...”

(TKİP Kuruluş Bildirgesi, Kasım 1998)

TARİHSEL TKP

TKP'nin değil Tarihsel TKP'nin 100. Yılıdır. Bu ayırım, solun tarihine nesnel ölçülerle ve gerçeğe sadık kalarak bakmayı başarabilen herkesin görüp anlayabileceği açıklıktadır. 10 Eylül 1920'de kuruluşunu ilan etmiş partinin kendine özgü kimliği ile tarihte kalması uzun onyılları bulmaktadır. Otuz yıllık zorlu ve karmaşık bir örgütsel-siyasal yaşamın ardından 1951 Tevkifatı TKP'yi örgütsel olarak çökertmiş, 1960'larla girilen yeni dönemse onun artık tarihe karıştığını keşinleştirmiştir.

Sol hareketin tarihi açısından '60'lı yıllarla başlayan yeni dönem, Tarihsel TKP'nin yerini kendinden türeyen farklı kollara ya da eğilimlere bıraktığı bir evreyi işaretlemektedir. 1960'lı yılların ortasından itibaren giderek belirginleşen başlıca dört eğilimden söz etmek olanaklıdır. Bunlardan ilki, döneme damgasını vuran ve bir sonraki döneme de en çok iz bırakanı, daha çok Mihri Belli ismi etrafında belirginleşse de, içinde emektar “eski TKP'liler”in (Reşat Fuat Baraner, Şevki Akşit vb.) yer aldığı MDD Hareketi'dir. İkincisi, kendine özgü yeni platformuyla Tarihsel TKP'nin bir başka kolunu temsil eden ve 1970'lere doğru öne çıkan ve güç kazanan Dr. Hikmet Kıvılcımlı eğilimidir. Üçüncüsü, TKP üyesi ya da sempatizanı aydınların (Mehmet Ali Aybar, Behice Boran ve Sadun Aren)

TKP'nin 100. Yılı, solun tarihine ve tarihsel kaynaklarına ilişkin gerçekleri yerli yerine oturtmanın anlamlı bir vesilesi olabilmelidir. Bu yapılabildiği ölçüde, bugünün Türkiye'sinde TKP ismini kullanmakla kalmayan (ki bunun esasa ilişkin bir önemi yoktur, kapanın elinde boş bir avuntu olarak kalabilir!), daha bir de her türden gerçeklik ve sorumluluk duygusunu yitirerek, kendini onun yüzyıllık dolaysız uzantısı sayabilen, ciddi ciddi “partimizin 100. Yılı” diyebilen ciddiyet yoksunu çevreler de (ki sayıları birden fazladır) yerli yerine oturtulmuş olacaktır.

temsil ettiği '60'lı yılların TİP yönetimidir. Ve dördüncüsü, resmen adını taşımakla ve kendisini onun dolaysız uzantısı saymakla birlikte, gerçekte politik ve moral açıdan Tarihsel TKP'yi temsil etme konum ve niteliğinden en uzak, o günün Türkiye'sinde ise hemen hiç yeri olmayan, Zeki Baştımar-İsmail Bilen'in Doğu Almanya eksenli mülteci yurtdışı grubu, o güne uygun düşen daha doğru bir ifadeyle Leipzig'deki “radyo redaksiyonu”dur.

Bu dört kolun ortak kökeni Tarihsel TKP'ye, sonraki dönemin (dolayısıyla bugünün) tüm sol parti ve gruplarının kökeni ise '60'lı yılların bu dört başlıca eğilimine dayanmaktadır. Bundan çıkan dolaysız sonuç, 1920'den 1960'a Türkiye'de sol hareketi tek başına temsil eden Tarihsel TKP'nin, sonraki dönemin ve bugünün tüm sol akımlarının da ortak kökenini temsil ettiğidir. Bir başka ifadeyle, devrimci ve reformist kanatlarıyla Türkiye sol hareketinin bütünü, Tarihsel TKP'de temsil edilen ortak bir tarihsel

geçmişe sahiptir. Dünün ve bugünün komünist ya da sosyalist olmak iddiasındaki tüm parti, örgüt ya da çevreleri onun yarattığı birikimden, bıraktığı mirastan türemiştir. Nitekim ortak köken gerçeği, solun hemen tüm kesimlerinin 10 Eylül kuruluşunu ve onun ilk şehitlerini sahiplenmesinde sembolik anlamını da bulmaktadır.

Tarihsel TKP'nin '60'lı yıllarda Zeki Baştımar-İsmail Bilen'in ülkeden tümüyle kopuk mülteci grubunda, '70'li yıllarda ise tümüyle yeni bir oluşum olan İsmail Bilen TKP'sinde sürdüğünü düşünmek, anlaşılması güç bir tarihsel bilinç çarpıklığı içinde olmak demektir. Tarihsel TKP'den türeyen bir kolu, üstelik politik ve moral açıdan en tartışmalı olanını, tarihsel partinin kendisiyle aynılaştırmak ve yeni tarihsel koşullardaki devamı saymak, hala da yaygın biçimde sürdürülmekte olan bir büyük kafa karışıklığından başka bir şey değildir. Bu, her şeyden önce tarihsel TKP'nin kendisine büyük bir haksızlık ve saygısızlıktır.

Öte yandan bu, böyle düşünen sol parti, grup ve çevreler payına, kendi tarihlerine yabancılaşmanın, giderek ona yabancılaşmanın da bir göstergesidir. Geçmişte ya da bugün böyle düşünebilenler, 1960'lar ya da '70'ler dünyasına boşluktan doğduklarını sanıyor olmalı. Oysa Türkiye solu için yeni bir dönemin başlangıcını oluşturan ve sonraki birçok parti ve grubun doğumunu hazırlayan 1960'lar Türkiye'sine daha yakından bakılselerdi, hiç de boşluktan değil (bu mümkün de değil), fakat kendilerini önceleyen bir tarihsel birikimden geldiklerini görmekte çok da güçlük çekmeyeceklerdi.

Yukarıda o dönemin dört ana ideolojik-politik kolunun Tarihsel TKP ile dolaysız bağına işaret etmiştik. Buna kültür, sanat, edebiyat vb. alanlardaki birikimi de pekâlâ ekleyebiliriz. Nazım Hikmet, Ahmed Arif ya da Enver Gökçe'nin şiirinin, Ruhi Su'nun müziğinin, bir dizi yazarın edebiyat ürünlerinin, bu arada elbette çok sayıda teorik, tarihsel ve edebi

leceği olmaz!

H. Fırat

eserin Türkçe'ye kazandırılmasının, solun bu yeni tarihi dönemdeki yükselişine katkısını herkes iyi kötü bilir. Ama yeterince bilinmeyen, tüm bunların TKP'nin tarihsel birikimiyle dolaysız ilişkisidir. Bu konuda adını andıklarımızın tümünün aynı zamanda TKP davaları sanıkları olmalarını söylemek yeterlidir herhalde.

Tarihsel TKP, '60'lı yıllarla başlayan yeni döneme bu birikimi bırakarak tarih sahnesinden çekilmiştir. Bundan sonrası, sözü edilen dört ana kolla başlayan, ardından bunların her birinin de kendi bünyesinden çok sayıda yeni parti, grup, çevre ya da eğilimler yaratmasıyla dal budak veren, alabildiğine parçalı bir sol hareket tablosudur. Hayli daralmış, zayıflamış, bir ölçüde seyrelmiş ve önemli ölçüde bozulmuş haliyle tablo halen de budur.

TKP'nin 100. Yılı, solun tarihine ve tarihsel kaynaklarına ilişkin gerçekleri yerli yerine oturtmanın anlamlı bir vesilesi olabilmelidir. Bu yapılabildiği ölçüde, bugünün Türkiye'sinde TKP ismini kullanmakla kalmayan (ki bunun esasa ilişkin bir önemi yoktur, kapanın elinde boş bir avuntu olarak kalabilir!), daha bir de her türden gerçeklik ve sorumluluk duygusunu yitirerek, kendini onun yüzyıllık dolaysız uzantısı sayabilen, ciddi ciddi "partimizin 100. Yılı" diyebilen ciddiyet yoksunu çevreler de (ki sayıları birden fazladır) yerli yerine oturtulmuş olacaktır.

Konumuz Tarihsel TKP. Sonraki tarihi

evrelerin ya da günümüzün sol akımlarına ise ancak bu ana konuyla bağlantılı olarak ve yalnızca onun gerektirdiği sınırlar içinde, zaman zaman değinmiş olacağız. Tarihsel TKP'nin devamı olmak iddiası taşıyan çeşitli türden oluşumların bu iddialarına en kısa biçimiyle değinmek de bu kapsamdadır. Birkaç alt bölüm halinde nispeten geniş tutacağımız bu ilk "Giriş" in buradaki bu ilk bölümü tahmin edilebilir nedenlerle buna en uygun yerdir. Zira öncelikle konumuzun tarihsel sınırlarını açıklıkla belirlemek durumdayız. Bu ise Tarihsel TKP ile sonraki evrelerde bu isim altında ortaya çıkan oluşumları olgusal gerçekler temelinde birbirinden kesin çizgilerle ayırmayı gerektirir. Yurtdışına çıktıktan sonra Yakup Demir müstear ismini kullanan Zeki Baştımar'ın Leipzig TKP'si bunlardan ilkidir.

LEIPZIG TKP'Sİ

"*Teslim Demir'in Anısına*" başlıklı değerlendirme, '60'lı yılları izleyen dönemin sol hareketini konu alıyor ve şu satırlarla başlıyordu: "*Sol hareketimizin Cumhuriyeti de önceleyen bir tarihi var. '60'lı yıllara kadar neredeyse sadece TKP'de temsil edilen bir tarihtir bu. TKP tüm tarihi boyunca sınırlı sayıda aydın ve işçiden oluşan, kitle tabanından yoksun, alabildiğine dar bir kadro partisi olarak kaldı. 1951 Tevkifatı'nın ardından ise tümüyle tasfiye oldu. '60'lı yıllarla başlayan yeni döneme az sayıda kadro ve tartışmalı bir*

düşünsel-politik miras bıraktı. Geriye kalan ve onun gerçek temsilcisi sayılan kadrolar bu yeni dönemde TKP'nin yeniden inşasını gündeme getirmedi. Böylece tarihsel TKP tarihe karışmış oldu. '70'li yıllarda Leipzig eksenli olarak aynı isimle sahneye çıkan partiye tümüyle farklı bir oluşumdur..."

Bir zamanlar bu niyetle kullanılmış olsa bile, Leipzig ya da Doğu Berlin TKP'si tanımı, gerçekte bir aşağılama ifadesinden çok olgusal gerçeğin bir ifadesidir. 1962'den itibaren Leipzig eksenli olarak meydana gelen oluşumun gerçeğe en uygun tanımı budur. Zeki Baştımar (Yakup Demir) yurtdışına çıkana kadar dışarda herhangi bir TKP oluşumu yoktur. Sayıları onu bile bulmayan eski TKP üyesi ya da sempatzanı dar bir insan çevresi, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin Leipzig kentindeki maaşlı memurlar olarak bir radyo ("Bizim Radyo") redaksiyonu çevresi oluşturmaktadırlar.

Zeki Baştımar bunları Batı Avrupa'dan Abidin Dino, Sovyetler Birliği'nden ise Nazım Hikmet'le takviye ederek Nisan 1962'de bir konferans topluyor. Böylece Türkiye'de artık olmayan TKP'nin Yurtdışı Bürosu kurulmuş oluyor. Dış Büro'nun temsil ettiği çevre çok geçmeden iç çekişmeler ve bölünmeler içinde daralıp dağıldığı halde Büro'yu oluşturanların iddiası alabildiğine genişliyor. 1965'ten itibaren kendilerine bu kez dosdoğru "TKP" demeye başlıyorlar. Zeki Baştımar "TKP Birinci Sekreteri" unvanını alıyor,

İsmail Bilen ile Aram Pehlivanyan ise yardımcıları oluyorlar. Radyo redaksiyonunun öteki birkaç mensubu dışında Leipzig TKP'sinin 1970'li yıllar başına kadar başı sonu tam olarak bu.

Bu olgusal gerçek ortaya şu soruyu çıkarıyor: Herhangi bir örgütsel varlıktan ve politik etkinlikten yoksun böyle bir yurtdışı mülteci çevresine "parti" demek hangi ihtiyacın ürünü olabilir? Aynı soru şöyle de sorulabilir: İki mensubu birkaç onyıdır Türkiye'den tümüyle kopuk mülteci hayatı yaşayan bu üç kişilik oluşumdan kim ne bekliyor olabilir? Soruların yanıtı, girdiği yeni revizyonist yönelimle birlikte o sıralarda dünya komünist hareketini bölünmeye ve kargaşaya sürükleyen SBKP'nin buna ilişkin ihtiyaç ve tercihlerinde aranmalıdır. Zira onun onayı ve desteği olmadan bu denli ciddiyetsiz bir oluşumu "TKP" olarak uluslararası platformlara çıkarmak kesin olarak olanaksızdır. SBKP dış ilişkiler masası bunun böyle olmasından çeşitli türden yararlar ummuş olmalıdır. Böyle olmasaydı eğer, bahsi geçen üçlü böyle bir iddia ile ortaya çıkacak politik ve moral gücü kendilerinde bulamazlardı. Nitekim o tarihten itibaren bu sözde TKP, Türkiye'yi temsil eden "kardeş parti" statüsüyle, SBKP çizgisindeki tüm uluslararası etkinliklerin değişmez protokol süsü işlevi görmeye başlıyor.

'60'lı yıllar, modern Türkiye'nin tarihinde sosyal mücadele ve sol hareket açısından tümüyle yeni bir tarihi dönem olmakla birlikte, bu yeni dönemin sosyalist olmak iddiasındaki sol hareketi gerçekte dolaysız olarak TKP'nin yarattığı tarihsel birikim üzerinde yükseliyordu demiş, ilk adımda hareketi omuzlayan kişi ya da çevrelerin ortak TKP kökeni bile bunun en dolaysız bir kanıtıdır, diye de eklemiştik. Ama bunlar içinde en az yeri olanı, hatta hemen hiç olmayanı, saydığımız dört koldan dördüncüsü, yani Zeki Baştımar-İsmail Bilen'in Leipzig TKP'sidir. Türkiye'de büyük bir sosyal uyanışın ve sol serpilinin yaşandığı bir tarihi dönemde, bu ikilinin temsil ettiği yapı siyasal sahnede yoktur. Tüm varlığı Doğu Almanya'nın Leipzig kentindeki bir "radyo redaksiyonu"ndan ibarettir. Bu bile Tarihsel TKP'yi temsil iddiasının ciddiyetten yoksunluğunu göstermeye yeterlidir.

Yurtdışındaki uluslararası protokol

etkinlikleri ile radyo yayını bir yana bırakılırsa, 1963-73 döneminde kendine "TKP" diyen üçlü ekibin Türkiye'ye yönelik skandal bir icraatı, başta Reşat Fuat Baraner, Mihri Belli ve Şevki Akşit olmak üzere, Tarihsel TKP'nin Türkiye'deki tüm gerçek temsilcilerini "parti"den ihraç etmek olmuştur. Şefik Hüsnü ölmüş bulunduğu için bu inanılması güç işlemin dışında kalmış, ama saldırı, hakaret ve inkarın hedefi olmaktan yine de kurtulamamıştır. Oysa böylece hedef alınanlar, Tarihsel TKP'nin son Merkez Komitesi üyeleri, dolayısıyla onun gerçek temsilcileridir. 1951 Tevkifatı'nda sonuna kadar direnen, partili olmanın onurunu yükseklerde tutanlar da onlardır.

Onları hedef alan Zeki Baştımar ise aynı sınavdan acınası bir halde çıkmış, bu nedenle Merkez Komitesi üyeliğinden atılmıştır. Sorgu sürecini bizzat yaşayan Mihri Belli bu konuda şu bilgiyi veriyor: "*Baştımar 1951-1953 TKP ilk soruşturması sırasında poliste gereken devrimci davranışı gösteremediği ve tam 173 sayfa ifade verdiği için, Merkez Komitesi'nin (MK'nin) 1953 yılları sonlarında oybirliği ile aldığı kararla MK üyeliğinden (partiden çıkarılması önerisinin toplanacak ilk Kongreye sunulması kaydıyla) uzaklaştırılmıştır.*" (TKP'nin Tarihsel Konumu, Emekçi Yayınları, 1976, s.185)

Sonuç olarak Leipzig grubu, Tarihsel TKP'yi temsil etmek konum ve yeteneğinden tümüyle yoksundur. Ondaki artı kalan son derece tartışmalı bir mülteci topluluğundan ibarettir. Tarihsel TKP ile ilişkisi bu sınırlardadır. Onu Tarihsel TKP'nin 1960'lardaki asli uzantısı saymak tarihsel gerçeğe tümüyle aykırıdır.

İSMAİL BİLEN TKP'Sİ

1973 sonrası, Leipzig TKP'sinde yeni bir dönemin başlangıcıdır. Bu, yaşlılık ve hastalık nedeniyle Zeki Baştımar'ın sahnedeki çekildiği ve yerini İsmail Bilen'in aldığı bir dönemdir. "1973 Atılımı" olarak anılan bu dönemde ve yalnızca birkaç yıl içinde, İsmail Bilen TKP'sinin Türkiye'nin en güçlü ve etkili örgütlerinden biri haline geldiğini, dahası işçi sınıfı hareketi içindeki esas güç olduğunu biliyoruz. Fakat bu görüntünün öte yüzünde ideolojik ve örgütsel bir kofluk vardı. 12 Eylül'le birlikte her yönüyle ortaya çıkan bu kofluğa bugün artık eski TKP'liler de, üstelik daha başlangıç dönemi gerçeklerinden hareketle, açık seçik biçimde tanıklık etmektedirler.

Ama burada konumuz bu değil. Burada konumuz, İsmail Bilen liderliğindeki bu yeni oluşumun Tarihsel TKP'nin asli uzantısı olup olmadığı sorunudur. Aslında bunun yanıtı Leipzig TKP'si gerçeği üzerinden verilmiş bulunmaktadır. Yine

de ekleyeceklerimiz var. Sözkonusu iddianın asıl kaynağı İsmail Bilen TKP'sinin "atılım" sonrası "görkem"i olduğu için bu özellikle gereklidir.

Kendisinden hala da saygı ve sevgiyle sözedebilen bir eski çalışma arkadaşı (Haluk Yurtsever), İsmail Bilen'in "atılım"ı öneleyen yaşamının bir kesitini şöyle özetlemektedir: "*Uzun yıllar sosyalist ülkelerde yaşayan bir göçmen topluluğu, bir tür yurtdışı konsolosluk gibi var olmuş TKP'nin 1973'ten sonra atılım yapmasında İ. Bilen'in rolü önemlidir. 40 yılı aşkın süre, Sovyetler Birliği ve Demokratik Almanya Cumhuriyetinde yaşayan, radyolarda çalışan, 1962'den sonra 'Dış Büro' içinde yer alan, Dış Büro dağıtıldıktan sonra, Zeki Baştımar ile birlikte TKP'yi uluslararası komünist hareket nezdinde temsil eden İsmail Bilen, Zeki Baştımar'ın hastalanması ve vefatıyla birlikte öne çıktı.*" (Yükseliş ve Düşüş, Yordam Kitap, 2008, s.208)

Mihri Belli ise "Kim bunlar?" sorusu eşliğinde yukarıda Zeki Baştımar hakkında söylediklerini hemen devamında İsmail Bilen'e şöyle bağlıyor: "*İ. Bilen'e gelince, o da, tam kırk yıldan beri yurt dışında yaşayan bir kimse olarak TKP'de sorumlu bir yeri olması imkansız, bir siyasi mültecidir. MK üyeliğinden çoktan düşmüş bu iki şahsın, yurt dışında TKP'yi kurma yetkileri yoktur. Kimse kollarını bağlayamayacağına göre bir siyasi örgüt kurabilirlerdi ama bu, MK üyelerinin tümü Türkiye'de bulunan bir Partinin devamı olamazdı.*"

Biri hala da seveni öteki bir dönem "hasmı" bu iki ayrı kaynağın yorumları farklı olsa da olgusal tanıklıkları ortaktır: "Atılım" kararının alındığı 1973 yılında 71 yaşında artık yaşlı bir insan olan İsmail Bilen, "kırk yıldır" ülkeden kopuk bir siyasi mültecidir. Doğal olarak bu durum, büyük bir "atılım"a girişmek için son derece elverişsiz bir siyasi ve bireysel konum anlamına gelmektedir. Üstelik ortada herhangi bir örgüt, Avrupa'daki bazı sempatizan ilişkiler dışında, herhangi bir kadrosal birikim de yoktur. Öte yandan 1973 Mayıs'ı, 12 Mart karanlığının hala da sürdüğü bir tarihtir (İbrahim Kaypak-kaya tam bu günlerde öldürülmüştü).

Soru şudur: '51 Tevkifatı sırasında, yani henüz nispeten gençken tutuklularla doğan boşluğu doldurmak için kılını kıpırdatmayan, 1960'ların görkemli sol serpilisi sırasında ülkeyi edilgen bir biçimde dışarıdan izleyen İsmail Bilen, 70'ini aştıktan sonra ve üstelik 12 Mart karanlığı hala sürüyorken, Türkiye'de büyük bir "atılım"a geçilebileceği ve böylece TKP'nin nihayet ayağa kaldırılabilceği sonucuna ve kararına nasıl varabilmiştir acaba?

Sorunun yanıtı için "atılım" kararının

alındığı tarihi toplantıya göz atmak yararlı olabilir. Toplantıda bulunanlardan biriyle çok sonraları bizzat görüşen Haluk Yurtsever aktarıyor: "*Bu silkinme ve kalkınma atılımına parti MK Politik Bürosu'nun 24 Mayıs 1973 oturumunda aldığı kararlar yol açtı. 1973 Atılımı'nın dört kişilik ilk politbürounun üyelerinden biri olan Mustafa Demir, bu toplantı öncesinde biri V. V. Zagladın olmak üzere Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nden iki, Demokratik Alman Cumhuriyeti (DDR) Sosyalist Birlik Partisi'nden iki yetkiliyle, TKP'den İsmail Bilen (Marat) ve Aram Pehlivanyan'ın (Ahmet Saydan) bir araya geldiklerini, toplantının ikinci bölümüne kendisini (Mustafa Demir /Nejat Yelkençi) ve Ali Durak'ı (Şiko Durmaz) çağırıldıklarını belirtiyor.*" (s.210)

"Atılım" kararının alınacağı 24 Mayıs 1973 toplantısına olmayan bir partinin olmayan MK'sının yalnızca iki kişiden oluşan Politik Büro üyeleri, yani İsmail Bilen ve Aram Pehlivanyan katılıyor. Ama toplantının birinci bölümünde masada dört kişi daha var: SBKP'den ve DDR'den ikişer üst düzey temsilci. Bu, çok önemli kararların alınacağı bir toplantıda, Türkiye'li temsilciler aleyhine bir temsil oranı demektir. (Politik Büro'ya yeni üyeler alınca, toplantının izleyen bölümlerinde eşitlik sağlanmış oluyor).

Bu bilgi "atılım"ın dış kaynakları konusunda yeterli bir fikir veriyor olmalıdır. "Kimse kollarını bağlayamayacağına göre bir siyasi örgüt kurabilirlerdi" diyor Mihri Belli. 1973 yılı Mayıs'ındaki toplantıda kurulan da gerçekte yeni bir partidir. Yeni parti, yeni çizgi, yeni program, yeni tüzük, yeni bir radyo (TKP'nin Sesi) ve elbette hazırlanmakta olan "atılım"-dan ismini alacak yeni bir yayın demektir. Öyle de olmuştur.

Yukarıdaki tanıklık, Mayıs 1973'teki kuruluş toplantısında iki kişilik Politik Büro'ya alınan iki yeni üyeden Mustafa Demir'e aittir. Bir başka önemli tanık Aydın Meriç'tir. "Atılım"dan başlayarak '70'li yılların sonuna kadar İsmail Bilen TKP'sinin Türkiye'deki "1 no'lu sorumlusu" olan Aydın Meriç, İsmail Bilen'le ilk karşılaşması hakkında şu bilgileri vermektedir:

"*Bu ilk görüşmemizde İ. Bilen bana Türkiye'de yeniden inşa edilecek komünist partisinin 1 no'lu üyesi, 1 no'lu yöneticisi olduğumu, beni komünist yapanların komünist sayılmaması gerektiğini söyledi.*"

"*İkinci sohbetimizde, İ. Bilen, yaptığımız görüşmenin Politbüro toplantısı olduğunu söyledi. Ben de böylece Politbüro üyesi oldum!*"

"*Böylece 1973'te, hayatımda ilk kez karşılaştığım, kim olduklarını, nereden geldiklerini bilmediğim, Türkiye'de her-*

hangi bir düzeyde politika yapıp yapmadıklarını bile bilmediğim insanlarla bir parti kurmaya giriştik." (TKP'mizi Yükseltelim, İşçinin Sesi Yayınları, 1983)

Bu niyetle söylenmemiş olabilir ama son cümlelerin son sözleri ("*bir parti kurmaya giriştik*") olgusal gerçeğin bir ifadesidir. 1973 Mayıs'ındaki toplantıda kurulan yeni partidir. Bu yeni parti Türkiye'den kendisine ulaşan ilk kişiyi önce Türkiye'den "1 no'lu üye" olarak kaydediyor. Aynı anda onu Türkiye'ye "1 no'lu sorumlu" olarak atıyor. Nihayet Politik Büro'ya da beşinci üye olarak dahil etmiş oluyor. Yeni parti biri Türkiye'den olmak üzere bu beş Politbüro üyesi ile yola çıkıyor.

Yeni partiye Sovyetler Birliği ve DDR tarafından sunulan muazzam olanaklar kadar çizilen belirgin sınırlar da var. Sonuçta İsmail Bilen TKP'si bu sınırlara harfiyen itaat eden bir güdümlü parti oluyor. Bahsi geçen ünlü Zagladın İsmail Bilen TKP'sinde adeta bir siyasal komiser gibidir. En kritik durumlarda son sözü o ya da onun gibileri söylemektedir. İsmail Bilen öldüğünde yerine kimin geçeceği de yeni Zagladınlar karar vermektedir. TKP İsmail Bilen üzerinden tam olarak SBKP güdümündedir. Gelir gelmez azgın bir faşist terörle Türkiye'yi kasıp kavuran 12 Eylül askeri cuntasına bir türlü "faşist" diyememek, bu bağımlılığın en utanç verici örneklerinden biri olarak hala hatırlanmaktadır.

İsmail Bilen TKP'sine o büyük "atılım"ı yaptıran iç dinamikler ise ayrı bir konudur. Şimdilik şu kadarını söyleyelim: Bunun temelinde, '60'lı yıllardaki sol yükselişin birikimi ve bunun bir bölümünü oluşturan grup, çevre ya da kişilerin 12 Mart sonrasındaki arayışı vardır. Türkiye'de 1974 sonrası, 12 Mart dönemini tam bir sessizlik ve politik edilgenlik içinde geride bırakan çeşitli sol grup, çevre ya da kişilerin, kendileri için çekici ama aynı ölçüde gizemli bir varlık olan, nasıl ve nerede olduğu ise hemen hiçbiri tarafından bilinmeyen bir TKP'ye koştuğu bir dönemdir. Atılım kararı ve bunu izleyen ilk adımlar, bu koşuşmayı kucaklamaya bir tür hazırlık işlevi görmüştür.

Bir kez daha İsmail Bilen TKP'sinde MK üyesi olan ve bir dönem Ege Bölgesini yöneten Haluk Yurtsever'in tanıklığına başvuralım: "*... örgütsel varlığı TKP'den güçlü çevreler TKP'ye katlıyordu. TKP'nin Türkiye'de güçlenmesine bu kadroların, örneğin TSİP'ten ayrılan GSB/Öncü hareketinin çok büyük katkısı oldu. TKP'ye grup, çevre olarak katılanlardan biri, Partizan grubu ise kısa zamanda Türkiye'deki parti örgütlenmesinin neredeyse tüm önemli noktalarını kontrolü altına aldı.*" (s.212-13)

İsmail Bilen TKP'si '70'li yılların ikinci

yarısında kazandığı güç ve etkinliği, Türkiye'den üstüne adeta yığılan bu türden grup ve çevrelere borçludur. Sovyetler Birliği ve Doğu Almanya'nın dışardan sunduğu çok yönlü destek içerdeki devrimci yükselişin verimli dinamizminden güç alan bu türden grup ve çevrelerin katılımıyla birleşince, "atılım" kararı gerçeğe dönüşmüştür.

Son üç hususla bu yeterince açık soruna ilişkin söyleyeceklerimizi noktalayalım.

Bunlardan ilki, İsmail Bilen TKP'sinin, Tarihsel TKP'nin Mustafa Suphiler sonrasındaki liderlerine, dolayısıyla Şefik Hüsnü ile başlayan tarihsel döneme karşı aşırı saldırgan ve inkârcı tutumudur. İsmail Bilen, başta Şefik Hüsnü ve Hikmet Kıvılcımlı olmak üzere, TKP liderlerine en ağır suçlama ve hakaretlerde bulunmakta, geçmiş kişisel ilişkilerin ağırlığı altında yer yer adeta kin kusmaktadır. Bu kaba inkâr Mustafa Suphi'ye aşırı bir bağlılık gösterisiyle dengelenmeye çalışılsa da, gerçekte İsmail Bilen'in kendi yeni partisini kurduğunun bir örtülü itirafı sayılabilir. 1925'te yere kapaklandığı söylenen bir partinin neredeyse elli yıl sonra nihayet (üstelik kırk yıldır Türkiye'den uzakta edilgen hayat yaşayan bir mülteci tarafından!) ayağa kaldırıldığı iddiası, gerçekte onun inkârından öte bir anlam taşımaz. İnkârcı İsmail Bilen böylece köksüz bir parti kurmuştur. Kurduğu parti yaşadığı akıbetle de bu köksüzlüğü kanıtlamıştır.

Bu bizi ikinci önemli hususa getiriyor. Gerek İsmail Bilen TKP'si gerekse 1979'da ondan "sol kanat" olarak kopan TKP-İşçinin Sesi, Gorbacov'la başlayan ve Sovyetler Birliği'nin yıkılıp dağılmasıyla sonuçlanan sürecin hemen ardından hızla sahneden silinmişlerdir. Bugünün Türkiye'sinde '70'li yılların ana akımlarının herşeye rağmen çeşitli türden siyasal-örgütsel uzantıları var. Oysa İsmail Bilen TKP'si ile TKP-İşçinin Sesi'nden kayda değer bir şey yok. (İlkinden bazı iddialar var, ama bunun pratikte maddi bir karşılığı yok*). Bu son derece dikkate değer bir olgudur. Ama ne rastlantı ne de şaşırtıcıdır. Yozlaşmış bürokratik devletlerin güdümünde sahneye çıkanlar, onların sahneden çekilmesiyle yitip gitmişlerdir...

Ekleyeceğimiz üçüncü nokta ise partinin lideri İsmail Bilen'in kendisiyle ilgilidir. Bilen'in "İstanbul Hemşerileri" başlıklı eski (1955) bir kitabı, ölümünden birkaç yıl sonra TKP-İşçinin Sesi tarafından yayınlandı. Kitabın girişinde TKP-İşçinin Sesi'nin lideri R. Yürükoğlu tarafından yazılmış "İsmail Bilen'in ardından" başlıklı bir *Sunuş* var. Bazı eleştirilerle birlikte gerçekte tam bir İsmail Bilen övgüsüdür bu. *Sunuş*'un bir yerinde sözü İsmail

Bilen'in "sanatçı kişiliğine" getiren yazar parantez içinde ekliyor: "Siyasal kimliği belki bir yanıyla traje(di)dir".

Bu, İsmail Bilen'in öteki bazı yakın çalışma arkadaşlarından da duyabileceğiniz bir önemli tespittir. Peki ama anlamı nedir?

Yanıt, *Sunuş*'taki şu açıklamaların kendisi olabilir mi?

"1976-1977'de Bilen Yoldaş, sosyalist ülkelerde kaldıkça ağzının ve elinin bağlanacağını, ülkenin istediği politikaları ortaya getiremeyeceğini kesin olarak görmüştü ve bizden Batı'ya kaçabilmek için yardım istemişti. O sıralarda ona **Mehmet Çorbacı** adına bir defter göndermiştik. Bununla birkaç kez Batı Berlin'e geçti. Ama sanıyorum artık yaşının çok ilerlemesi, çevresinin sarımsılığı, bir ömür boyu edinilmiş yanlış alışkanlıklar bu çizgiyi, Rubikonu geçmesini engelledi."

"Batıya kaçabilmek için yardım" isteği, bunun için sahte pasaport temini, ama Rubikonu geçmekteki (dönülmez yola girmekteki) güçsüzlük! Bunlar inanılması zor açıklamalar. İzleyicisi liderini övmeye çalışırken skandal bir ifşaatta bulunduğu farkında bile değildir. Ya da belki farkındadır da, o kültür içinde o da bazı şeyleri kendi payına öylesine içselleştirmiştir ki, bunu böylece açıklayıp bırakmakta herhangi bir sorun ya da sıkınca görmeyebilmiştir.

Son derece rahatsız edici bir soru kendiliğinden ortaya çıkıyor: Dönemin SBKP çizgisindeki tüm öteki "kardeş parti" liderleri Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerine serbestçe girip çıktıkları halde, "TKP" lideri İsmail Bilen'i aynı ülkelerin sınırları içinde bir tür tutsak haline getiren ne türden konum ve ilişkilerdir acaba? Bu sorunun bir yanıtı elbette vardır. Ama bunu en iyi bilebilecek olanlar, İsmail Bilen'in en yakın çalışma arkadaşlarıdır. Biz İsmail Bilen TKP'sinin kendine özgü tarihsel konumu ve işlevi

hakkında bu bile belli bir fikir verebilir demekle yetinelim.

GÜNÜMÜZ "TKP" SİNE ÖN DEĞİNME

SİP'in üç hizbinden ikisi (SİP-TKP ve TKH) Tarihsel TKP'nin bugünkü uzantısı olmak iddiasındadırlar. Adı geçenler paralel biçimde "partimizin 100. Yılı" söylemini kullanıyorlar. 100. Yıl kampanyalarını da bu söylem altında sürdürdüler. Farklı olarak, SİP-TKP daha çok uzak geçmişe, kuruluş dönemine ağırlık verirken, TKH, İsmail Bilen TKP'sinden kalan bir dizi ismi özellikle konuşturarak, dönükü partinin bugünkü devamının gerçekte kendileri olduğu mesajı vermeye çalıştı.

SİP'in TKP adı üzerine oturması karışık olduğu kadar biraz iç bunaltan bir hikayedir. Bunun düzeysiz kavgası önce İsmail Bilen'in mirasçıları olmak iddiasındaki çevrelerle sürdürülmüştü. Aynı kavgaya yıllar sonra aynı düzeysizlikle bu kez kendi içinde bölünmeye uğrayan SİP hizipleri arasında yaşandı. Öylesine ki, TKP ismi, 2014 ortalarından 2017 ortalarına kadar, tam üç yıl boyunca tarafların üzerinde anlaştıkları bir "kayyum" da kaldı. 2017'de Kemal Okuyan-Aydemir Güler KP'si (o sıra bu ismi almışlardı), bir kayyum darbesiyle ve öteki kanadın (HTKP) şiddetli itirazları eşliğinde, TKP ismini gassetti. Sokaklardan düzen mahkemelerine kadar taşabilen isim kavgasını sonunda darbeyi yapanlar kazandı. Böylece KP hizbi bir anda yalnızca TKP isminin değil fakat onun yüzyıllık geçmişinin de sahibi oluverdi! (Bu pek eğitilmiş ve çok kültürlü "gelenek" bu bakımlardan çok marifetlidir. Buradaki bu alandaki sayısız örnekten yalnızca biridir.)

Durum o denli ciddiyetten yoksundur ki, sonuçta isim kavgasından yenik çıkanlar, TKP'nin 100. Yılı'nı neredeyse tam bir sessizlikle karşılayabilmişlerdir. Oysa bu kendilerine kalsaydı, ismi şimdi kullananlar yerine ya da onların yanı sıra, kendileri de "partimizin 100. Yılı" üzerine aynı

boş gürlütyü çıkarıyor olacaktı. (TKP olunamayınca TİP olundu, sorun böylece kapandı!)

Öteki hizipleri bir yana bırakarak Tarihsel TKP'nin Kemalist sol çizgide Kadrocu bir inkârından öte bir şey olmayan SİP-TKP ile devam edeceğiz. O bu ayrıcalığı, TKP isminin de ötesinde, bizzat solun ortak tarihini gaspetmeye ve içeri boşaltmaya yönelmesiyle hak ediyor. Şimdilik yalnızca Tarihsel TKP üzerine bir ilk Giriş'in sınırları içinde kuşkusuz...

www.tkip.org

Dipnot

* İsmail Bilen TKP'sinden arta kalan fakat internet siteleri üzerinden sesleri duyulsa da varlıklarına siyasal mücadele alanında pek rastlanmayan bazı çevreler var. (2000 yılı başlarında bunların sayısının 6-7'yi bulduğu söylenebiliyordu). Bunlardan bazıları 1989 yılında **10 Eylül** olarak yola çıkan aynı yayın çevresinin küçüldükçe bölünmesinin ürünüdürler. İçlerinden çok bilineni, SİP ile isim kavgası yaşayan fakat gelinen yerde SİP'e benzer bir kemalist-cumhuriyetçi çizgide konaklayan TKP 1920'dir.

Son olarak aynı gelenekten birileri, tam da 100. Yılı vesile ederek, TKP iddiasıyla ortaya çıktılar. İsmail Bilen ve Aram Pehlivan'ın dan oluşan iki kişilik Politbüro'ya 1973 Mayıs'ında alınan yeni üyelerle bağlantılı bir çıkış bu. Neredeyse otuz yılı bulan bir sessizliğin ardından bu biraz fazla tuhaf görünüyor. İlk çalışma arkadaşları (Ali Durak-Mustafa Demir) bu bakımından biraz İsmail Bilen'e çekiyor ya da özeniyor olmalı. O da "kırk yıllık" bir kişiyi uykusunun ardından beklenmedik biçimde sahneye çıkıvermişti. Ama bugün herşey o kadar farklı ki! Artık ne dışarıda Sovyetler Birliği ve müttefiklerinin sunduğu muazzam olanaklar, ne içerideki devrimci yükselişin verimli toprağı, ne de gerçekte artık olmayan bir tarihsel TKP'ye koşuşma yarışında olan kişi, grup ve çevreler var...

Friedrich Engels 200 yaşında!

Devrim hakkı tek gerçek “tarihi hak”tır!

A. Eren

Engels'in proletaryanın ilk ve en önemli şairi olarak tanımladığı Georg Weerth (1822-1856), Engels'in gençlik (23-24 yaşları) yıllarının yakın tanığıdır. Annesine 19 Temmuz 1845'te yazdığı mektupta şunları söyler:

“Ayrıca yanımda İngiliz işçilerinin durumu hakkında bir kitap yazan ve haklı olarak fabrikatörleri teşhir eden sevgili arkadaşım Barmen’li Friedrich Engels var. Kendi babasının Almanya ve İngiltere’de fabrikaları var. Şimdi ailesiyle ilişkileri çok kötü. Onu dinsiz olarak görüyor ve zengin babası geçimi için beş kuruş dahi vermiyor. Bu adamın çocuğunu iyi tanıyorum, alışık olmayan bir zekâ ve mükemmel bir yüreğe sahip. Keskin bir zekaya sahip ve gece gündüz demeden emekçilerin kurtuluşu için savaşıyor.” (Mohr und General, Erinnerungen an Marx und Engels, 1970, s.440)

Lenin de Engels’i, “Marx’tan sonra uygar dünyanın modern proletaryasının en yetkin bilim adamı ve öğretmeni” olarak niteler.

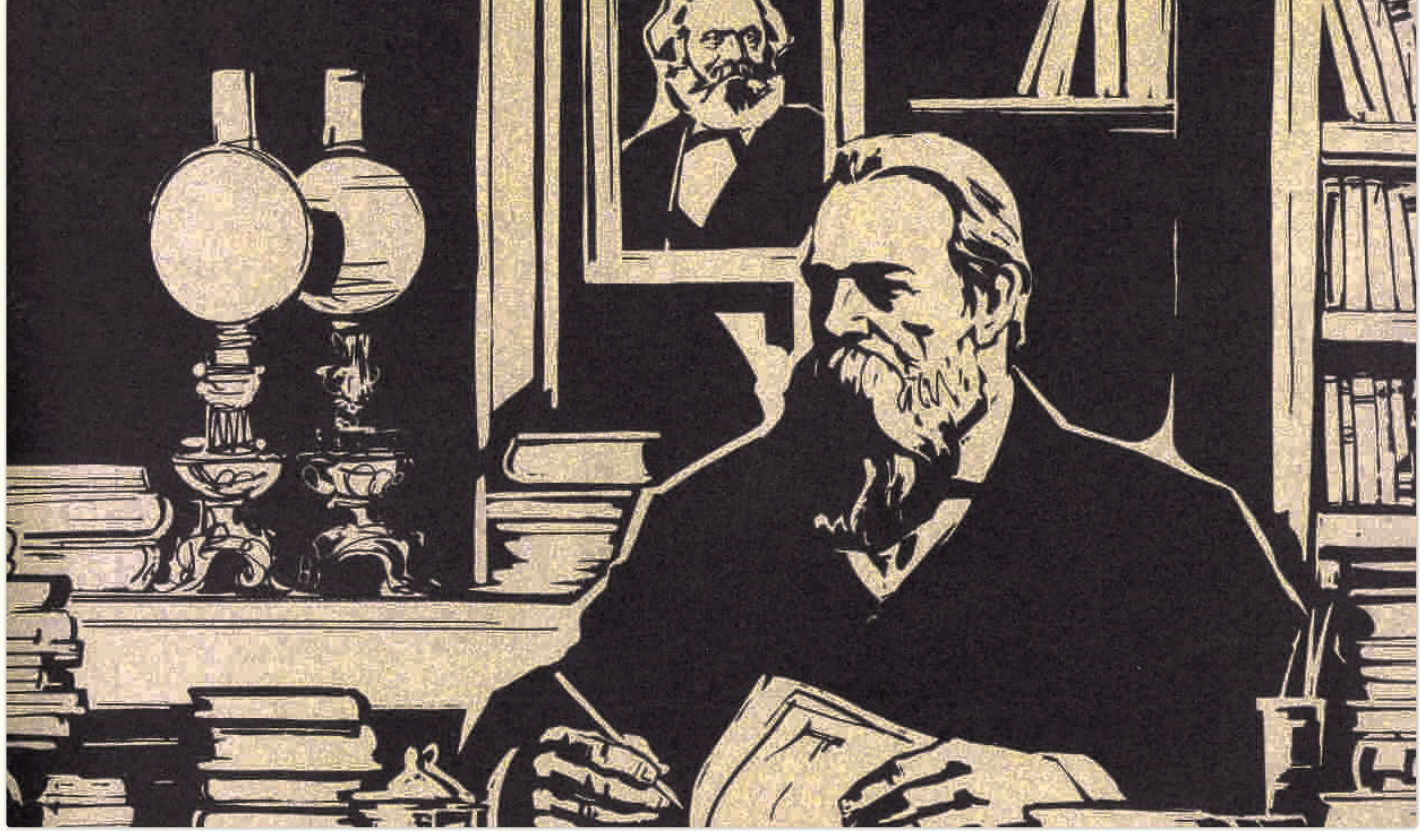
Marx’ın dava arkadaşı Friedrich Engels’in, bilimsel sosyalizmin ortaya çıkması ve olgunlaşmasındaki bağımsız katkıları gözetilmeden Marksizm anlaşılabilir. İşçi sınıfının devrimci dünya görüşü olan diyalektik ve tarihsel materyalizmin ekonomi-politik, sınıf mücadelesi ve sosyalizmin teorisi alanlarında gelişmesi, Engels’in özgün katkılarına sıkı sıkıya bağlıdır. Doğa biliminin sorunları, tarih bilimi, dil bilimi ve estetik Engels’in imzasını taşır.

İşçi sınıfının devrimci dünya görüşü olan diyalektik ve tarihsel materyalizmin ekonomi-politik, sınıf mücadelesi ve sosyalizmin teorisi alanlarında gelişmesi, Engels’in özgün katkılarına sıkı sıkıya bağlıdır. Doğa biliminin sorunları, tarih bilimi, dil bilimi ve estetik Engels’in imzasını taşır. Eleanore Marx’ın vurguladığı gibi: “Hiçbir şey ona yabancı değildir. Doğa tarihi, botanik, kimya, fizik, dil bilimi...”

Savaş tarihi ve askeri bilime katkı bakımından da Marx’ın her zaman başvurduğu otoritedir Engels. “Herhangi bir askeri olay yaşandığında güvenerek hemen başvurduğum Manchester’deki savaş bakanlığıdır.” demektedir Marx.

SADECE “İKİNCİ KEMAN” MI?

1844 yazının son günlerinde Paris’te unutulmaz bir buluşma gerçekleşir. Engels, Manchester’dan Barmen’e giderken yolu, bir yıldan beridir Paris’te yaşayan Marx ile kesişir. Bu buluşma on günü bulur. İkisi de, işçi sınıfının kurtuluşu da-

Marx’ın dava arkadaşı Friedrich Engels’in, bilimsel sosyalizmin ortaya çıkması ve olgunlaşmasındaki bağımsız katkıları gözetilmeden Marksizm anlaşılabilir. İşçi sınıfının devrimci dünya görüşü olan diyalektik ve tarihsel materyalizmin ekonomi-politik, sınıf mücadelesi ve sosyalizmin teorisi alanlarında gelişmesi, Engels’in özgün katkılarına sıkı sıkıya bağlıdır. Doğa biliminin sorunları, tarih bilimi, dil bilimi ve estetik Engels’in imzasını taşır.

vasının savunucuları olarak, materyalist dünya görüşü ve birçok teorik konuda aynı sonuçlara vardıklarını saptarlar.

Mehring Engels’in Marx’tan bağımsız olarak aynı bilimsel sonuca vardığının altını çizer: “Engels’in İngiltere’de geçirdiği yirmi bir ay, Marx’ın Paris’te geçirdiği yıla aynı anlamı taşıyordu. Yurt dışında aynı sonuca ulaşırken ikisi de Alman felsefe okulundan hareket etmişlerdi; fakat Marx çağın kavgalarını ve gereklerini Fransız Devrimi temelinde kavrarken, Engels aynı kavrayışa İngiliz sanayi temelinde ulaşmıştı.”

Daha sonra Engels, Köln Komünist Birliği üzerine anılarını yazarken, bu buluşmayı şöyle anlatacaktır: “1844 yazında Paris’e Marx’ı görmeye gittiğimde tüm teorik sorunlar üzerinde tam bir anlaşma içinde olduğumuzu gördük ve işbirliğimiz bu tarihte başladı. 1845 ilkbaharında Brüksel’de tekrar buluştüğümüz zaman,

Marx, *anlaştığımız ilkeler üzerine tarihi materyalist kuramını inşa etmişti bile! Ve beraberce bu yeni anlayışı ayrıntılı bir şekilde, her yönde geliştirmeye koyulduk.*”

Engels İngiliz kapitalizminin çalışma koşullarının yarattığı sorunları, işçi sınıfının durumunu yakından izlerken, aynı dönemde Marx felsefi sorunları yanıtlama çabası içindedir.

Engels 1885 yılında şunları yazar: “40 yıl önce Manchester’da, şimdiye kadar tarih yazımında herhangi bir rol verilmeyen ya da sadece aşağılayıcı bir anlam atfedilen ekonomik gerçeklerin, en azında modern dünyada belirleyici bir tarihsel güç olduğu suratımıza çaptı.”

Engels 1843 yılında “Politik Ekonominin Eleştirisi için bir Taslak” başlığını taşıyan ilk ekonomik incelemesini ve kapitalizm eleştirisini kaleme alır. Marx bu eserin bir yıl sonra Alman-Fransız Yıllıklarında basılmasını sağlar. Bu taslak Marx’ı

derinden etkiler. Öyle ki, ölümsüz eseri Kapital’in alt başlığı “Politik Ekonominin Eleştirisi”dir.

Marx daha sonra dostu Engels’in bu alandaki katkılarına pek çok kez işaret eder. Ortak çalışmalarının bu başlangıcını “Politik Ekonominin Eleştirisine Katkı”ya “Önsöz”de şöyle anlatır:

“Deutsch-Französische Jahrbücher’de, iktisadi kategorilerin eleştirisine katkının dâhice taslağını yayınlamasından beri yazışarak devamlı surette fikir alışverişinde bulunduğum Friedrich Engels, benim vardığım sonuca, başka bir yoldan (İngiltere’de Emekçi Sınıfların Durumu adlı yapıyla karşılaştırmız) ulaşmıştı. 1845 ilkbaharında, o da gelip Brüksel’e yerleştiği zaman, birlikte çalışmaya ve Alman felsefesinin bakış açısı karşısında olan kendi bakış açımızı oluşturmaya karar verdik: bu, gerçekte, bizim geçmişteki felsefi bilincimizle he-

saplaşmamızdı.”

Paul Lafargue, o döneme kadar esas olarak felsefe, tarih, hukuk bilimi ve matematik ile uğraşan Marx'ın düşünce yönünün değişmesinde Engels'in rolünün belirleyici olduğunu belirtir. (*Mohr und General, Erinnerungen am Marx und Engels*, 1970, s.479)

Marksizm üzerinde araştırmalarıyla tanınan Fransız düşünür Georges Labica da, Engels'in Marx'ın düşünce yönelimi üzerinde etkisinin bilinenden daha fazla olduğu iddia eder. İdealizmin eleştirisi, Feuerbach materyalizmi ve din eleştirisi, ütopyik sosyalizm eleştirisi, en önemlisi de işçi sınıfının rolü, vb. konularda Engels'in ilk ipuçları verdiğinin altını çizer.

Engels'in katkılarını defalarca vurgulayan Marx, Engels'e yazdığı bir mektupta, “Biliyorsun, bu konularda, birincisi, ben biraz arkadan geliyorum; ve ikincisi, senin ayak izlerinden yürüyorum.” demektedir. (*Brief von Marx an Engels, Briefe, Bd.3, s.218*)

Engels'in teorik bakışına ve birikimine büyük değer veren Marx, 20 Ağustos 1862 tarihli mektubunda ise şunları yazar: “Birkaç günlüğüne gelebilir misin? Eleştirimde (*Kapital*) birçok eski şeyi kenara bıraktım, birkaç konuya ilişkin sana danışmak istiyorum.”

Marx daha sonra Engels hakkında şunları söyleyecektir: “Gerçek bir evrensel sözlük (...), günün ve gecenin herhangi bir saatinde çalışabilen, tam ve ayık, şeytan gibi hızlı yazıp kavrayabilen...” (Manfred Kleim, *Zeitgenossen über Friedrich Engels*, 1970, s.367)

Marx ve Engels'in ortak ürünlerinden daha az bilineni ise gazete yazılarıdır. *The New York Daily Tribune*, dünyada olup bitenleri yorumlaması için Marx'tan makale yazmasını talep eder. Çin'den Avrupa'ya pek çok olayın yorumlandığı 200'ün üzerinde makale yaklaşık on sene bu Amerikan gazetesinde yayınlanır ve Engels'in ekonomik desteğinin bir parça kısıtlanmak zorunda kaldığı dönemleri geçirebilmesini sağlar. Marx Kapital üzerine çalışmasını sürdürürken, makalelerin pek çoğunu Engels kaleme alarak Marx adına gazeteye gönderecek ve gerçek yazarı uzun yıllar bilinmeyecektir.

Kırk yıllık ortak çalışma sürecinde teorinin gelişmesine özgün katkıları olan Engels, özellikle ekonomi ve tarih alanlarındaki temel fikirlerin Marx'a ait olduğunun altını çizmiş ve büyük bir alçakgönüllülikle şunları söylemiştir: “Bir ömür boyunca, bana uygun düşen işi yaptım, yani ikinci keman oldum; doğrusu alnımın ağıyla, az çok bu işin üstesinden geldiğime inanıyorum. Ve Marx gibi olağanüstü bir birinci kemana sahip olduğum için mutluyum.”

Oysa oynadığı rol “ikinci keman” ol-

manın çok ötesindedir.

ENGELS'SİZ MARKSİZM DÜŞÜNÜLEMEZ!

Yeni dünya görüşünün, marksist tarih ve sınıf mücadelesi teorisinin işçi sınıfı hareketi içinde yaygınlaşmasında, materyalist dünya görüşünün pratikte vücut bulmasında Engels eserleriyle olağanüstü bir katkı sağlamıştır. *Ekonomi Politğin Bir Eleştiri Denemesi (1844)*, *İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu (1845)*, *Komünizmin İlkeleri (1847)*, *Köylüler Savaşı (1850)*, *Almanya'da Devrim ve Karşı-Devrim (1848-51)*, *Doğanın Diyalektiği (1875-82)*, *Anti-Dühring (1878)*, *Ütopyik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm (1880)*, *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni (1884)*, *Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu (1888)*, *Tarihte Zorun Rolü (1896)*

Ayrıca Engels'in kaleme aldığı, Marx'ın *Fransa'da İç Savaşına Giriş (1891)*, *Sosyal Demokrat Program Taslağının Eleştirisi Üzerine (1894)*, *Fransa ve Almanya'da Köylü Sorunu (1894)*, Karl Marx'ın *Fransa'da Sınıf Mücadeleleri 1848-1850'ye Giriş (1895)* gibi eserler de devrimci proletarya için teorik-politik açıdan paha biçilmez değerdedir.

Marx ile ortak yayınlanan eserleri de, onun işçi sınıfının devrimci teorisinin gelişmesinde oynadığı rolü tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır.

Engels, Marx'ın ölümünden sonra sosyalist hareketin baş temsilcisi ve fikir hocası konumundadır. Gelen eleştirilere yanıt verip marksist teoriyi geliştirirken, bir yandan da Marx'ın eserlerinin yayımlanması işini üstlenir.

Engels için “daha yaratıcı ve düşünce yapısı evrenseldi” diyen Kautsky, Marx'ın ölümünden sonra her türlü çarpıtma ve saldırıya karşı marksist teoriyi cepheden savunmanın onun omuzlarında olduğunu söyler. Tüm dünyada işçi sınıfı hareketi tarafından tartışılmaz bir teorik otorite olarak tanınması, büyük bir saygı ve güven duyulmasının gerisinde de onun sadece teorik değil somut pratik-politika çabaları olduğuna işaret eder.

“Gerçek olan, Marx'ın düşünce ve yazılarını sadeleştiren, okunacak duruma getiren, kitlelere taşıyan Engels'tir” diyen Franz Mehring, “Günlük gazetecilik çalışmaları için Marx'tan daha donanımlı” olduğunu vurgular.

Engels'in ölümünden sonra Adler ise, “Bizim en büyük politikamız, en büyük taktiklerimiz şüphesiz Friedrich Engels'ti” der.

Hayatı ve mücadelesi işçi sınıfının mücadelesine ışık tutmaya devam ediyor!

Engels: Proletaryanın kurtuluşu mücadelesinin gönüllü savaşçısı

Clara Zetkin

(...)

“Engels'in sömürülenlerin kurtuluş mücadelesi için yaptıkları, Marx'ın kazanımlarından ayıramaz ve kendisine sonsuza kadar teşekkür etmeyi zorunlu kılar. O, yeni çağın devrimci gelişiminin tarihine silinmez bir biçimde damgasını vurmuştur ve bilim tarihçelerine ateşli esin kaynağı olmuştur.

“Bir teorisyen olarak, Engels, Marx'la birlikte mülksüzleştirilenlerin kurtuluş mücadelesinde sarsılmaz, sağlam bir bilimsel temel oluşturdu. Onunla birlikte, sınıf bilinçli işçilerin üzerine, düşmanı yanılmaz şekilde mağlup edecek güçlü, keskin zihinsel zirvi dövdü. Ve arkadaşı yaşamının eserini (*Kapital*) tamamlamadan hayata veda ettiğinde, entelektüel mirasçı ve vasi olarak, bitmemiş olanı tamamlamanın kıyaslanamayacak kadar yüksek ve zor göreviyle karşı karşıya kaldı.

“Kendinden başka hiç kimsenin yapamayacağı şekilde bu görevi yerine getirdi. Ayrılmaz ikili Marx-Engels, proletaryanın tarihsel görevini ve tarihsel gücünü açıkça anlayan ilk kişilerdi. İşçi sınıfının acılarını, sadece hayırseverlerin sıcak kalbiyle değil, derin araştırmacı ve cesur düşünürler olarak, mücadele eden proletaryayı modern tarihi geliş-

min ana taşıyıcısı, sorumlusu görek hissetmişlerdi. Sınıf mücadelelerinin tarihi itici gücüne dikkat çektiler. Mülk sahiplerinin adalet duygusu ve sömürülenlerin gözyaşlarının gücünün kurtarıcı olduğu hayallerini silip süpürdüler.

“Mülksüzleştirilenlere, sadece sınıfın sınıfa karşı bilinçli mücadelesi yoluyla kurtuluşlarının gerçekleşeceğini öğrettiler.

“İşçi sınıfının kurtuluşu işçi sınıfının eseri olmalıdır. Daha 1848'de işçi dünyasının ölümsüz Komünist Manifesto'sunda ‘Bütün ülkelerin proleterleri, birleşin!’ çağrısını yapmışlardı. Ve tekrar tekrar proletaryayı, geleceğin güneşli toplumuna giden tek yol olarak siyasal iktidarın, devletin fethine yönlendirdiler. Engels heyecanlı, verimli, tavsiyelerde bulunan, söz ve eylemle yardımcı olan ama hiçbir zaman genel duruma nesnel bakışı yitirmeden, koşulların soğukkanlı değerlendirmesini yaparak, taktikçi, stratejist ve emsalsiz teorisyen biri olarak adım adım, hedefin farkında olan işçi sınıfının fetih yürüyüşüne eşlik etti.”

(...)

(*Die Gleichheit/Eşitlik dergisi, Sayı:17, 21 Ağustos 1895*)

Materyalist tarih anlayışı üzerine

ENGELS'TEN BRESLAU'DAKİ W. BORGİUS'A...

Londra, 25 Ocak 1894

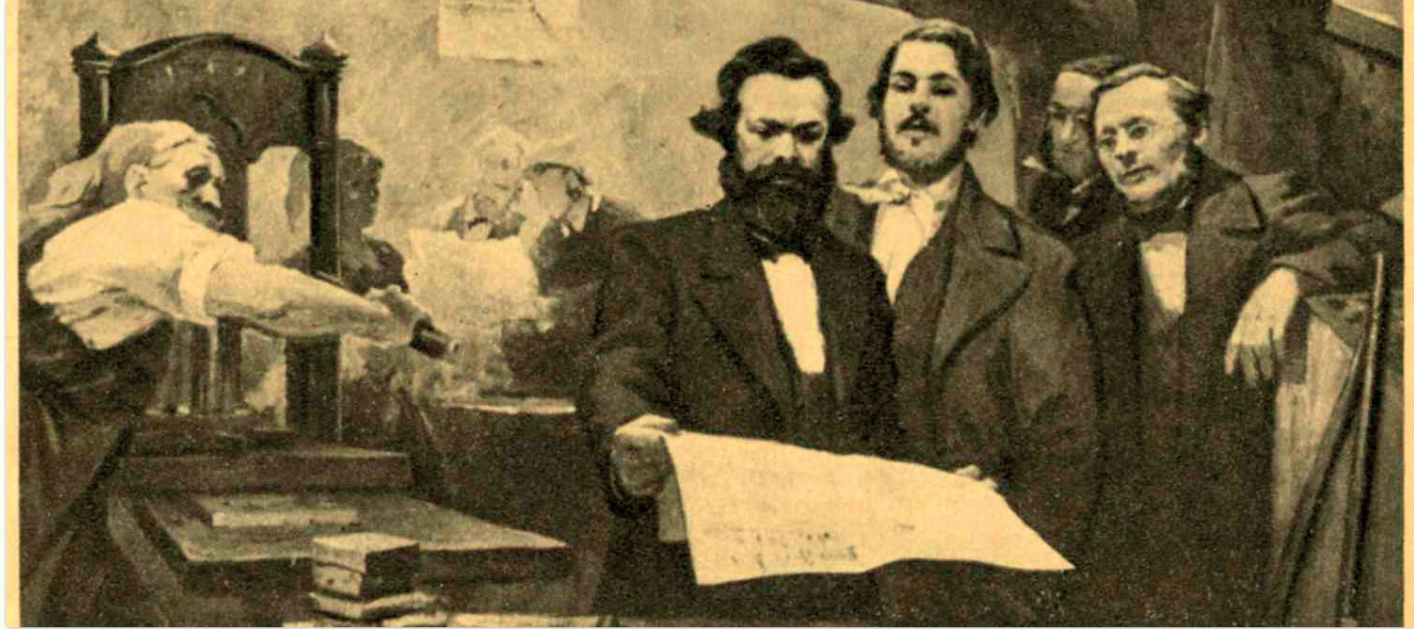
Sayın Bay,
Sorularınızı aşağıda yanıtlıyorum:

1. Toplum tarihinin belirleyici temeli olarak kabul ettiğimiz ekonomik ilişkilerden, belli bir toplumda insanın, yaşama araçları üretiminin ve (işbölümü varolduğu sürece) ürünleri değişiminin biçimini anlıyoruz. Öyleyse, ekonomik ilişkiler, tüm üretim ve ulaştırma tekniklerini içerirler. Bizim yaklaşımımıza göre bu teknik, ayrıca değişim biçimi ve ondan öte, ürünlerin dağılımını ve buradan giderek kabile toplumlarının çözülmesinden sonra, sınıflara bölünüşü ve onun sonucunda egemenlik ve kölelik ilişkilerini ve onun da sonucu olarak devlet, politika, hukuk, vb. yi belirler. Ekonomik ilişkiler, ayrıca üzerinde gerçekleştikleri *coğrafi temeli* ve geçmişten -çoğu zaman yalnızca gelenek ya da *vis inetriae** nedeniyle- aktarılan ve yaşayan daha önceki ekonomik gelişme aşamalarının kalıntılarını da kapsar; ve elbette bu tür bir toplumu saran dış çevreyi de içine alır.

Sizin değindiğiniz gibi, teknik geniş ölçüde bilimin durumuna bağlıysa, bilim de ondan daha çok tekniğin *durumuna* ve *gereksinimlerine* bağlıdır. Toplumun teknik gereksinimleri olduğu zaman, o bilimi on üniversitenin yapacağından daha çok canlandırır. Tüm hidrostatik (Torricelli vb.), 16. ve 17. yüzyıllarda İtalya'da dağ sellerinin düzenlenmesi yolundaki dirimsel gereksinmeden çıktı. Elektrik üzerine, ancak elektriğin teknik kullanımı bulunduktan sonra ussal bir şeyler biliyoruz. Ama, ne yazık ki, Almanya'da, bilimlerin tarihini, sanki bilimlerin gökten düşmüş gibi yazma alışkanlığı edinilmiş.

2. Biz ekonomik koşulları, tarihsel gelişmeyi son kertede belirleyen olarak görüyoruz. Ama ırkın kendisi ekonomik bir etmendir. Ancak bu bağlamda iki nokta gözden kaçırılmamalıdır:

a) Politik, hukuksal, felsefi, dinsel, yazınsal, sanatsal, vb. gelişme ekonomik gelişmeye dayanır. Ama bütün bunlar, birbirlerini olduğu gibi, ekonomik temeli de etkiler. Bu demek değildir ki ekonomik durum *nedendir*, *yalnızca o etkendir*, bundan başka her şey ancak edilgen sonuçtur. Tersine, her zaman *son kertede* ağırlığını koyan ekonomik zo-

runluluk temeli üzerinde bir etkileşim vardır. Örneğin devlet, koruyucu gümrükler, serbest ticaret, iyi ya da kötü mali sistem ile bir etki yapar; ve Almanya'nın 1648'den 1830'a değin sefil ekonomik durumundan kaynaklanan, kendisini önce *pietism* ** ile, sonra duygusallık, prenslere ve soylulara yaltaklanarak kulluk etme ile dışavuran Alman darkafalının aşırı beceriksizliği ve güçsüzlüğü bile ekonomik etkiden yoksun değildir. Bu ekonomik düzelmelerin önündeki en büyük engellerden biriydi ve süregelen sefilliği dayanılmaz duruma getiren Devrime ve Napoléon savaşlarına dek sarsılmadı. Onun içindir ki, şurada burada salt kolaylık olsun diye düşünölmek istendiği gibi, ekonomik durumun otomatik bir etkisi yoktur, tersine, insanlar tarihlerini kendileri yaparlar; yalnız, kendilerini koşullayan verili bir çevrede ve önceden varolan edimsel ilişkiler temelinde. Bunlar arasında, tek başına sizi anlamaya götürecek ipucunu oluşturan ekonomik ilişkiler öteki -politik ve ideolojik- ilişkilerden ne denli çok etkilenebilir olurlarsa olsunlar, gene de, son kertede belirleyici olan ilişkilerdir.

b) İnsanlar, kendi tarihlerini kendileri yaparlar; ama henüz, genel bir plana göre, ve hatta belirli, örgütlü, verili bir toplum çerçevesi içinde, bir kollektif istence uyararak değil. İnsanların beklentileri birbiriyle çatışır ve işte tam da bu nedenle bütün bu toplumlar, tümleyen ve açığa vurana *raslantı* olan *zorunluluk* tarafından yönetilir. Burada kendini

raslantı aracılığıyla ortaya koyan zorunluluk, gene sonal olarak ekonomik zorunluluktur. Bu bağlamda üzerinde durulması gereken, büyük adamlar denen sorundur. Şöyle şöyle bir adamın ve tam da o adamın, belli bir zamanda, belli bir ülkede ortaya çıkışı, kuşkusuz yalnızca bir şanstır. Ama o eğer ortadan kaldırılsa, ikame edilmesi gereği ortaya çıkar ve bu ikame, iyi ya da kötü, ama uzun zamanda bulunur. Napoléon'u, işte tam da o Korsikalıyı, bizzat kendi savaşlarıyla tükenen Fransa Cumhuriyetinin askeri diktatör olarak gereksinmesi raslantıydı; ama ortada bir Napoléon olmasaydı, onun yerini birinin dolduracak olduğunu, gerek duyulduğu zaman birinin mutlaka bulunduğu olgusu kanıtlamaktadır: Sear, Augustus, Cromwell, vb.. Marks, materyalist tarih anlayışını keşfettiyse de, Thierry, Mignet, Guizot ve 1850'ye kadar ki tüm İngiliz tarihçiler, bu yolda çaba gösterildiğinin kanıtıdır; aynı kavramın Morgan tarafından da keşfedilmiş olması, zamanın bu keşif için olgunlaşmış olduğunu ve bu kavramın keşfedilmesinin artık *gerekli* hale geldiğini kanıtlar.

Tarihteki bütün diğer olumsuzluklar [raslantılar] ve görünürdeki olumsuzluklar [raslantılar] için böyledir. İrdelediğimiz alan ekonomiden ne denli uzaklaşır ve salt soyut ideolojininkine ne denli yaklaşırsa, gelişmesinin o denli raslantı gösterdiğini ve eğrisinin o denli zikzak çizdiğini görürüz. Ama eğrinin ortalama eksenini işaretlerseniz, dikkate alınan dönem ne denli uzun ve ilgilenilen alan

ne denli geniş olursa, bu eksenin, ekonomik gelişme eksenine o denli yaklaştığını ve o denli koşut olma eğilimi gösterdiğini görürsünüz.

Almanya'da doğru anlamının önündeki en büyük engel, ekonomik tarihin, yazında, sorumsuzca ihmal edilmesidir. Güç olan yalnızca, insanın kendisine okulda belletilen tarihsel nosyonlardan kurtulması değildir; bunu yaşamayı için gereken materyali bulup alması daha da güçtür. Örneğin, ihtiyar G. Von Gülich'in sayısız siyasal olgunun aydınlatılmasında yararlı olan birçok bilgi içeren yorumsuz materyal koleksiyonunu kim okumuştur?

Aklıma gelmişken, 18 *Brumaire*'de Marks'ın verdiği iyi örnek, sanırım, sorularınıza oldukça iyi bir yanıt olacaktır, çünkü pratik bir örnektir. Dahası, gördüğüm kadarıyla konuların çoğuna ben zaten *Anti-Dühring I*, bölüm 9-11'de; II, bölüm 2-4'de; III, bölüm 1'de; ya da "Giriş"te ve *Feuerbach*'in son bölümünde de değinmiştim.

Lütfen, yukarda söylediklerimi, kılı kırk yarararak değerlendirmeyin, ama genel ilintiyi aklınızda tutun; bir yazıyı yayınlanmak üzere hazırlarken, sözcüklere gösterdiğim özeni, zamanımın olmayışı nedeniyle burada gösterememekten üzgünüm...

* *Eylemsizlik (atalet) gücü*
** 17. yüzyılın sonunda ve 18. yüzyılın ilk yarısında lutherci kilise içinde bir akım. Dinsel inancın dogmatik formüllerden daha yüce olduğunu öne sürüyordu.

(Seçme Yapıtlar, Cilt-3, Sol Yayınları)

Doğumunun 200. yılında Engels...

Proletaryanın büyük önderi eserleriyle hep yaşayacak!

M. İmran

Modern proletaryanın iki büyük öğretmeni olan Friedrich Engels 28 Kasım 1820 tarihinde Prusya krallığının Ren eyaletindeki Barmen kentinde (bugün Almanya'nın Wuppertal kenti) doğdu.

Pamuklu dokuma üreticisi bir fabrikatörün çocuğu olan Friedrich Engels, ilkokulun ardından reformcu liberal eğitim veren bir liseye devam etti. Son sınıfta iken bağnaz babasının zorlamasıyla öğrenimini yarıda bırakarak aile işletmesinde muhasebeci olarak çalışmaya başladı. 1838 yılında ise ticareti daha iyi öğrenmesi için Bremen'e sanayici Heinrich Leopold'un yanına gönderildi. Engels dört yıl kaldığı Bremen'de edebiyat ve sanat çevreleriyle tanıştı. Değişik gazetelere makale, şiir ve drama türünde yazılar gönderdi. Kapitalist ekonomi hakkında derin bir birikim edindiği bu yıllarda yazdığı makalelerle gazetecilikle de tanıştı.

Bremen'deki işi onun siyasal ve bilimsel eğitimini sürdürmesini engellemedi. Bu dönemde Almanya'da felsefi tartışmalarda öne çıkan Hegel öğretisine eğilim duydu. Berlin Üniversitesi'nde profesör olarak görev yapan Hegel, Lenin'in deyişiyle, "hizmetinde bulunduğu mutlakiyetçi Prusya devletinin bir hayranı idiyse de, ... öğretisi devrimciydi." (Lenin *)

Gençlik yıllarında Karl Marx da genç Hegelcilerdendi. Düşünsel derinleşmeyle beraber, "Marx ve Engels, Hegel'in öncesiz ve sonrasız gelişme süreci düşüncesini savunup sahiplenirken, önyargılı idealist görüşlerini reddettiler." (Lenin) Hegel ve diğer Hegelcilerden farklı olarak Marx ve Engels, yaşama materyalist bir gözle bakıyorlardı. İlk ve esas olanın düşünce değil madde olduğunu, evreni/maddeyi yaratanın ruh değil, tersine ruhu yaratanın madde/doğa olduğunu savundular.

Berlin'de 1841 yılında Prusya ordusunda askerlik yaptığı süreçte Berlin Üniversitesi'nde felsefe derslerini takip etti. Edindiği birikimle değişik gazetelere "Friedrich Oswald" takma adıyla makaleler yazmaya devam etti ve genç Hegelcilerle ilişki içerisine girdi.

Askerlik sürecini de değerlendirerek, askeri strateji ve askerlik konusunda ya-

zılar yazdı. Daha sonra ayaklanma yıllarında barikatlarda dövüşmesi, edindiği tecrübeler ışığında makaleler kaleme alması nedeniyle yoldaşları ona "General Engels" payesini layık görmüşlerdi.

Bir bilim insanı titizliğiyle araştıran ve sorgulayan Engels, "proletaryayı, İngiltere'de, babasının ortağı bulunduğu ticarethanede çalışmak için 1842 yılında geldiği, İngiliz sanayinin merkezi olan Manchester'da tanıdı." "Fabrikanın bürosunda oturmakla yetinmedi, işçilerin başlarını soktukları sefil mahalleleri gezdi, onların yoksulluk ve sefaletini kendi gözleriyle gördü. Ama kendini kişisel gözlemleriyle sınırlamakla da kalmadı. İngiliz işçi sınıfının durumu hakkında kendinden önce yazılanların tümünü okudu, ele geçirebildiği bütün resmi belgeleri büyük bir dikkatle inceledi." (Lenin)

Bu çalışma ve gözlemlerini "İngiltere'de Emekçi Sınıfın Durumu" başlığıyla 1845'te kitap olarak yayınladı. Engels'in bu çalışmasının önemi konusunda Lenin şunları söylüyordu: "Proletaryanın yalnızca acı çeken bir sınıf olmadığını; aslında proletaryayı dayanılmaz bir biçimde ileri iten ve nihai kurtuluşu için savaşımaya zorlayan şeyin içinde bulunduğu utanç verici ekonomik durum olduğunu söyleyen ilk kişi Engels'tir. Ve savaşan proletarya kendine yardım edecektir. İşçi sınıfının politik hareketi, kaçınılmaz olarak, işçileri tek kurtuluşlarının sosyalizmde olduğunu kavramaya götürecektir. Öte yandan sosyalizm, ancak, işçi sınıfının siyasal savaşımının amacı olduğu zaman, bir güç olacaktır."

Engels'in "demokrat" kimliği İngiltere'ye geldikten sonra "sosyalist" bir karakter kazandı. "Manchester'da o zamanın İngiliz işçi hareketinde etkin olan kişileriyle ilişki kurdu ve İngiliz sosyalist yayınları için yazmaya başladı." (Lenin)

Daha önce Köln'de karşılaşmış olan Marx ve Engels, 1844 Ağustos'u sonunda Paris'te görüştüler. Engels'in Alman-Fransız Yıllığı'na göndermiş olduğu makale Marx'ı çok etkilemişti. Paris'te yaşamları boyu sürecek bir dostluk ve işbirliğinin temellerini attı. Yıllarca sonra Engels bu buluşmaya ilişkin şunları yazmıştı: "1844 yazında Paris'e Marx'ı görmeye gittiğimde tüm teorik sorunlar

üzerinde tam bir anlaşma içinde olduğumuzu gördük ve işbirliğimiz bu tarihte başladı. 1845 ilkbaharında Brüksel'de tekrar bulduğumuz zaman, Marx, anlaştığımız ilkeler üzerine tarihi materyalist kuramını inşa etmişti bile! Ve beraberce bu yeni anlayışı ayrıntılı bir şekilde, her yönde geliştirmeye koyulduk."

Engels 1845'ten 1847'ye kadar Brüksel ve Paris'te kütüphanelerde çeşitli bilimsel incelemeler yapıyor ve aynı zamanda bu çalışmalara paralel Brüksel ve Paris'teki Alman işçileri arasındaki pratik örgütsel çalışmalarda bulunuyordu.

Sınıfla olan bağlarını canlı tutan Engels Marx'la birlikte, "gizli Alman Komünist Birliği ile ilişkiler kurdular, birlik, onları, kurmuş buldukları sosyalizmin temel ilkelerinin açıklanması ile görevlendirdi. Marx ve Engels'in ünlü Komünist Partisi Manifestosu böyle doğdu, 1848'de yayınlandı." (Lenin)

Fransa'da başlayan ve öteki Avrupa ülkelerine yayılan 1848 Devrimleri sürecinde Marx ve Engels Prusya'ya döndüler. Marx Köln'de yayınlanan demokratik Neue Rheinische Zeitung'un editörlüğünü yapmaya başladı. Engels de fabrika işçilerinin çalışma koşullarını ele alan makalelerini Neue Rheinische Zeitung'a gönderiyordu.

İşçi ve emekçilerin mücadeleleriyle hep ilişki içerisinde olan Marx ve Engels, "Gerici güçlere karşı, halkın özgürlüğünü ve çıkarlarını savunmada sonuna kadar mücadele ettiler. Bildiğimiz gibi, gericiler üstün geldiler. Neue Rheinische Zeitung yasaklandı. Sürgün olduğu sırada Prusya yurttaşlık hakkını yitirmiş olan Marx, sınır dışı edildi." Engels ise, "Silahlı halk ayaklanmasında yerini aldı, üç muharebede, özgürlük için dövüştü ve isyancıların yenilgisinden sonra" (Lenin) İngiltere'ye gitmek zorunda kaldı. Ondan önce sürgün olan Marx da Londra'ya gelmişti.

Marx Londra'da kalırken Engels Manchester'e yazıhane işine döndü. Bu süreçte Marx ile Engels arasındaki dostluk daha da derinleşti. Engels'in bu işe dönmesinin temelinde Marx'ın çalışmalarını desteklemek için maddi katkı sunmak yatıyordu.

Marx ve Engels sürgünde geçen zorlu koşullara karşı teorik çalışmalarını sür-

dürdüler ancak bununla sınırlı kalmadılar. Teori ile pratiğin diyalektik bağının bilinciyle işçi sınıfının örgütlenmesine de önderlik ettiler. "1864'te Marx, Uluslararası İşçi Birliği'ni kurdu ve bu kuruluşa bir on yıl boyunca önderlik etti. Engels de bu çalışmalarda aktif bir görev aldı. Marx'ın fikirlerine uygun olarak, bütün ülkelerin proletaryasını birleştiren Uluslararası Birliğin çalışması, işçi sınıfı hareketinin gelişmesi içinde son derece önemli bir yer tutmaktadır. Ama, Uluslararası Birliğin yetmişlerde (1870) kapatılması bile, Marx ve Engels'in birleştirici rollerini aksatmadı. Tersine, denilebilir ki, işçi sınıfının manevi önderleri olarak, önemleri, hareketin kendisinin de kesintisiz büyümesi nedeniyle, sürekli olarak arttı." (Lenin)

1870'e kadar Manchester'da yaşayan Engels, Londra'da yaşayan Marx'la günlük mektuplaşmalarla fikir alışverişini kesintisiz olarak sürdürdü. 1870'te Londra'ya taşınan Engels, Marx ile çalışmalarını 1883'te Marx'ın ölümüne dek devam ettirdi.

Dostu Karl Marx'ı yitiren Engels'in sorumlulukları katlanarak artmıştı. Sınıf örgütleriyle bağlarını devam ettirmenin yanı sıra Marx'ın yarım bıraktığı çalışmaları tamamlamak da ona düşmüştü. "Engels, Avrupa sosyalistlerinin danışmanı ve önderi olmayı tek başına sürdürdü. Onun öğüt ve direktifleri, aynı ölçüde, hükümetin zulmüne karşı, hem güçleri hızla ve durmadan büyüyen Alman sosyalistleri tarafından, hem de ilk adımlarını iyi düşünmek ve tartmak zorunda olan İspanyol, Romen ve Ruslar gibi geri kalmış ülkelerin temsilcileri tarafından tutuluyordu. Bunların hepsi, yaşlı dönemde, Engels'in zengin bilgi ve deneyim hazinesinden yararlanıyorlardı." (Lenin)

Marx büyük eseri Kapital'in ancak ilk cildini tamamlayabilmiş, diğer notlarını düzenleyemeden hayata gözlerini yummuştu. Bu zorlu görev Engels'e kalmıştı. Engels büyük bir emek harcayarak, Kapital'in ikinci ve üçüncü ciltlerinin hazırladı. Kapital'in ikinci cildi 1885'te, üçüncü cildi de 1894'te yayınladı. Dördüncü cildin hazırlanmasına ne yazık ki Engels'in ömrü de yetmedi.

Kapital gibi dev bir eseri işçi sınıfına armağan etme görevini tamamlayan Engels, sayısız eseriyle de işçi ve emekçilerin mücadelesine ışık tuttu. 75 yıllık ömrünün nerdeyse üçte ikisini devrim ve sosyalizm davasına adadı.

Proletaryanın büyük savaşçısı ve öğretmeni Engels, 200. Yaşında işçi sınıfına yol göstermeye devam ediyor!

* V.İ. Lenin, Friedrich Engels, 1895 Sonbaharı

İEKK'den 25 Kasım eylem ve etkinlikleri

“Yaşamak için sosyalizm!”

İSTANBUL'DA EYLEM VE ETKİNLİK

İşçi-Emekçi Kadın Komisyonları (İEKK) bugün Avcılar'da “Baskıya, şiddete, sömürüye son! Yaşamak için sosyalizm!” şiarıyla etkinlik ve basın açıklaması gerçekleştirdi.

Etkinlik Mirabel Kardeşler, Hatice Yüreklili ve tüm devrim ve sosyalizm mücadelesinde şehit düşenler şahsında bir dakikalık saygı duruşu ile başladı. Ardından Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu'nun hazırladığı, 25 Kasım'ın tarihçesinin ve kadına yönelik şiddetle ilgili güncel gelişmelerin anlatıldığı sinevizyon izlendi.

Etkinlik şiir dinletisinin ardından forum bölümüyle devam etti. Etkinliğin ardından Marmara Caddesi Deprem Anıtı önünde eylem yapıldı. Basın açıklamasında İEKK imzalı “Baskıya, sömürüye, şiddete son! Yaşamak için sosyalizm!” ozaliti açıldı. Ajitasyon konuşması ve ardından şiir dinletisiyle başlayan eylemde, kadına yönelik her türlü şiddet biçiminin kaynağında kapitalist sömürü düzeninin olduğu teşhir edilerek sosyalizm mücadelesini büyütme çağrısı yapıldı.

İEKK adına okunan basın metninde ise salgın sürecinde kadına yönelik şiddetin ve sömürünün arttığı vurgulandı. Tüm dünyada kadına yönelik şiddetin katlanarak arttığı bir dönemde, kadınların sokaklarda olmaktan geri durmadığı ifade edildi. Açıklama şu ifadelerle son buldu: “İşçi-Emekçi Kadın Komisyonları olarak başta emekçi kadınlar olmak üzere tüm işçi-emekçileri kadın cinayetlerine, şiddete, çocuk istismarına, sömürüye karşı örgütlenmeye çağırıyoruz. Kadın-erkek el ele, hep birlikte şiddetin ve sömürünün kaynağında duran kapitalist düzene karşı insanca yaşamak için sosyalizm mücadelesini büyütelim!”

Basın açıklamasının ardından Sinbo'da sendikalaştıkları için ücretsiz izne çıkartılan ve direnişe başlayan Sinbo direnişçisine söz verildi. Sinbo direnişine destek verme, ücretsiz izin saldırısına karşı mücadele etme çağrısı yapıldı. Basın açıklaması, kadına yönelik her türlü şiddete karşı “Yaşamak için sosyalizm!” çağrısı yinelenerek sonlandırıldı.

Basın açıklamasında “Yaşamak için sosyalizm!”, “Kadın-erkek el ele örgütlü mücadeleye!”, “Kadına yönelik şiddete son!”, “Kadın olmadan devrim olmaz, devrim olmadan kadın kurtulmaz!” slo-

ganları atıldı. Ayrıca İEKK imzalı “Kapitalizm şiddet üretir! Yaşamak için sosyalizm!”, “Çocuk istismarına son!”, “Baskı ve gericiliğe son!”, “Cinsel, ulusal, sınıfsal sömürüye son!” dövizleri açıldı.

ANKARA'DA ETKİNLİK: “SOSYALİZM YAŞATIR”

İşçi Emekçi Kadın Komisyonları tarafından Ankara'da etkinlik gerçekleştirildi. Açılış konuşmasının ardından 25 Kasım'ın tarihçesinin anlatıldığı sinevizyon gösterimi yapıldı.

Ardından İstanbul Sözleşmesi ve sözleşmenin iptaline yönelik politikalar neticesinde tüm dünyaya yayılan kadın eylemleri ile ilgili bir sunum yapıldı. İstanbul Sözleşmesi'nin hukuksal boyutuna değinilen sunumda, kadınların İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasına yönelik eylemlerinin desteklenmesi ve beslenmesi gerektiğine dikkat çekildi. Bununla birlikte “İstanbul Sözleşmesi yasaştır” şiarının, Kapitalist sistemin yarattığı kadın sorununa bir çözüm üretmediği gibi, verilmesi gereken sosyalizm mücadelesinin de üzerini örtmeye hizmet ettiğine vurgu yapıldı.

“Sosyalizmde Kadın” başlıklı, bir diğer sunumda da kapitalist sistemde ve Çarlık Rusya'sında kadınların yaşadığı sorunlara

değnilirken Ekim Devrimi ile beraber kadınların toplumsal yaşama katılmasına yönelik engellerin kaldırılmasına yönelik uygulanan politikalarından bahsedildi. Devrimle beraber kadınların çalışma ve yaşam koşullarındaki yeniliklere ve kazanımlarına vurgu yapıldı. Şiir dinletisinin ardından etkinlik sonlandırıldı.

GEBZE'DE 25 KASIM ETKİNLİĞİ

Gebze İşçi-Emekçi Kadın Komisyonları etkinlik gerçekleştirdi. Öğlen saatlerindeki etkinlikte salona “Kadın cinayetlerine, şiddete, çocuk istismarına, sömürüye karşı örgütlenmeye, mücadeleye!” ve “Kadın cinayetlerine, şiddete, çocuk istismarına, sömürüye karşı yaşamak için sosyalizm” yazılı ozalitler asıldı. Etkinlik Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu'nun 25 Kasım için hazırlanmış olduğu sinevizyonun izlenmesi ile başladı.

Ardından İEKK sunumu ile etkinliğe devam edildi. İEKK temsilcisi, dünyanın her bir köşesinde kadın ve çocuklara yönelik işlenen suçların insanı dehşete düşüren boyutlara vardığına değindi. Bu durumun, toplumdaki kadın sorununun varlığına ve yakıcılığına işaret ettiği, bu sorunu enine boyuna kavramak ve kalıcı bir çözüme kavuşturabilmek için de sorunun kaynağına yönelmek gerektiği vurgulandı. Devamında kadın sorununun

tarihsel kökenlerine dair bir anlatım gerçekleştirildi.

Kadın sorununun esasında emekçi kadın sorunu olduğunun altı çizilen sunum, kadın sorununu yine kendi ihtiyaçları çerçevesinde yeniden üreten günümüz kapitalist dünyasında yaşanan güncel sorunlara değinilerek devam etti. Kapitalizmin krizinden ve hakim siyasal gericilikten nasibini en fazla kadınların aldığı belirtilen sunumda; kadının bedeni, kimliğine, haklarına dönük müdahalelerin yoğunlaştığı, kazanılan temel hakların bugün bir bir gasp edilmek istendiği ve İstanbul Sözleşmesi'nden AKP iktidarının imzasını geri çekme çabasından bahsedildi.

Son olarak kadın sorununun kaynağını kurutmak için işçi-emekçi kadınların ve erkeklerin yaşamın her alanında örgütlenmesi ve mücadele etmesi gerektiği vurgulanarak sunum sonlandırıldı.

Sunumun ardından etkinliğe katılan emekçiler söz alarak kendi düşüncelerini dile getirdiler. Söz alan emekçiler çalışma yaşamında, eğitim alanında ve toplumsal yaşamda karşılaştıkları sorunları dile getirdiler. Feminist hareket, kadın işçiler ve pandemi sürecine dair gerçekleşen konuşmaların ardından etkinlik sona erdirildi.

Sinbo'da 25 Kasım

"Sendikalı olmak haktır! Ücretsiz izin değil, güvenceli ve sendikalı çalışmak istiyoruz!" diyen Sinbo işçileri fabrika önündeki direnişlerinin sekizinci gününde 25 Kasım etkinliği gerçekleştirdi.

"ÇİFTE SÖMÜRÜYE, ŞİDDETE KARŞI ÖRGÜTLENELİM!"

Fabrika önünde yapılan etkinlikte ilk olarak TOMİS açıklamasını Sinbo direnişçileri okudu. "Fabrikalarda, çifte sömürüye, şiddete, tacize ve mobbinge karşı örgütlenmeye, mücadeleye" başlıklı açıklamada "Bugün kadınlar tüm dünyada ve Türkiye'de baskı, sömürü ve şiddetle karşı karşıyadır. Fabrikalarda, işyerlerinde, sokakta, okulda, evde yani yaşamın her alanında taciz- tecavüz ve şiddet artarak devam ediyor" denildi. Kadına yönelik şiddetin boyutlarının anlatıldığı açıklamada, Sinbo fabrikasındaki direniş sürecinden bahsedildi. "Direnişimiz aynı zamanda Sinbo'da kadın işçilere uygulanan baskıya, mobbinge, tacize karşı da bir direniş." denilen açıklamada, emekçilere şu çağrı yapıldı: "Fabrikalarda çifte sömürüye, şiddete, tacize, mobbinge karşı örgütlenelim, mücadeleyi yükseltelim! Kadın-erkek el ele örgütlü mücadeleye! İşçilerin birliği sermayeyi

yenecek!"

TOMİS açıklamasının ardından kadın kurumlar adına konuşmalar gerçekleştirildi.

"OMUZ OMUZA MÜCADELE EDECEĞİMİZ GÜNLER YAKIN"

İşçi Emekçi Kadın Komisyonları (İEKK) adına yapılan konuşmada gelecek güzel günlerin yakın olduğuna değinilerek mücadeleyi yükseltme çağrısı yapıldı. İEKK konuşmasında dünya çapında yükselen mücadelelere işaret edilerek şunlar ifade edildi:

"Amerika'da nefes alamıyoruz eylemleri, Ortadoğu'da gerici rejimlere karşı mücadele eden kadınların peşinden kitleleri sürüklediğini görüyoruz. Yine Türkiye'de de artarak kadınların mücadelede yerini aldığını görüyoruz. Metal işçileri Gebze'de yürüyüş gerçekleştirdi. Türkiye'de kadınların ve erkek emekçilerin yan yana mücadeleyi yükselteceği günlerin geleceği çok açık. Sinbo bunun bir örneği, burada kadın ve erkek işçiler omuz omuza mücadele ediyor. Bunu, önümüzdeki günlerde bu karanlığı, bu ablukayı dağıtacağının muştusu olarak görebiliriz. Kadın ve erkek el ele mücadeleyi yükselteceğinin inancıyla Sinbo direnişini

selamlıyoruz."

Kent Emekçileri Dayanışması'ndan Kadınlar adına konuşmada kadın işçi-emekçilerin mücadelesi tarihinde yer tutan "Eşit işe eşit ücret" mücadelesinin bugün de sürdüğü belirtilerek direniş selamlandı.

Yeni Demokrat Kadın temsilcisi, konuşmasında AKP-MHP iktidarının kadın düşmanı politikalarına değindi. "Çıkarıcıları yasalar patronların elini güçlendirmekte" denilerek bütün bunlara karşı Sinbo işçilerinin direnişini sahiplenme çağrısı yapıldı.

Emekçi Kadınlar (EKA) adına yapılan konuşmada "Kadınların özgürlük mücadelesi tüm dünyada devam ediyor. Sinbo işçileri gibi mücadeleyi yükseltmek birlikte örgütlenmek zorundayız." ifadeleri kullanıldı.

Devrimci Gençlik Birliği (DGB) adına yapılan konuşmada "Direnen maden, metal ve Sinbo işçilerine selam" vurgusuyla şunlar ifade edildi: "Yıllar önce Mirabel Kardeşler'in mücadelesi bugün bu alanlarda. Krizin faturası bilhassa kadın

işçilere kesiliyor. Onlar direniş alanlarına onlarca polis yığıyor. Korkacaksınız! Bu sömürüyü işçiler yıkacak."

Şiir dinletisiyle süren eylemde **Alinteri** adına söz alınarak "Buradaki kadınların anlatımı tüm emek mücadelesi veren işçilerin hikayesi. Kapitalizme karşı kadın mücadelesinin yükseltilmesi çağrısıdır." denildi.

Desteğe gelen Pınar Aydınlar'ın söz almasıyla, Sinbo fabrikasında vardiya bitiş serviserin çıkışı Çav Bella ile karşılandı. Aydınlar da "Sinbo işçilerinin yalnız olmadığını vurguluyorum. Yaşasın sınıf dayanışması" diyerek direniş selamladı.

Etkinlik boyunca "Sinbo'da direniş kazanacak!", "Kadın, erkek el ele örgütlü mücadeleye!", "Kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber, ya hiçbirimiz!", "Sinbo patronu işçi düşmanı!" sloganları atıldı.

Etkinliğe İEKK, DEV TEKSTİL, DGB, Alinteri, Yeni Demokrat Kadın, TİP, Emekçi Kadınlar, Kent Emekçileri Dayanışması'ndan Kadınlar katıldı.

KIZIL BAYRAK / İSTANBUL

İzmir: Sömürü düzenini kabul etmiyoruz!

dikkat çekildi.

"İŞÇİ-EMEKÇİ KADINLAR AÇLIĞA TERK EDİLİYOR"

Açıklama, pandeminin yükünün kadınlara yıkıldığına dair şu vurgularla devam etti: "Kadınlar ya krizin getirdiği artan işsizlik ve güvencesizlikle, aile içindeki şiddetten uzaklaşacak geçim kaynağı ve gelecek güvencesi olmadığı için erkek şiddetine mahkûm ediliyor ya da aynı işi yapmasına rağmen erkeklerden daha düşük ücret almaya, ucuz iş gücü olarak kayıt dışı güvencesiz, esnek çalışmaya zorlanıyor. Kadınları giderek daha fazla oranda güvencesiz ve niteliksiz işlere mahkûm eden, bakım yüklerini arttıran, şiddeti derinleştiren, kadınları çaresizleştiren bu sömürü düzenini kabul etmiyoruz."

Kadınlar taleplerini şöyle sıraladı:

- * İstanbul Sözleşmesi uygulansın!
- * İyi hal indirimi kaldırılсын!
- * Denetimli serbestlik uygulamasından kadınlara karşı suç işlemiş olanların faydalanması engellensin!
- * Kadınların korunmasının önündeki tüm bürokratik ve fiili engeller kaldırılсын!
- * Yeterli sayıda ve kadınların yönetiminde olan, kamu tarafından finanse edilen kadın sığınma evi açılсын!
- * Korunma ve sığınma talep edenler öncelikli olmak üzere her kadına iş ve sosyal güvence sağlansın!
- * Kadına yönelik her türlü şiddeti önleyen ve kadınları koruyan yasal düzenlemeler acilen yapılsın!
- * İşyerinde şiddeti, ayrımcılığı ve mobbingi önleyen düzenlemeler yapıl-

sın!

- * Kadın istihdamında tek seçenekmiş gibi sunulan esnek-güvencesiz-kayıt dışı ve taşeron çalıştırmaya, kiralık işçilik uygulamasına son verilsin!
- * Bütçede, eğitimde ve her türlü yasa ve uygulamada toplumsal cinsiyet eşitliği esas alınsın!
- * Kapatılan kamu kreşleri açılсын, kadın veya erkek olduğuna bakılmaksızın en az 50 çalışanın bulunduğu iş yerlerinde gündüz bakım evi ve kreşler açılсын!
- * Eşit işe eşit ücret sağlansın!
- * Kadınlar için daha fazla yoksulluk, şiddet, göç ve ayrımcılık anlamına gelen savaş politikaları son bulsun!
- * Eşit ve özgür biçimde bir arada yaşamın sağlanacağı demokratik koşulların oluşması sağlansın!
- * KHK'ler iptal edilerek haksız hukuksuz yere işten çıkarılan tüm emekçiler görevlerine iade edilsin!

KIZIL BAYRAK / İZMİR

25 Kasım dolayısıyla İzmir'de eylem yapıldı. "Kriz, şiddet, erkek egemen sistem, pandemi, deprem; Bir aradayız, yaşamı savunuyoruz!" çağrısı ile düzenlenen eylem için Alsancak Kıbrıs Şehitleri Caddesi Halkbank önünde saat 18.30'da toplanılarak Türkan Saylan Kültür Merkezi önüne yüründü.

İşçi Emekçi Kadın Komisyonları (İEKK) ve Devrimci Tekstil İşçileri Sendikası'nın (DEV TEKSTİL) taleplerin yazıldığı dövizlerle katıldığı eylemde birçok kadın örgütü yer aldı.

25 Kasım'ın tarihçesine ve Mirabel Kardeşler'in mücadelesine değinilen basın açıklamasında, kadına yönelik şiddetin ekonomik kriz, savaş, pandemi ve depremle katlanarak arttığı belirtildi.

"Kadın cinayetlerinin asıl faili erkek egemen kapitalist sistemdir" vurgusu yapılan açıklamada, LGBTQ+ bireylerin cinsel saldırılara maruz kaldığına değinildi. Kadınlara ve çocuklara yönelik şiddet ve cinsel saldırılarda yargının rolüne

Dinsel gericiğin toplumdaki sonuçları: İstismar, şiddet, çürüme!

Emperyalistlerin kanatları altında pazırlanan Türk burjuvazisi, toplumsal uyanışa karşı dinsel gericiği ve milliyetçiliği etkili bir şekilde kullanmıştır. AKP, bu çabaların bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Zaman içinde yaşadığı evrimin ardından, günümüzde dinsel gericiğin iktidar gücü konumunu kazanmıştır.

Sermaye sınıfı ise işçi sınıfının birliğini parçalamak, örgütlülüklerini dağıtmak, böylelikle sınıfı kölelik koşullarına razı etmek için uzun uğraşlar vermiştir. Yaptıklarının semeresini ise AKP döneminde fazlasıyla toplamıştır. En yüksek kar marjları, en büyük vurgun ve rantlar bu dönemde yaşanmıştır. İşçi sınıfının ve emekçilerin bilinç düzeyi sürekli aşağı çekilmiş, örgütlenmesi yıkıma uğratılmıştır. 1980 darbesinin dahi el uzatamadığı işçi hakları bu dönemde bir bir gasp edilmiştir. AKP, 18 yıl boyunca iktidar koltuğunda oturabilmeyi tam da bu sınıfsal konumuna borçludur.

Kadın cinsinin aşağılanması meşrulaştırılan, onu erkeğin kölesi olarak gören ataerkil kültür ve geleneksel aile yapısı da bizzat AKP iktidarı tarafından güçlendirilmektedir. Bunun en etkili araçlarından biri Diyanet İşleri Başkanlığı'dır. Finansal ve kurumsal kapasitesi hayli artırılan DİB, kadınların aile içindeki geleneksel cinsiyet rollerini pekiştirme doğrultusunda Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığıyla eşgüdüm halinde çalışmaktadır. Bu işbirliğine dayalı olarak Kadın vaiz projelerinden Aile ve Dini Rehberlik Bürola-

rina, Diyanet Vakfı birimlerinden Kadın ve Demokrasi Derneği'ne ve Aile Eğitim Programlarına pek çok plan, proje ve birim hayata geçirilmiştir. Bu örgütlenme araçları ve basın-yayın faaliyetleri, eğitim, seminer, rehberlik hizmetleriyle kadınların dindarlaşması, kadınlar eliyle de toplumun dindarlaştırılmasında önemli aşamalar geçirilmiştir. DİB'in diğer bakanlıklarla eşgüdümlü olarak kurumsal faaliyet alanlarını genişletmesi, iktidarın gerici, cinsiyetçi politikalarını topluma akıtacak kanalları da çoğaltmaktadır. Bu çok yönlü ideolojik, kültürel saldırıları kadınlara yönelik yeni hak gaspları ve hukuk alanındaki saldırılar tamamlamaktadır. İmam nikahı öncesi resmi nikah şartının kaldırılması, miras-boşanma, nafaka ve koruma kararları konularında kadınlar aleyhine sunulan öneriler, çocuk istismarında rıza yaşının düşürülmesi, müftülük-

lere resmi nikah kıyama yetkisi verilmesi bu saldırıların güncel örneklerdir. Güncel saldırılar kapsamında çocuk istismarının "evlilik" adı altında yasalaştırılması ve İstanbul sözleşmesinin iptali de yer almaktadır.

Bununla birlikte, meclis kürsülerinden açılışlarda yapılan konuşmalara, basına verilen demeçlere kadar AKP'nin kadın düşmanı açıklamaları eksik olmamakta, bu söylemlere üniversite profesörlüğüne getirilen gerici kadrolar ayrıca eşlik etmektedir. Bu gerici koro hep bir ağızdan kadının sadece anne olabileceğini, çocuk yaşta evliliklerin normal olduğunu ve kadının erkeğe köleliğini vaaz etmektedir. Devletin tüm kademelerinde ve sosyal yaşam alanlarında yüksek perdeden kadınların eşit olmadığı propagandası yapılmaktadır.

Dinsel gericiğin kurumsallaşması ka-

dına yönelik şiddet oranını artırmaktadır. Şiddette son safha olan kadın cinayetleri dur durak bilmemekte, ortalama her gün üç kadın yaşamını yitirmektedir. Kadınların olağan yaşamı ise istismar, sistematik şiddetle tüketilmektedir. Kadınların yaşadığı bu çok yönlü fatura, onların olduğu kadar toplumdaki yabancılaşmanın, manevi, kültürel, ahlaki çürümenin bir yansımasıdır. İzmit'te cinci hocalardan medet uman ve karı-koca tecavüze uğrayan aile, dinci-gerici iktidar koşullarında toplumda yaşanan çürümenin en ucube örneklerinden biri olmuştur. Ezilen kesimler zihinsel, kültürel, sosyal gelişimlerini sağlayacak imkanlarını kaybetmekte, karınlarını doyuracak ve bir sonraki güne uyanacak olanakları günden güne yitirmektedir. Ortaya çıkan ucube örneklerin temelinde bu gerçeklik yatmaktadır.

Özetle, sömürü ve eşitsizlik girdabındaki işçi ve emekçiler, bunları gölgelemek için kullanılan dinsel örtüyle derin bir karanlığın içerisine hapsedilmektedir. Ezilen sınıfa mensup kadınlar ise dinci-gerici ideolojinin sonuçlarından çok daha fazla etkilenmektedir. Buradan daha geri bir nokta yok; ancak ileriye doğru bir adım atmak mümkündür. Sömürünün ve yoksulluğun iktisadi temellerini hedef alan sosyal mücadeleler bu ileri çıkışın ifadesi olacaktır. İşçi ve emekçilerin harekete geçmesi ve mücadeleyi büyütmesi, dinin sersemletici etkisini de toplum içerisinden söküp atmanın yolu olacaktır.

D. EMİR

İstanbul'da kadınlar Kadıköy'de gerçekleştirdikleri eylem ile kadına yönelik şiddeti protesto etti ve taleplerini sıraladı. Kadıköy'ün ara sokaklarında eylem alanına yürümek isteyen kadınlar polis engeline rağmen geri adım atmadılar.

"25 Kasım Platformu"nun gerçekleştirdiği eylemde "Sesimiz yankılsın. Birbirimiz için sokakta, erkek-devlet şiddetine karşı isyandayız" pankartı açıldı.

Açıklamada şunlar ifade edildi:

"Polonya'da kürtaj yasağı girişimlerine karşı direnişimizle, Şili'de cezasızlık politikalarını yargılayan Las Tesis eylemlerimizle, Meksika'da erkek şiddeti faillerinin korunmasına karşı adliyelere ateşe veren "Ne unutturuz ne affederiz" irademizle, Rojava'da kadın düşmanı

Kadıköy'de 25 Kasım eylemi

İŞİD'in yıkımına karşı eşit ve özgür bir yaşamı örgütleyişimizle, aileyi kutsayan üreme politikalarıyla hayatımız ve bedenimiz üzerindeki özerkliğimize yönelik saldırılara karşı dünyanın her yerinde ayakta duruyoruz! Erkek devletin çizdiği sınırları tanımadan, Mirabel kardeşlerin yükselttiği mücadelenin ışığını büyütüyoruz."

Öldürülen kadınların isimlerinin sayılarak sloganların atıldığı eylemde devletin kadın cinayetlerinin önünü açması teşhir edildi" denildi.

"Kazanımlarımızın, haklarımızın, yaşamlarımızın güvencesi biziz! İstanbul Sözleşmesinden çekilmeye nasıl izin

vermediyse, gerçek anlamda uygulanmasını da mücadelemizle sağlayacağız" denilen açıklamada nafaka hakkına da sahip çıkılacağı belirtildi.

Ekonomik krizin sorumluluğu reddedilen açıklamada güvencesiz çalışma koşullarının kabul edilemeyeceği belirtilerek şunlar ifade edildi:

"Ucuz, esnek ve kayıt dışı şekilde en güvencesiz işlerde çalıştırılan, kimsenin yapmadığı bakım işlerini üstlenen, ayrımcılık ve ırkçılık nedeniyle sokakta, iş yerlerinde her daim şiddete açık bırakılan göçmen kadınlar yok sayılmak değil, eşit, özgür ve insanca ya-

şamak istiyor! LGBTİ+lar ve her türlü kimlik ve yönelimdeki kadınlar ayrımcılık, nefret ve şiddetten uzak; eşit ve özgür bir yaşam istiyor! Çünkü kadınların emeği ve hayatı üzerindeki bu baskılarla erkek şiddetine mahkum edilmek istenmesi arasında çok açık bir ilişki var."

"Haklarımız, hayatlarımız, birbimiz için" birlikteyiz denildi. Baisn metninin Kürtçesi okundu.

Eylem boyunca "Susmuyoruz, korkmuyoruz, itaat etmiyoruz", "Jin, jıyan, azadi", "Bağır, duysun, erkek şiddeti son bulsun", "6284 uygulansın" sloganları atıldı. Öldürülen kadınların isimleri okunarak "burada" denildi.

KIZIL BAYRAK / İSTANBUL

Batı Sahra sorunu ve Fas sömürgeciliği

A. Serhat

Afrika kıtasının sömürgeci Avrupa devletleri tarafından işgali ve yağmalanmasının kökleri yüzyıllar öncesine gider. İnsanlık tarihinin gelmiş geçmiş en karanlık sayfaları da bu kıtada vücut bulur. Kıtanın yeraltı ve yerüstü zenginlikleri ile insan gücü bu kıtanın en büyük talih-sizliği olmuştur. Daha doğru bir deyimle Avrupalı emperyalistler eliyle bu karanlık tarih bu coğrafyadaki insanların kaderine dönüştürülmüştür.

Afrika kıtasında çözülmeyi bekleyen pek çok sorun gibi Batı Sahra sorunu da 150 yıla yakın tarihi geçmişiyse, oldukça eski ve köklü bir sorun olarak bugüne sarkmış ve çözüm beklemektedir. Özü itibariyle Batı Sahra toplumu İslam içi mezhep çatışmalarının ardından Sahra'dan göçüp gelen Berberilerden oluşmaktadır.

Kongo Konferansı (15 Kasım 1884) olarak bilinen ve dönemin Alman Başbakanı Bismarck'ın çağrısıyla toplanan konferansın sonucunda, bugünkü Batı Sahra'yı da kapsayan bütün bir Batı Afrika kolonilere bölünerek parçalandı. Avrupalı emperyalist güçler bu parçalanmayla Batı Sahra'yı İspanyollara bıraktı ve 1976 yılına (Franko'nun ölümüne) kadar da İspanyolların elinde kaldı. İspanyollar çekildikten sonra Batı Sahra'nın güneyi Moritanya, kuzeyi ise Fas tarafından işgal edildi. Moritanya 1979 yılında işgale son vererek, bölge üzerindeki hak iddialarından tamamen vazgeçerken, Fas sömürgeciliği yarım yüzyıldır kuzeydeki işgali alan genişleterek devam ettiriyor. Batı Sahra topraklarını parçalayan bu işgal yıllar içinde yüzbinlerce insanı kendi topraklarında ve özellikle de Moritanya ile Cezayir'de mülteci durumuna getirmiştir. İşgale karşı Batı Sahra halkının çeşitli dönemlerdeki isyanları da Fas ordusu tarafından acımasız bir şekilde bastırılarak, büyük ölçekli katliamlara imza atılmıştır.

Etnik aidiyet ve dinsel bağlamda ak-raba topluluklar olmaları, ne yazık ki Batı Sahra halkını Fas monarşisinin zulmünden koruyamamıştır. Batı Sahra halkının tarihi, çok kesin olmamakla beraber, İslam içi mezhep çatışmalarının yoğun yaşandığı 1100 ile 1200 tarihlerine kadar dayandırılır. Hatta bu çatışmaların ardından Sahra'dan göçüp gelen Berberiler olduğu söylenir. Öyle ki bazı tarihçiler Batı Sahra ile Fas arasındaki sorunun

arka planını yazarken bu tarihe özel bir vurguda bulunurlar. Batı Sahra'ya göçerek gelen Berberilerin belli bir dönem Fas'ı egemenliği altına almış olmasını tarihsel arka plan olarak görmektedirler. Bu tarihsel olayın nasıl bir etkisi olduğu tartışmalı da olsa, asıl sorunun kaynağı ve kökeni Avrupalı sömürgeci devletlerin Afrika'ya gelişinde yatmaktadır. Batılı sömürgecilerin çizdikleri keyfi sınırlar ve yapay etnik kimliklere farklı aktörler de dahil olunca sorun daha da karmaşık bir hal almıştır. Yarım yüzyıldır Fas'ın Batı Sahra'daki işgali (Batı-Sahra topraklarının %80'ine tekabül etmektedir) ve sınır tanımayan haydutluğu ise tamamen bu ülkenin yeraltı kaynaklarının yağmalanmasından ibarettir.

Batı Sahra ülkesinin bağımsızlığı için 1973 yılında kurulan Halk Cephesi'nin (Polisario) başlattığı silahlı direniş 1976 yılında Batı Sahra Demokratik Arap Halk Cumhuriyeti ilanı ile farklı bir dönemece girmiştir. Uluslararası hukuk ve BM kararlarına göre 1992 yılında varılan anlaşma ve 16 yıldan sonra varılan ateşkes gereği, bölgenin kaderini belirlemek için referandum yapılması gerekiyordu. Ne var ki geçen süre içinde Fas Krallığı bu kararları yok hükmünde saymaya devam ediyor. Batı Sahra topraklarının işgali ve bu işgalin son yarım yüzyılda yarattığı sorunlar hem komşu ülkelerin hem de diğer uluslararası aktörlerin bu soruna dahil olmasına zemin hazırlamıştır. Nihayetinde bugün sorunun kapsamı Batı Sahra'dan da öteye bütün bir Batı Afrika'yı etkisi altına almıştır.

Dünyadaki en zengin fosfat yataklarına sahip olması, Atlas Okyanusu'na kıyısı itibariyle balıkçılık, güneş ve rüzgar enerjisi olanakları Batı Sahra'yı emperyalist tekeller için bir cazibe merkezi haline getirmiştir. Kanarya Adaları üzerinden yakın coğrafi ve tarihsel bağı, Polisario'nun merkez üssü olması itibariyle İspanya her dönem için bu bölgedeki gelişmelerin göbeğinde yer almıştır. Buna ilaveten Portekiz ve Fransa ile beraber son yıllarda Kanada ve ABD'nin enerji tekelleri de Batı Sahra'ya çöreklenmiş bulunuyorlar. Bölge halkı büyük bir sefaletle pençeleşirken kendi öz kaynakları yağmalanmakta ve Batı Sahralı yüzbinler göçmen Moritanya, Cezayir ve İspanya'da sığın-

macı olarak hayatta kalma mücadelesi vermektedir.

BATI SAHRA'DAKİ HALK CEPHESİ'NİN KISA TARİHİ

Fikirsiz kökenleri, 1970 yılında kurulan Tahrir Hareketi'ne dayanmakla beraber, bu hareketin Gandi'den etkilenerek barışçıl yollarla bağımsızlık elde etme düşü İspanyollar tarafından kanlı bir şekilde bastırıldı ve hareketin lider kadrosu katledildi. Başarısızlıkla sonuçlanan bu ayaklanmanın ardından Polisario kuruldu ve silahlı direniş hareketini başlattı. 1973 yılında kurulan Halk Cephesi 1976 yılındaki bağımsızlık ilanına kadar Franko İspanya'sına karşı silahlı mücadele yürüttü ve büyük kazanımlar elde etti. Başta komşu ülke Cezayir olmak üzere Sovyetler Birliği ve Küba da bu mücadelede Batı Sahra halkını yalnız bırakmadılar. Hala da bu hareketin en büyük destekçisi Cezayir'dir ve yüzbinlerce Sahra'ye (Batı Sahra da yaşayanlar için kullanılan bir deyim ve çölde yaşayan anlamına gelmektedir) ev sahipliği yapmaktadır.

İspanyolların çekilmesiyle beraber Fas Kralı 2. Hasan, "Yeşil Yürüyüş" adı altında 350.000 kişilik askeri bir güçle Batı Sahra'nın üçte ikisini işgal ederek, "Fas İmparatorluğu" hayalleri kurmaya başlamıştı. Yaklaşık 16 yıl süren çatışmalı bir sürecin ardından, taraflar 1991 yılında ateşkes imzalamış ve bölgeye ilişkin gelecek planlarını deklere etmişlerdi. Uluslararası gözlemciler ve BM'nin öncülüğünde yürütülen görüşmeler ve Fas monarşisinin vadettikleri bugüne dek yerine getirilmemiştir. Geline yerde Fas sömürgeciliği, Batı Sahra topraklarının kendi toprakları olduğunu ve ancak genişletilmiş özerk haklar ve kurallarını kendisinin belirlemesi şartıyla bir federal bölgeye müsaade edebileceğini açıklamıştır.

Yirminci yılına girecek olan müzakere sürecinin ardından Polisario'nun kamu-

oyundan kaçırarak yürüttüğü görüşmeler ve eldeki kazanımları da koruyamaz hale gelmiş olması gerçeği Sahravi toplumunu derinden etkilemektedir. Polisario'nun toplumun direniş ve mücadele azmini yıllardır "Barış Görüşmeleri" adı altında paralize etmesi ve yöneticilerin Fas monarşisi ile deşifre olan karanlık ilişkileri bu yeni çatışmanın sebebi olarak gösterilmektedir. Bölge ülkelerinde mülteci durumunda yaşayan halkın topraklarına geri dönme istekleri yıllardır ertelenmekte ve bir çözüm bulunamamaktadır. Daha çok da bu kitle içinde örgütlü olan Halk Cephesi'ne olan inanç ve bağlılık "Barış Görüşmeleri"nin sonuçsuz kalmasıyla derin bir yara almıştır.

Yaşanan gelişmeleri, yerli halkın ve diasporanın yeniden silahlı direniş talebi ve arzusundan çok, Polisario'nun güven tazelenmesi ve dikkatleri bu bölgeye çekmek olarak görenlerin sayısı hiç de az değil. Polisario Batı Sahra'da direniş geçerken dönemin politik atmosferine uygun olarak sol bir jargon kullanmaktaydı. Ne var ki Sovyetler'in dağılması ve silahlı direnişle bir sonuç alamamaları bu hareketi giderek içinden çürütmüş ve fazlaca pragmatist bir harekete dönüştürmüştür. Bu dönüşüm haliyle hareketin kendisini bölge ülkeleri ve gerici emperyalist ülkelerin müdahalesine açık hale getirmiştir.

Sonuç olarak Batı Afrika halkları din, dil vb.nin yanı sıra fazlaca aynılığı olan akraba topluluklardır. Bugünün dünyasında bu emekçi ezilen halkın-halkların parçalanmaya değil, daha fazla birleşmeye ihtiyaçları vardır. Bu birleşmenin yaratacağı sinerjiyle öncelikle bu halkların başına musallat olmuş bölge gerici ve bu gericiğin en büyük destekçisi emperyalistler def edilmelidir. Bu da ancak emperyalist kapitalist düzenin yok edilmesi ve yerine birleşik sosyalist cumhuriyetlerin yaratılmasıyla mümkün olabilecektir. Nihayetinde Batı Sahra sorunu ve onun geride bıraktığı tarihsel serüveni de bunu fazlasıyla doğrulamaktadır.

Yönetemiyorsunuz!

#ÖlüyorTükeniyoruz

TÜRK
TABİPLERİ
BİRLİĞİ

İSTANBUL
TABİP
ODASI

Suçlular,

hesap

verecekler!

